١٧٢٦

وقوله تعالى اذكروا الله كثيرا لعلكم تفلحون

الحمد لله چه په دا بنائسته زمانه کښي دا عجيبه نسخه او مبارکه قصيده يعني

سنه ١٣٠٥

شرح قصيده برده افغانى

په سنه تصحيح او تحشي سره په فرمايش د محمد حسن کاتب چهاپه شوه

د مطبع هند پريس باهتمام مياں [illegible] طبع

ملا اشرف بسم الله الرحمن الرحیم اخون	عبدالقادر بسم الله الرحمن الرحیم خطك
ایا مګر له یادو د جیران د ذی سلم	زه پوهیږم ذره دریاد کړ بیا یاران د ذی سلم
څی اوښی وینی دواره دِ له سترګو وباله ضم	چه هردم دِ له دوه سترګو اوښی څی ورسره دم

حل اللغات

تذکر/ یادیدل او یادول

جیران/ همسایکان جمع د جار

ذی سلم/ نوم د یو ځای دی په میځ د مکه او مدینه کښی

واقع/ شرفهما الله تعالی

مزج/ ګډیدل او ګډول

دمع/ اوښی د سترګو

جری/ بهیدل

مقله/ زینه د سترګی

بسم الله الرحمن الرحیم

٢ امن تذکر جیران بذی سلم

ای بیاد صحبت یار نشت اندر ذی سلم	اشک چشم تنخیه با خون روان گشته بهم

مزجت دمعا جری من مقلة بدم

ته چه فریاد ونه واویلا کوی هر دم
هم تا وده اوښونه اسویلی په هر قدم
وه وایه وما ته ستا په څه دی درد و غم
یا خو دِ یاد شوی دِ یاران د ذی سلم
ګډی ودی دروی له زیږمو اوښی دم

بیان اصطلاح

مرکله دستور دی چه عاشق او همیشه له وینزی ملامت او پیغور له خلقو خیل عشق او سینه پټوی او تر انکاری وی او هم حال ئی له قال مخالف وی نځکه چه نبی او اثار د عشق ئی هرځای ته ښکاره دی او خبر کندی نو له دی سبب سائل له عاشق پښتنه او سوال کوی چه ای عاشق مهجور او ته عشق په مرض رنځوره ولی ته شپه او ورځ ژاړی او اوښی د وینو دکی له سترګو بهیږی او روان دی دوام په ده چه ایا په سبب د یادیدو د همسایګانو او یاران د ذی سلم دی یا له بل کوم سبب داحال دی الخ

بسم الله الرحمن الرحیم
یکبار استغفر الله

یکبار الٰهی بحق سر هذه الاثار و بحق لطفك الخفی و بحق اسمك العظیم ان تقضی حاجتی و توصلنی الی مرادی و تدفع عنی ... مخلوقاتك برحمتك یا ارحم الراحمین

شرف	عبد
یا باد دکاظمی رخ والوت په تا د یار	یادَیار د کوڅی خاوری خوش نسیم د رلوه راوړی
یا برق په تاریکی کښ په تا دی من الاِضَم	یا په غره دَیار له لوریه بریښنا شوه په تورتم

اَمْ هَبَّتِ الرِّیْحُ مِنْ تِلْقَآءِ کَاظِمَةٍ

یا مگراز نسیم شب برقِ درخشید از اِضم		یا مگر از کاظمه بادی وزید ه درکوی دوست

اَوْ اَوْمَضَ الْبَرْقُ فِی الظَّلْمَآءِ مِنْ اِضَمِ

ای عاشقه راشه راته وایه دَ زړه مراد
ولی هرساعت کړی په افسوس آهو فریاد
یاخو بیښ رازونه دَوصال شو ورته یاد
یا والوته په تا دَ کاظمی له لوري باد
یا په توره شپه کښ بریښنا وینی دَ اِضم

فَمَا لِعَیْنَیْکَ اِنْ قُلْتَ اکْفُفَا هَمَتَا

چیست دل گویم بهوش شو شیفته گردد زغم		چیست چشمت گویمش گریان مشو گریان شود

وَمَا لِقَلْبِکَ اِنْ قُلْتَ اسْتَفِقْ یَهِمِ

ته چه مَین نه یُ دا په څه شوی مبتلا
خوب خندا دِ ورک دی همیشه کړی واویلا
هیڅ صحت د نه شی نه په ذم نه پِه دوا
سترګی وُدَروی له ژړا لا شی پر جرا
زړه که صبر وی دی لاد پر شی دوب په هم

لغات
اَمْ هَبَّتْ یا والوت
تِلْقَاءِ طرف او خوا
ریح باد
کاظمه مدینه منوره یا نوم د ځای
دی په یمن کښ
دمعشوق وطن د بریښ
اَوْمَضَ وځلیده بریښنا
ظَلْمَا توره شپه
اِضَم زمکه دَمدینی یا غره
په مدینه کښ عینیک دواړه
سترګی ستا اُکْفُفَا ودریږئ
همتا روانه شوی او وبهیدی
قلب زړه اِستَفِقْ بیدار شه
یَهِم بی هوښ او بیخود شی

٣

حاصل
یا والوت باد له طرف د مدینی د
او وځلیده بریښنا په توره شپه کښی له
اِضم نه او څه دی دواړو سترګو ته د
کلوم ته وایې چه ودریږی نو ودریږی
او څه دی زړه ته چه ووایم
ویښ شه بیخوده شی

شرف	عبد
دی کوم سبب چه اوښو ته کړودړه لا پرځی	دا دسترګو حال دِځه دی چه له اوښو نه وچیږی
هم دل ته کِړی په خود او سه دی لاشی ډوب په غم	بل دِ صبر و هوش له دل درومی ولی دم په دم

عبد

د اکمان له زړه وباسه چه به راز د مینې پټ کړي
یو د او ښې دې روانې بل د زړه دې مضطرم

شرف

آیا گنړې عاشق چه انکتام به شي د عشق
غماز چه دې لړې اتشین آه د سترګو نم

اَیَحْسَبُ الصَّبُّ اَنَّ الْحُبَّ مُنْکَتِمٌ

ای که پنداري که عشق عاشقان پنهان شود | در میان آتش دلسوز و چشم پر نم

مَا بَیْنَ مُنْسَجِمٍ مِّنْهُ وَمُضْطَرِمِ

ای ګنړې عاشق چه به کړم پټ د مینې راز
حال د ده هرګز نه کوي هیڅ له قال ساز
دیر دي غمازان د عاشق وې کا اعماز
یو ئې اوښې وینې په مخ درومي بې انداز.
بل ئې شوندې وچې رنګ وهلې صورة خم

لَوْلَا الْهَوٰی لَمْ تُرِقْ دَمْعًا عَلٰی طَلَلٍ

گر نبودی عشق اشکت بر طلل کے ریختے | کے بودے بیخواب چشمت از غم بان وعلم

وَلَا اَرِقْتَ لِذِکْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ

نه که مین نه وې تا به نه کوه افسوز
نه به تا ژړا کړه په بورجل د زړه په سوز
نه به وې بې خوب ناقراره شبو روز
دا دې شاهدان د مینې څه به کړې هنوز
وې یاد وې په مینه تل بانو علم

عبد

نه به تا ویاړ د نښو په لیده ژړا نه یاد کړ
نه به خوب له تا نه تل په یاد د بان علم

شرف

مغلوب که عشق له تا وی په وران سرا کې مه تلې اوښې
هم لا به خوب له تا نه وه په یاد د بان علم

لغات

اَیَحْسَبُ ایا ګمان کوي
صبّ عاشق او مین منکتم پټ
مَا بَیْنَ په منځ منسجم بهیدونکي
اوښې توبونکي مضطرم د زړه سوځیدونکي
لولا که چیرې نه وی هوی د عشق مینه او عشق
لم ترق نه به توی کول ته دمع
اوښې طلل نښې د ورانو سراي
ولا ارقت او نه به ویښیدې او نه بیدارېدې
بان نوم د ونې دی چه
۴

د معشوقو له ورسره تشبیه ورکولې
شي په سبب د سم والي
په شان د شمشاد او د نښو وي علم بیرق او نیزه
حاصل ایا ګمان کوي عاشق چه عشق پټېدونکې دی په منځ د
ستر ګې بهیدونکې او زړه سوځیدونکې
نه وی مینه او عشق نه به توی کولې
اوښې په نښو د ورانو کورونو او نه به
ویښیدلې په یاد د ونې

ملا اشرف	عبد القادر
خشکله کوي ابا چه دعشق دي په تا شهود زيړ رنگ رواني اوښي مدام هم د تن سقم	هيڅ انکار له مينې مه کړه دوه گواهان در باندې شو دواړه ستا په مخ گواهي لي يو دا اوښي بل سقم

فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَ مَا شَهِدَتْ

بر تو اشک چشم و روي زرد وسستي از سقم | چون کني انکار حبت چون گواهي ميدهد

بِهٖ عَلَيْكَ عُدُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

څرنگ به کړې انکار له مينې ای په يار مجنونه
دوه دي شاهدان عادلان کا په تا حکمونه
يو چه دي دا اوښکې دي په مخ باندې سندونه
بل چه دا رنځوري هر ساعت کوي آهونه
نه به کړې دا مينه له هيڅا پټه پنهم

وَاَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطَّيْ عَبْرَةٍ وَّضَنًى

چون بهار زرد و سرخي شاخ عنم | عشق ثابت کرد هر دو چيز اشک و لاغري

مِثْلَ الْبَهَارِ عَلٰى خَدَّيْكَ وَالْعَنَمِ

نور دي شاهدان درته ولاړ په بل نمط
يو دي غوښي وازدي وينې شوي لمصوره خط
بل په موج دعشق کښ سبوحي کړي لکه بط
ستا په وجود غم د هجران ثبت کړه دوه خط
رنگ لکه زيړ گل او اوښي سرې لکه عنم

لغات
فكيف پس څرنگه / تنكر منكرېږې ته / حبا له عشق / بعدما پس له هغه / شهدت چه گواهي لي / عليك په تا / عدول عادل گواهان / الدمع اوښي / السقم بيماري / اثبت ثابت کړ / الوجد عشق / خطي دوه خطونه / عبرة اوښي / وضنى ... / البهار ... / خد انگي / العنم ...

5

حاصل
يعني پس څرنگه منکرېږې ته له عشق پس له گواهي ورکولو په تا د دوو عادلانو چه اوښي او بيماري ده او ثابت کړي عشق دوه خطونه ...

ملا اشرف	عبد القادر
سرې اوښي رنگ زيړ چه په مخ ستا له عشق دي مانند د نوبهار لري زيړ گلي په کښ عنم	اوس په تا باندې اثبات خپل مين د مينې وشه مخ دي زيړ لکه زيړ گل دي تن دي وچ شه په ډېر غم

ملا شرف اخون	عبد القادر
او عشق دیار له مانه کړ مسلوب لذة د خوب عشق ډیر لری لذت ولی دی کوئې په ډیر الم	او دیار د سترګو خیال م یو ر خوب له دوارو سترګو د تمام جهان لذت له سری وړی د عشق الم

نَعَمْ سَرٰی طَیْفُ مَنْ اَهْوٰی فَاَرَّقَنِیْ

عشق آمد در میان خورمی رنج و الم	چون خیال دلبرم آمد مرا بیدار کرد

وَالْحُبُّ یَعْتَرِضُ اللَّذَّاتِ بِالْاَلَمِ

هو اوس د عاجز کړم درته وایم خپل حال
نیمه شپه په لوی سحر کښې راغی د یار خیال
ویښ ئې کړم له خوبه د غفلت په ډیر جنجال
اوس ئې په دیدن بانګ ښندم سرو مال
مینه که ډیر ښوند کا ښوند ئې لا کاندِ الم

یَا لَائِمِیْ فِی الْهَوَی الْعُذْرِیِّ مَعْذِرَةً

گر ترا انصاف باشد عذرم آری از کرم	ای که در عشقم ملامت میکنی معذور دار

مِنِّیْ اِلَیْكَ وَلَوْ اَنْصَفْتَ لَمْ تَلُمِ

نه ئې ملامة که ملامت کوے پر ما
تا که چری ولید هغه حسن د عذرا
سر به شی په سر وهلو تل به کړې ژړا
هیر به کړې دوه کونه دا فنا او لا فنا
عذرم قبول کړه که انصاف کړې نه یم کرم

ملا شرف	عبد القادر
معذور دی وګڼړی هغه لائم په عشق کښې منصف د سلب له ما کا ملامت په ډیر کرم	عاشق شوی چری نه ئې شکه کړے په عاشقانو ملامت ملامتګرو نی هرچه وائی ندئی کرم

حاصل

6

شرف	عبد
حال تیر خما له تانه شه څرګند غماز ته سر	محبت به زه تر کوم د یار په لوم ساتلی
داشان م درد دل ګنږه اوس غیر منحسم	په نارو نارو یار غواړم و یر نه کوم د عالم

عَدَتْكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتِرٍ

حال من از تو گذشته سر من از دشمنان | نیست پنهان درد من زائل نگشته از دلم

عَنِ الْوُشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْحَسِمِ

حال م تر تا تیر شه و عالم ته شه ښکاره
راز خما څرګند کړ غمازانو یکباره
شوم د یار په مینه د عالمو ننداره
درد م نه پری کیږی زړه م شه پاره پاره
ګوره چه لاکله به م ږدی په زړه ملهم

مَحَّضْتَنِي النُّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ

تو نصیحت میکنی نیکو ولی من نشنوم | عاشقان باشند دائم از ملامت در صمم

إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُذَّالِ فِي صَمَمِ

نه خو ماته والی محض پند و نصیحت
زه په غوږو نه اورم خوشی لولی عبارت
زه عاشق له عشق وزګار نه یم یو ساعت
ولی را بیځایه په ما وائی ملامت
کوڼ یم زه ئی نه اورم که م مدح کړ که ذم

لغات
عدتک تیر شه په تا حالی حال خما
یعنی ظاهر شه سرّی راز خما پوښیده
لا بمستتر نه دی عن الوشاة له غمازانو
ولا دائی او نه دا درد خما بمنحسم قطع کیدونکی
محضتنی په اخلاص درکړی دی تا ماته
النصح نصیحت لکن لست ولی نه یم
اسمعه زه اوریدونکی د هغه
ان المحب عاشق عن العذال جمع د عاذل
یعنی ملامت کوونکی صمم کوڼوالی

حاصل
یعنی ظاهر شه حال خما تا ته ای ناصح او راز م له غمازانو هم پټ نه شه او حال دا چه بیماری خما قطع نه شوه خالص نصیحت دی وکړه تا ماته ولی زه ئی نه اورم ځکه چه عاشق ... دی له ... ملامت کوونکو

شرف	عبد
پند کړی و ماته دیر ولی مسموع نه دی له ما	نصیحت د ناصحانو کله زه په غوږو اورم
عاشق لری مدام له ملامت نه ځان اصم	چه عاشق په عاشقی کښی له ناصح وی اصم

شرف	عبد
پیری وماته پند کا زه تهمت په دی کوم حال دا چه دا پیری نه ده مورد دکل تهم	ماتهمت په عاشقی کښ د پیری په ناصح وکړ که هرڅو په پند ویلو پیران نه دی متهم

إنّي اتّهمتُ نصيحَ الشّيبِ في عذلي

شیب پندم داد من بردم گمان بد برو | گرچه شیب اندر نصیحت دور باشد از تهم

والشّيبُ أبعدُ في نصحٍ من التّهمِ

زه کوره نه اورم د پیری نصیحتونه
سترګی غابښ دا سپین ویښته م کا اشارتونه
لاسو ښپی دا خم ملا وماته کا پندونه
واره راته کاند اوس د مرګ حکایتونه
پند م تر وانخست مادوی واره کړه متهم

فإنّ أمّارتي بالسّوءِ ما اتّعظت

نفس فرماید بدیها میکند ویم خراب | وز جهالت پند نپذیرد ز پیری وهرم

من جهلها بنذيرِ الشّيبِ والهرمِ

نفس م بد خصلت دی مدام امر کا په بده
بد د ده همراه دی نیك به نه شی ترابده
کاند ګناهونه تل بی شماره بی عدده
غرق په معصیت او په غفلت کښ شه بیحده
پند نه آخلی له جهله د زوړتیا او د هرم

لغوی إنّی په تحقیق سره اتّهمت بدګمان شوم زه نصیح نصیحت کوونکی الشیب د پیری فی عذلی په ملامت خلکو کښی والشیب ابعد او حال دا چه پیری ډیر لری دی فی نصح په نصیحت کولو کښی من التهم له تهمتونه فان امارتی په تحقیق نفس امر کوونکی زما بالسوء په بدی ما اتعظت

۸

من جهلها له جهالته نصیحت نه قبلوی بنذیر د ویروونکی الشیب د پیری والهرم او د زړښت سبب د جهل عذاب سره حاصل یعنی بد نام شوم په پیری ملامت خلک کښ او حال دا چه پیری ډیر لری ده له بدګمانی څخه بیشک د نفس امر کوونکی په بدی نصیحت نه قبلوی سبب د جهل څخه له ویروونکی د پیری او ضعیفی

شرف	عبد
امّاره نفس زما په بدی دی له جهله ډیره دائم نه قبلوی د پیری پند نه بیش نه کم	اماره نفس دی ماته امر تل کا په بدیے زه د ده په ویل کار کړم ویره نه کړم له هرم

ملا شرف	عبد القادر
سپین موی ضُیُوف څما وو له ما زیرمه هیڅ ونشوه دا زیرمه نیک عمل و ه له مانه شوه محترم میلمانه	د حرمت لائق استا څې م په کور راغی میلمه شه ما ئې هیڅ اکرام و نه کړو لکه کا اهل کرم

وَلَا اَعْدَدْتُ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قِرَى

بر سرم آمد فرو از من نگشت او محتشم	هم نه کرد او کار نیکو بهر مهمانی که او

ضُيُوفُ اَلَمَّ بِرَاْسِيْ غَيْرُ مُحْتَشِمِ

ما څخه هیڅ و نه شه نیک عمل حقانی
کار و بار م دی بیشکه واړه نفسانی
زار څما په ځان دی زر به وکړم پښیمانی
ما تیاره نه کړه و میلمه ته مهمانی
سپینه میلمه څما ما څخه نه شه محترم

ما هیڅ عمل نیکو پیدا نه کرد تا بیت را ... ... سپید موی که ... ...

لَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ اَنِّيْ مَا اُوَقِّرُهَا

من سفیدی موی را تغییر کردم بر کتم	گر بدانستم که مهمان را نمیدارم بزرگ

كَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِيْ مِنْهُ بِالْكَتَمِ

ما هرګز و نه کړه د میلمه عزت وقار
ولی چه دا سپین ویښته دی ما له شرم و عار
زه یم تور مخی تور له تور سره وی یار
زه که پوهیدی چه سپین ویښته بد م شي خوار
ما به وو تور کړی له دی غمه په کتم

که من این سر را بسیار بخواهم ...

زبان: ولا اعددت او ... څما ... او ... قری
ولا ... نه ... نفس عمل نیک له
تیاری نه ... الجمیل له میلمه ...
الفعل الجمیل ... میلمه څما غیر محتشم
میلمستیا د ه میلمه په سر څما ... اعلم
چه ... حرمت ...
بی قدری ... او ... زه ...
که چری ... عزت ... وه ما
چه زه ... به ... کړی به ... شوی
کتمت سرا ... چه ... ...
مغه راز بدا لی ...

حاصل: ده مانه بالکتم په وسمه سره
یعنی ... نه کړه ... یعنی ... له
نیک عمله میلمستیا د میلمه چه
د الوز شوی دی په سر څما چه
هیڅ عزت ... نه شه ... چری زه
پوهیدی چه زه به ... قدر ... کړم
... کړی به وه ما ... راز
چه ظاهر شوی وه ما ...
ده نه په وسمه سره

شرف	عبد
داشان که پوهیدی چه به حرمت نه وی د دوی سپین موی به تور له ما وو رنګین په تور کتم	که م زده وی چه د سپینو ویښتو به ځای نه کړم ما به تل په وسمه تور لرل له خپله عمر سم

عبد	شرف
ځما نفس يو سرکښ اس دی تو کمره م پريباسي	مانند د اس سرکش چه وی به سم په ځيګه ملوني
يو شاهسوار هسې پيدا شوی چه ئی ساز کړی په لجم	سرکش ماره نفس به ځما څوک روان کا سم

مَنْ لِيْ بِرَدِّ جِمَاحٍ مِّنْ غَوَايَتِهَا

نفس سرکش را زبی راهی که می آرد براه | چون لگام اسپ سرکش کادرد برداه هم

كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجُمِ

شپه و ورځ ګرځم او ژړېږم لکه شمع
نه م شی د يار په دا وعده وکړم خاطر جمع
عمر تير ومه هميشه په طمع طمع
څوک دی چه به کاندِ ځما نفس له بد و منع
اس لکه سرکښ چه منع کېږی په لجم

فَلَا تَرُمْ بِالْمَعَاصِيْ كَسْرَ شَهْوَتِهَا

پس مجوے از فعل عصیان کسر شهوتهای نفس | زانکه قوت مید هد شهوت طعام اندر شکم

اِنَّ الطَّعَامَ يُقَوِّيْ شَهْوَةَ النَّهِمِ

ته که هسې وائی چه به وکړم ګناهونه
نفس به م پرِ موړ شی نور به نکا فسادونه
دا فکر دِ خام دی ته پرِ وکړه آزمېښتونه
ډير نعمت چه ورکړی لائی ډير شی شهوتونه
ډير خوراك چه وخوری حرص ئی لا زيات شی نه کم

خلکه د نفس / په وفا چه / اوو ګوی / شهوه د جبلی / [illegible]

لغات
من لی څوک دی لا د یاره د نفس من غوایتها
جماح سرکښی نفس د ده لکه اوجماح
سرکښی اهی د ده زیکول ئی
له څه ته چه ملوونیو
الخیل لکه چه د اس په نصیحه
سرکښی د اس په سروه [illegible]
فلا ترم پس مه کسر شهوتها
په ګناهو نو سره د خواهش
ماتول د خواهش
ان الطعام چه د
طعام یقوی
مضبوط وی

شهوة النهم مینه او حرص
حاصل
د مصنف مینه لکی سری
وائی چه عبد په طریقه د زاری
وو ګوی لوی دی مالوه د یاره
چه لری کولو د سی کیږی د نفس جمال الله
و اس پر په غلی لوی ننه او بنی
[illegible]
د شهوه ملول [illegible]

عبد	شرف
په احسان غليم غلېږی نفس يو هسې بد غليم دے	هرګز به نه کړی موړ په ګناه نفس چه نور به نکا
په احسان سره لا بد دِے د عصيان په لوړ قدم	عصيان غذا د نفس ده ډير خوښيږے دم بدم

سشرف	عبدالقادر
نفس دی لکه طفل کوی مت د موړیه هم داچه دی له تي کا لري زر شي منفطم	نفس په مثل دَ هلک دے د بنو بد و عادت آخلے دَ رضاع عادت ئې ورک شي چه له تي شي منفطم

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ اِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلٰى

نفس چون طفل است گر شیرش دہی مستی کند | در ز شیرش باز گیرے او نه خواہد ہیچ دم

حُبِّ الرَّضَاعِ وَاِنْ تَفْطِمْهُ يَنْفَطِمِ

وګوره و نفس ته په څرنګ خرابا تي کا
هسې پر پو هیږم چل د فتر به میراتي کا
دی لکه هلک چه تلوسه د موړیه تي کا
هر څو چه تي رِوی هوس لا پسې زیاتي کا
منع که تي کړی له تي نه زر شي منفطم

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ اَنْ تُوَلِّيَهُ

بازگیرش از ہوا بر خود ہوا حاکم مکن | چون ہوا حاکم شود دینت بشد یا گشت کم

اِنَّ الْهَوٰى مَا تَوَلّٰى يُصْمِ اَوْ يَصِمِ

وګرزوه جانه ته دا نفس له کل هوا
ولی چه هوا دَ نفس ده واره په خطا
تښته دَ هوا له تولّی نه په سبب دا
هر څوک چه شي لاندې تر هوا نوری بلا
زر به شي هلاك يا خور نخور به هغه دم

11

والنفس كالطفل نفس په شان د ماشوم دی ان تهمله که نه پرېږدې شب عليٰ حب الرضاع ځوانیږی او عادت نیسی په شوق د دي ارضاع وان تفطمه او که بیل کړی ئې له شیدو نه ینفطم بیل شي دی فاصرف هواها وا ګرزوه هوا ئې وحاذر او ووېږه

خواهش ده ان توليه چه حاکم کړی دی ان الهوى په تحقیق چه خواهش د نفس ما تولی په هر څه چه حاکم شي يصم هلاک کړی او يصم یا عیب ناک کړی حاصل دا شو چه نفس په شان د ماشوم دی که پرېږدې ئې ځوان به شي په شوق د شیدو او که بیل ئې کړی بیل به شي خو ته پرهیز کوه له خواهش ده چه حاکم ئې کړی

سشرف	عبد
ترک تل هوا دَ نفس لوه هم او سه پر حذر مغلوب دی هوا کنړه مقتول په تیغ دَ غم	آرزو مه ورکوه ده له چه غالب در باند نه شي دصورت سنهر خراب کا چه دی شي باندې حکم

شرف	عبد
نیکی کوه له نفس که دی نیک عمل کوینه سستی که دی کوی په نیک عمل فلا تسم	ته دا نفس لوه معموره که په مراد د تا څکیږی که له مراده ستا خلاف کا نو په عدل دی ستم

(۲۱)

وَرَاعِهَا وَهِیَ فِی الْاَعْمَالِ سَائِمَةٌ

نفس را مقهور کن چون در عمل جولان کند | در بچیزی انس گیرد بازدارش از ستم

وَاِنْ هِیَ اسْتَحْلَتِ الْمَرْعٰی فَلَا تُسِمِ

ته کوه د نفس ښه رعایت او تربیت
هم وله طعام و زکوه هم وله کسوت
دی که مستقیم وی په طاعت او په خدمت
او که دی نه کا خدمت خوش ئی شه ته په ذلت
چه نه کا عبادت او ریاضت فلا تسم

اگر این بیت را چهار بار خواننده ... ایدکو سفند را برد از آفت و بیماری محفوظ ماند

کَمْ حَسَّنَتْ لَذَّةً لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً

لذتی کان با مضرت باشد آرایه بخلق | انچنان کو در دنیا بدانکه زهر هست در دسم

مِنْ حَیْثُ لَمْ یَدْرِ اَنَّ السَّمَّ فِی الدَّسَمِ

دیر څله به علم شی په تا باندی تاوان
دیر څله به دیر عمل هم وی تا لره زیان
دیر څله به زهد ریاضت شی ستا نقصان
دیر څله به دیر عبادت غم شی ستا په ځان
هر کله وی زهر کښی په شیرین او په دسم

لغت ورَاعها د نفس او خبر داری کوه دی چه دی په هی فی الاعمال او دی چه دی سائمة تربیه ورکی د حیوان عملونو کښی او که حیوان دی استحلت المرعی بینه هی او که خوږ کړی د حیوان خوږیه لو عملو فلا تسم یعنی مه کوه هلته که حسنت لذة پیاله نه یولده او عمر ته دی پیاله د ښه ستمانه لذة قاتلة دیر څله

۱۲

چه و رانکی وی من حیث په هسی شان لم یدر چه نه پوهیږی واسری ان السم چه تحقیق زهر فی الدسم په غوړو

حاصل کښی د هغه دی کوه ددی په هغه اوخبرداری په نیک عملونو کښی اوکه چرته دی په نیک عملونو چرته کښی اونه دی ورنه نه شی مه ښه څله

نه چه هغه کسی وکی انسانان چه دی ته په غوړ او په شیرین کښی دی

شرف	عبد
مهلک لذت سری ته ښه ځرکند په دیر لیاس کا پوه دی نه وی هیڅ په دا چه سم دی فی الدسم	نفس مهلک لذة سری ته ورښکاره په ښه صورت کا لکه ورکا خوک غلیم ته په لذیذ طعام کښی سم

شرف	عبد
خائف له فتنې اوسه د موړوالي د جوع هم / ډېروې چه شر د مخمصه وي تيري من التخم	لا په لوږه کښې مکروته تر موړوالي دده پرې / تر حذر کړه هر څو ته شي په رياضت کښې په ملامت

وَاخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شِبَعٍ

تو بترس از حیلهای نفس چون جوع و شبع	آگاه باشد گرسنگی بد تر ز سیری و تخم

فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِنَ التُّخَمِ

وه ويرېږه جانه ته د نفس له آزمېښتونه
عالم وي که جاهل وي په کښې دي کوي مکرونه
هم په عبادة په معصيت کښې ږدي لومونه
ولوږه وي که موړتيا په کښې دي کا فسادونه
ډېرځله په ډېره لوږه بد وي تر تخم

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَأَتْ

پس بیار از دیدگان اشکت که چشمت پر شده	از محارم پس ملازم شو بدرگاه ندم

مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ

ته ئې څما نفس سرتر پايه ګنهګار
يې په معصيت اوپه غفلت کښې خوار و زار
تل توبه وه او اوښې له دوه سترګو په بار بار
سترګې دي ستا دکې د حرامو په ديدار
وکړه التزام اوس د توبې او د پښېمانۍ

اگر سیت را این بت روز نیستی چشم روان هم بشنفت بار کنو اعتنیتم از ورد و جم محفوظ باشد ۱۲

لغات

واخش وويرېږه
دسائس فريبونه اومکرونه
جوع لوږه شبع موړېدل
وربّ ډېرځله مخمصة لوږه
چه مرګ ته قريب شوي وي تخم
ډېرېدل من التخم له اغېزو اوتخم
واستفرغ الدمع توي کړه اوښکې
من عين له سترګې قد امتلأت
چه ډکه شوي وي من المحارم
له حرامو والزم اولازم کړه په

۱۳

حاصل

ساتنه د حمية الندم پښېمانۍ
ووېرېږه له مکرونو د نفس چه په لوږه اوپه موړتيا کښې ئې کوي
پس ډېرځله لوږه ئې ډېره بد وي له موړتيا او تخم اوښکې توی کړه
له سترګو چه ډکې شوي دي په حرامو او لازم ونيسه پرهېز
اوساتنه د پښېمانۍ په خپلو ګناهونو

تل اوښې توي کړه له عينو پر ګناهو	دغه سترګې چه ډکې دي له ډېرو ګناهو
لازم له صدق واخله مدام حمية الندم	توبه وه ورځي اوښې کړه لازم په ځان ندم

شرف	عبد
ډېر ډېر مخالفت کوه له نفس له شیطان هر څو که تا ته پند کا ته هر یو کړه متهم	نفس شیطان ځانی دښمن دی په ویلئ عمل مه کړه له جنت هم دوی د وار و وایستلی دی آدم

وَخَالِفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِهِمَا

برخلاف نفس و شیطان باش فرمان شان مبر | ور نصیحت میکنند تو قول شان دان متهم

وَإِنْ هُمَا مَحَضَاكَ النُّصْحَ فَاتَّهِمِ

تل مخالفت کوه له نفس له شیطانه
دواړه ستا دښمن دی باور و کړه ځما جانه
ته لا څه آدم دی دوی ویستلی له جنانه
شه باغی طاغی د دوی له امره له فرمانه
پند که نصیحت کا ته دوی دواړه کړه متهم

وَلَا تُطِعْ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا

ترک کن فرمان ایشان خواه خصمند خواه حکم | زانکه میدانی تو مکر خصم و هم مکر حکم

فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

زه چه دا تاکید کوم په تا له دی کبله
دوی کوی مکرونه نه یو ځل بل پر څو ځله
مه وره کوره مه وره ته فرمان د دوی هیڅکله
نفس به مدعی شیطان حکم شی یو تر بله
زده کړه ته مکرونه د دی خصم و د حکم

لغت: وخالف النفس او مخالفت کوه له نفس سره والشیطان او له شیطان سره واعصهما او ورهیزکوه د دواړه وان هما او که دوی دواړه محضاک النصح خالص او پاک نصیحت و کړی تا ته فاتهم پس بدګمانی و کړه پر دوی ولا تطع منهما او تابعداری مه کوه د دوی په دښمنی کښی او نه په منصفی کښی حکم

۱۴

منصف

حاصل: ته پیژنی فریب د دښمن او د نفس او د شیطان هر حال مخالفت د نفس او د شیطان سا ته کوه او له دوار و نه نصیحت و کړه او که دوی خالص نصیحت کوه او بد ګوه تاته هم پر اعتبار مه کوه او تابعداری د دواړو مه کوه نه په صورة د دښمنی کښی او نه په صورة د دوستی کښی حکم څه نه یو هیڅ په فریب د دښمن او ...

شرف	عبد
فرمان د دواړو مه وره چه یو خصم بل حکم شی اثبات د نا ثبوت به کا د خصم و د احکم	اطاعت ئی هر ګز مه کړه غلیمان کله څه پلیری تر ایذا ئی بچ او وځنه کنره دواړه مار لړم

شرف	عبد
بخشش غوارم له خدایه د هر قول بی عمل دی قول بی عمل لکه لنکون د ذی عقم	هر سړی چه بی کرداره د گفتار نتیجه غواړی د فرزند امید واری کا په معنی له ذی عقم

أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ مِنْ قَوْلٍ بِلَا عَمَلٍ

می کنم استغفر الله از کلامی بے عمل		بچه می خواهم ازان زن کو بود صاحب عقم

لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لِذِي عُقُمٍ

دا پند و نصیحت دی خما واړه پر خلل
حال خما هرگز نه دے له قال سره مل
دروغ م ووے روغ م کړ د خپل بیان ذلل
غواړم اوس بخښنه د دی قول بے عمل
زه چه تل د زوی نسبت شند و ته کوم

سرایش جرعه نوشش ازانکه نسبت عقیم فرزند زنان عقیم زود غلامے عقیم ...

أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لٰكِنْ مَا ائْتَمَرْتُ بِهِ

امر کردی تو بخیر و من نه کردم هیچ خیر		راستی در دین نه کردم راست بین شو گفته ام

وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِمِ

وه م دی و تا ته یو عجب د شرع پند
کیمخوله اصل د همه ډیر نیکو بند
ولی دا ویل م تا له نه د رکوی شوند
شوند م د خولی نشته هسے خوشی هم شخوند
زه نه یم سم شوی څکه نه شوی جاند سم

شرف	عبد
آمر د ښو و تا وته یم یم بلا عمل نا مستقیم و بل ته څه وائی چه استقم	نصیحت به خما څشکله په تا باندی اثر کا چه زه نه یم سم شوے تا ته وایم استقم

لغات
استغفر الله طلب د بخښنی کوم له خدایه من قول بلا عمل له هغه قول چه بی عمل وی سره د تحقیق نسبت مے کړ په ده چه وینا ده نسبت د زوی وروسته په طرف د شنه لذی عقم
امرتک الخیر امر مے وکړه تا ته په نیکی سره لکن ما ائتمرت به لیکن قبول مے نه کړه خپله د او وما استقمت اوسم نه شوم زه خپله فما قول

15

لک پس څه فائده ده ویلو خما تا ته چه فاستقم پس سم شه ته حاصل طلب د بخښنی کوم له خدایه له گفتار بی کرداره په تحقیق نسبت د اولاد کوم شنډه وته په دی قول بی عمل سره حکم کوم او هم نه یم سم شوم زه یعنی ... تا ته چه سم شه

شرف	عبد
هیڅ زیرمه ما ونه کړه د مرګی په نفلو چارو بی فرضو هیڅ حاصل نه دي له مانه دیرنه کم	ما تر مرګ پخوا د نفل طاعت هیڅ توښه ونه کړه بی له فرضو لکه حق دي ادا ند شول هغه هم

وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً

وز نماز و روزه جز فرضے نیاید از تنم	توشهٔ هرگزنه کردم بهر زاد آخرت

وَلَمْ اُصَلِّ سِوَى فَرْضٍ وَّلَمْ اَصُمِ

تیرشه راڅخه عمر کل په لهو په لعب
نه مي عمل وکړ نه بنه علم نه ادب
ما توښه ونه کړه د سنت د مستحب
فرض که مي دي کړي هغه هم په سل تعب
وربه شم درګاه له په سر ایښي تش رقم

لغت ولا تزودت او توښه مي ونه کړه چاخان ته پخوا له مرګه نافلة هیڅ عبادة نافلة ولم اصل او ونه مي کړله لمونځ سوی فرض بي له فرضو ولم اصم او روژه مي ونه نیوله ظلمت ظلم مي وکړه او خراب مي کړه سنة من احي الظلام سنت د هغه چا چه ژوندي کړي به ئي توري شپي الي تورمه

١٦

ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ اَحْيَ الظَّلَامَ اِلَى

آنکه از احیاء شبها پای او کردی ورم	من ستم کردم بسے بر سنت خیر الرسل

اِنِ اشْتَكَتْ قَدَمَاهُ الضُّرَّ مِنْ وَرَمٍ

هسي سرتر پایه لښتي یم د نفس په دام
ترکه مي کړه لارد پیغمبر خیر الانام
دي په عبادت او مشقت کښ وه مدام
شپي ئي ژړولي په سجود و په قیام
کړ فریاد له زخم ئي پارسوب د هر قدم

په عبادت سحري تر دی حتی چه تر پاد و کړلو دوه قدمه مبارک ورم ئي وکړ او له ډیره قیامه دي دده له سوبه

ان اشتکت چه فریاد او شکایت په وکړ قدماه دواړو پښو دده الضر من ورم له درد و پاړسوب یعني

حاصل هیڅ توښه او زیرمه د ځان د پاره نافله عبادة پخوا له مرګه د بندګی په عبادت کښ ونه کړه او ونه مي روژه ونیوله او فرض او نه مي سنت ادا کړل او خراب مي کړه د هغه چا سنت چه ژړولي به ئي توري شپي

شرف	عبد
تا ریک لار د سرور عالم کړه له مانه نفس حضرت قیام اللیل وه چه ئي کړ دیوه پښو ورم	له ما پاتي شه سنت د هغه چا چه په طاعت کښ په ډیر ډیر ولاړي وشه د نازکو پښو ورم

ملا شرف	عبد القادر
محکم ئې سنګ له جوع وه نغښتي په ګلمو باندې	څان ئې موږنه کړ هیڅکله د اوربشو په ډوډۍ
تحت الحجر ئې څان وه په نرمۍ له کل قسم	تل به ده له ډېرې لوږې تړل کاڼي په شکم

وَشَدَّ مِنْ سَغَبٍ اَحْشَاءَهُ وَطَوٰى

صرف کردی دررہ حق جملہ دینار و درم	سنگ بستی بر شکم آن نازنین از گشنگی

تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الْاَدَمِ

وګوره خوارۍ او محنتونه دَ سرور
تل به دې وکاږوه له ماښام تر سحر
کړه به ده عرضونه همیشه دَ خدای په در
وه دَ خپل امت له غمه ډېر زیر و زبر
کاڼي ئې تړلې وه له لوږې په شکم

وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ

روی گردانید ازان زر مصطفیٰ خیر الشیم	کوه از زر گرد خود را عرض تا گردد قبول

عَنْ نَفْسِهٖ فَاَرَاهَا اَيَّمَا شَمَمِ

17

غرونه به راتله ورته لوی لوی په عرض وطول
شو به دَ سرو زرو چه حبیب کا مونږ قبول
دی لکه یوسف له زلیخا به شه ملول
وګورې داسې لوی همت دَ پاک رسول
نه ئې کړ نظر ورته چه دا دی کوم شمم

ملا شرف اخون	عبد القادر خان خټک
هم لوی غرونه څ کښې شو چه زر کېږو تا ته او	لوی لوی غرونه ورته زر شو ده په هیڅ نظر ونه کړه
مقبول ئې دا کلام نه کړ حضرت بلند همم	زر وده وته په قدر ښکاریده تر خاورو کم

لغات

حاصل

شرف	عبد
تینګ شه په زهد لا پر ضرورت کښ پاک نبي	د حضرت زهد په ضرورت مضبوط شه که هر څو ضرورت
تحقیق چه هیڅ ضرورة کا تیری په دی عصم	څکه چه ضرورة هیڅکله لا تعدو علی العصم

وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ

با ضرورتها که بودش میل بر دنیا نه کرد		از ضرورت خسته نبود آنکه دوراست از حرم

إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

خدای وله ورکړی وه داهسی لوی قوت
وه تر کل مخلوق بهترین بلند همت
زهد به ئی زیات شه چه بر زیات شه ضرورت
نه وه ضرورت د ده غالب وه پر عصمت
دی معصوم د حق وه په هر دم په هر قدم

هر که این بیت را هر روز صد بار بخواند از هر ضرر عافیت حاصل شود

لغات: واكدت او مضبوط کړه زهده د ده پرهیز فیها په دنیا کښ ضرورته د ده احتیاج او ضرورت تحقیق ان الضرورة په تحقیق ضرورت لا تعدو تجاوز نه کوی علی العصم په معصوم و کیف او څرنګه تدعوا بلی به ئی الی الدنیا دنیا ته ضرورة ضرورت من هغه څوک لولاه که نه وی دی لم تخرج نه به وتلی وه الدنیا دنیا من العدم

18

وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضَرُورَةُ مَنْ

چون تواند خواند بر دنیا ضرورت زانکه گر		نامدے دنیا گهی بیرون نه گشتی از عدم

لَوْلَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

دی چه معمور نا ست دے همیشه د عشق په راج
هم د ده په سر دی د لولاك بنائسته تاج
آخلی له هر چا نه د صلوا عجب خراج
څنګه به دی کاندی د دنیا ته احتیاج
دی که نه وی نه به وه پیدا داله عدم

حاصل: په دی بیت کښ ثابت کړه چه پیغمبر او مضبوط او محکم کړه زهد او استغناء د دنیا کښ ضرورت د ده غالب کیدی نه شی څه چه ضرورت غالب نه شی خدای پاك او پیغمبر ئی په سا تلی شوی وی کله ضرورت ئی څرنګه به بلنه وکړی هغه چا ته په طرف د دنیا هغه چه نه وه وی دی نه به وه دنیا څرګنده شوی د دنیا واشکاره شوی او له نیستی او له نابود

سرف	عبد
څنګله ضرور به پر دنیا کا هغه که دے نه وی	په دنیائی څه حاجت وه چه دنیا او افلاك کونه
خارج به دا دنیا نه وه هرګز من العدم	که دی نه وی هیڅ به نه وو موجود شوی له عدم

شرف	عبد
حضرت رئیس وه د دوه کونو هم د جنو هم دا هم دے د دوو فریقو چه عرب دی هم عجم	محمد رسول الله دے چه دلی هوړے بادشاه دے د سرپو د پیریو د عربو د عجم

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ

آن محمد سید کونین و محسر انس و جان | بهترے اہل دو عالم مهتری عرب و عجم

وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عُرْبٍ وَّمِنْ عَجَمِ

لغات

اوس وا وره له ما نه باری څوک دی هغه څوان
تل ثنا صفت ئی هر څوک کا په هر زمان
نوم ئی محمد دی دی بادشاه د کل جهان
شاه د دوارو کونو هم بادشاه د انس و جان
شاه د دوارو قومو د عربو د عجم

19

نَبِيُّنَا الْآمِرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ

آمر و ناهیے پیغمبر آن رسول راست گو | رست گوتر نیست از و در قول لا و هم نعم

أَبَرَّ فِي قَوْلِ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَمِ

حاصل

دین بیجده لوی کے دا څمونږ وه پیغمبر
هر کلام د ده دی لکه لعل یا گوهر
بنوند کاندے په خوله کښ لکه شهد یا شکر
امر نهی کاندِ کل لښکر ته برابر
نشته څوک بهتر تر ده په لا او په نعم

شرف	عبد
آمر په نیک نبی چه وه ناهی د بد عملو هر کزله د وی نه نده وه څوک صدق په لا نعم	څمونږ هسے رنګ نبی دی امر کړونی نهی کړونی چه رښتینی تر ده نه وه څوک په لا او په نعم

شرف | عبد

شرف	عبد
ده دی حبیب د حق د شفاعت امید لرو	بیګانه به هم له ده نه د تخفیف امید وری کا
ډیر به برده وی له لوری لکل هول مقتحم	نشته غم د ده د خپلو چه کا ډار له هول وغم

لغات: هو دی الحبیب صفت الذی ترجی شفاعته دوست د ده چه امید لئی د شفاعت شی لکل هول د پاره د هر غم من الاهوال له غمونو د دنیا او آخرت مقتحم سخت د دعا الی الله طرف د خدای فالمستمسکون به پس منګلې لګوونکی په ده مستمسکون بحبل غیر منفصم په منګولو په رسۍ نه شلیدونکې

هُوَ الْحَبِیْبُ الَّذِیْ تُرْجٰی شَفَاعَتُهٗ

او حبیب کو بود امید گاه مؤمنان در شفاعت نزد سختیهاے پیچیده بهر

لِکُلِّ هَوْلٍ مِّنَ الْاَهْوَالِ مُقْتَحَمِ

دی محبوب د خدای دی ډیری دی قدر و قیمت
قهر غصه نه کا خو یو پند دی د رحمت
هم رحیم کریم دی مهربان په خپل امت
زه د ده صفت کرم په آرزو د شفاعت
ما به خلاص وی دی له کل ویری له کل غم

برابر بیت او ور ... شفاعت شفقت نصیب ... غرور

۲۰

دَعَا اِلَی اللّٰهِ فَالْمُسْتَمْسِکُوْنَ بِهٖ

مردمان خواند بحق هر کس که در وی دست زد دست زد در حبل محکم

مُسْتَمْسِکُوْنَ بِحَبْلٍ غَیْرِ مُنْفَصِمِ

شاه د درست جهان دی پیغمبر آخر زمان
تل ئی سلطنت دی پر مکان و لا مکان
بولی خلق خدای ته په آیاتو د قرآن
څوک چه پیروی کا د دی هسې رنګ څوان
وه ئی نیوله کلکه بنه رسی ډیره محکم

حاصل: یعنی دا پیغمبر چون هغه دوست د خدای دی چه امید د ده لولی شی په دواړو شفاعت د ده له غمونو د هر سختی نو بالله کوی خلقو ته جهانونو د خدای تعالی په طرف د دین و د ده پس قبلونکی د دعوت د ده منګل لګونکی په ده سره هغه محکم رسی دی چه هیڅ نه شلیدونکی او ماتیدونکې نه ده

شرف	عبد
بولی جهان و حق ته چه ور کا و لاس د وی ته	د ده دین حبل متین دی غم اند وه د هغه نه کا
ور شی په لاس رسی چه به وی غیر منفصم	چه و اچل ئی نیولی په لاسو نو دی محکم

عبد	ستر ف
په سیرت او په صورت کښې بهترین دی د نبیانو	فائق په خلق په خلق وه په نبیانو پاک نبي
هم کریم وه ترهغوي هم تروار و وه اعلم	ثاني ئې یو نبي نه وه فی العلم والکرم

فَاقَ النَّبِیّٖنَ فِیْ خَلْقٍ وَّ فِیْ خُلُقٍ

بالا شد پیغمبران در خلق و در خُلُق آمده | کس چو او نامد در علم ونه در وصف کرم

وَلَمْ یُدَانُوْهُ فِیْ عِلْمٍ وَّلَا کَرَمٖ

دی بهتر تر وارو که مرسل دي که نبیان دي
بنه صورت سیرت د ده په هسې رنګ شان دی
دی لکه بادشاه او دوی واړه سرداران دي
دی لکه استاذ او دوی واړه شاګردان دي
نه رسي وده وته په علم و په کرم

سیره این بیت ر
بسیار بخوانند
زینت علم و
فهم او را حاصل
شود

لغات

فاق بلند او زیات شه
النبیین جمع د نبي یعني پیغمبران
في خلق په صورت او وجود کښې
وفي خلق او په خوی او په شو کښې
ولم یدانوه او نه سیدل ده ته
په علم او په سخا او په بناښت
کښې وکلهم او هغه واړه
من رسول الله له پیغمبر خدای
ملتمس غوښتونکي دي غرفا
يوه لپه من البحر له دریاب او
رشفا یا څاڅکی من الدیم
له باران

21

حاصل

یعني زیات او بلند شه
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په واړو پیغمبرانو
په صورت او په ښائست ظاهر کښې
او په خوی او په صفات باطني کښې
او نور دوی نه شو ور رسیدلي ده ته
په علم او په سخاوت کښې او ټول له پیغمبر
محمد صلی الله علیه وسلم غوښتونکي د علم او د فضل دي
په مقدار د یوې لپې له سینده
یا یو څاڅکي باران

وَکُلُّهُمْ مِّنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ مُلْتَمِسٌ

جمله را از رسول الله بود التماس | یک کف از دریای علم وشربت از علم وکرم

غَرْفًا مِّنَ الْبَحْرِ اَوْ رَشْفًا مِّنَ الدِّیَمِ

واړه انبیا ئې خادمان دي دي ئې صدر
دوی دي لکه ستوري او حبیب دی لکه بدر
نه نه بلکه نمر دی نور د ستورو ئې کړ هدر
غواړي له رسول کمالات داهر قدر
یو کوټ چه له دریاب یا یو څاڅکې له دیم

سیره این بیت ر
ورد خود بسیار کرد
در خلق مقبول گردد
و گفته او را هر کس
قبول خواهد کرد

عبد	ستر ف
همګي واړه نبیان له علومو مستفید وو	کل دي له دي حبیب د حق ملتمس مدام
د ده علم لکه بحر وه لا تر بحر هم اعظم	ګویا له بحر یوه غرفه و یا قطره من الدیم

شرف	عبد
هر یو و پاک نبی و ته خپل حد مقام لره واحد له علم نقطه وبله شکله از حکم	که ظهور ئی په ظاهر کښی تر هغه وار و آخر وه مګر دی په علم و په حکمت وه تر هغوئ مقدم

لغات

وافقون جمع د واقف ودریدونکی لدیه په نزد د ده عند حدهم په نزد د حد ونوا ومن تبو خپلو من نقطة العلم له ټکی د علم او من شکلة الحکم یا له ذریکی د حکمه فهو پس هغه الذی دی چه پوره شوی دی تم معناه کامل شه معنی د ده وصورته او ظاهر د ده ثم اصطفاه بیا اوئ

وَوَاقِفُوْنَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمِ

نقطهٔ از علم دارد یا بعیبے از حکم	نزد او استاده جملہ ہر یکے در حد خویش

مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ اَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحِكَمِ

دی چه په سر کښی وه بنائسته تاج د لولاک
وه غږ او وه دوری سلانکو په افلاک
شاه د کل مخلوق دی محمد رسول پاک
وو ولاړ وه ته انبیا وو که املاک
یو ټکی له علم یا زره وو له حکم

٢٢

فَهُوَ الَّذِىْ تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُوْرَتُهُ

برگزیدش ز محبت خالق روح ونسم	از خلائق او بود در صورت ومعنی تمام

ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِيْبًا بَارِئُ النَّسَمِ

حاصل

ورلاړه دی پیغمبران په نزد د ده په حد خپل خپل وه او هغه علمونه دی پاره د استفادی او هغه اصلونه دی لوی بوی له ده په علم د ده که وه پاره دی چه ورکړی هغه ذات چه پیدا کړی دی وه باطن او ظاهر د ده کامل او تمام او بیا دی پیدا کړی دی دوستی سره خالق د ارواحو

که شه په دا نه سره افلاک دا هنګام
شوه صورت سیرت د پیغمبر دواړه تمام
واړه انبیائی مقتدیان شو دی امام
کل ادیان موقوف شو او د ده دین دی مدام
دی محبوب نیولی د خالق د کل عالم

شرف	عبد
پس حق تمام په تا کړه کمالات جلی خفی هم ته کړی برګزیده حبیب باری النسم	هم دی دی چه کامل وه په معنی او په صورت کښی بیائی غوره په دوستی کړ له اولاد د آدم

شرف		عبد
پاک دی له دی چه څوک په کمال کښې ئې شریک شی	د	د حضرت خوبي وه ډیره بل څوک ورسره نه وه
جوهر لری له حُسن په بل غیر منقسم		جوهر د حسن او ښائیست په دے کښې غیر منقسم

مُنَزَّهٌ عَنْ شَرِيكٍ فِي مَحَاسِنِهٖ

جوهر حسن محمدﷺ پاره ناید در رقم		او منزه از شریک اندر محاسن آمده

فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمٖ

به فضل و کرم دی په ده کړی ذوالجلال
ده لره ئې ورکړي دی دا هسې لوی کمال
پاک دی له شریك له نقصان له زوال
ښیئل په دا یقین کړه په کښې مه کړه قیل و قال
هر جوهر د حُسن د ده نه دی منقسم

۲۳

دَعْ مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارٰى فِي نَبِيِّهِمٖ

پس بگو در حق سید هرچه خواهی از حِکم		انچه ترسا گفت اندر حق عیسی آن مگو

وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْتَكِمٖ

پریږده هغه ویل چه نصاری وکړې ځایه
دا مسیحا خدای دی موبوه ئې پیژنو لوړ وایه
ته د ښیل په حق کښې دا رنګ مه وایه
نور چه ستا رضا شي په هغه رنګ ئې ستایه
هیڅ صاحب کمال به د ده وصف نه کړه تم

شرف		عبد
پریږده هغه څه چه ویل به نصارئ په حق کښې د مسیح		په هر شان محمدﷺ ستایه حد ئې نشته د ستاینې
حاکم په مدح او سه له مقداره واحتکم		خو ترساؤ غوندې مه خدای ئې زوی کړه د مریم

عبد	شرف
پس نسبت کړه ته وذات د پیغمبر ته هر شرف او بزرگی هم نسبت ئی کړه وقدر ته ما شئت من عظم	نسبت وذات پاک ته ئی تل کړه د کل شرف لکن گویا له قدره موافق شه من عظم

تنقیح
فانسب لیس نسبت کړه الی ذاته د ده ذات و ماشئت څه چه غواړې من شرف له بزرگی ونسبت کړه الی قدره په طرف دقدر د ده ماشئت څه چه غواړې من عظم له لوئی فان په تحقیق سره فضل رسول الله فضل او کمال د پیغمبر خدای لیس له نشته مغفر حد اندازه فیعرب چه بیان کا عنه له هغه ناطق ویونکی بفم په خوله

فانسب الی ذاته ماشئت من شرف

نسبت اندر ذات او کن هر چه خواهی از شرف	نسبت اندر قدر او کن هر چه خواهی از عظم

وانسب الی قدره ماشئت من عظم

نغمه څه خوږ دی

هسی رنګ لوئی د ده د سرور کائنات
هیڅ ورته نه رسی عقل و هوش د مخلوقات
ده بی نهایت د حضرت بزرګی د ذات
هم ئی هسی لوی دی مراتب او درجات
تر تر حد تر عدد دی د حبیب شرف عظم

الی کړی پیرا این بیت موافقت نماید او شرف و منزلت او زیاده کردد

۲۴

فان فضل رسول الله لیس له

فضل و جاه مصطفی حدی ندارد در کمال	تا تواند کرد شخصی روشن آن از بیش و کم

حد فیعرب عنه ناطق بفم

حاصل
یعنی نسبت کړه په طرف د ذات د پیغمبر خپل څه چه څومره ډیر او بزرګی او له شرافت او عزت ته هم او که د ده قدر او لوئی ته وی نو هم لوئی چه خوښه وی ځکه چه فضل او کمال د پیغمبر خدای لره نشته دی هیڅ حد چه ظاهر او بیان ئی وکړی هیڅوک خبری کوونکی په خوله خپلی سره

دی حبیب څومره تر دا کل مخلوق افضل
واړه اهل فضل دی تر ده پوری خجل
حد ورلره نشته مګر وایم مجمل
دا احمد احد دی په یو حرف ځنی بیل
نشته هسې څوك چه ئی تفصیل وکړه په فم

عبد	شرف
ودانا ته له ادراك عاجزی عین ادراك دی د ده فضل همره نه دی چه ادای ئی کړی په فم	لوئی د پاک رسول لره حد نشته دی هرګز تصویر چه ئی په دل کا یا تعبیر ئی کا په فم

چون به لوناسبت برسد سه بار بخواند و حاجت خواهد ۱۲ ۱۲ اللهم انی اسئلک باسم محمد صلی الله [علیه] وسلم ان تحیینا حیوة طیبة فقط ۱۲ ۱۲

شرف	عبد
هر لوئی معجزی که مناسب ئی وی له قدر ژوندی په نام دده به وه هر هډ چه وه رمم	کړ اظهار د معجزاتو ئی موافق له مرتبو وی خو چه یاده ئی نامه شوی پر ژوندئ به شو رمم

لغات لو ناسبت که چیری مناسب شوی وی / قدره قدر دده / آیاته معجزی دده / عظما په لوئی کښی / لاحیی خامخا به ژوندی کړی / اسمه نوم دده / حین په کوم وخت / یدعی چه وغوښتلی شی / دارس زوړ شوی / الرمم هډوکی / لم یمتحنا ازمیښت ئی ونه کړو / بما په هغه شی / تعی العقول چه ستړی شی عقلونه

لو ناسبت قدره آیاته عظما

یاد نامش زنده کردی استخوانهای رمم	در خور قدر بزرگش گر نمودی معجزات

لاحیی اسمه حین یدعی دارس الرمم

قدر د عیسی وه برابر له معجزات
ځکه مردګان به شو ده په دم حیات
قدر د حبیب که مناسب وی له آیات
نوم چه دده یاد شوه پر ژوندی به شه اموات
هم به پر ژوندی شو هغه د سل کالو رمم

لم یمتحنا / ازمیښت ئی زمونږ ونه کړ / بما په هغه شی / تعی العقول به چه ستړی شی عقلونه

۲۵

لم یمتحنا بما تعی العقول به

برصلاح ما حریص هست بیګمان و بی وهم	آنچه او فرمود عقل از فهم آن عاجز نشد

حرصا علینا فلم نرتب ولم نهم

حاصل یعنی که چیری وارد شوی وی په قدر سره معجزی دده نو خامخا ژوندی به وه کړی په لوئی کښی نو چه دده کوم وخت نوم په لوستلو شی نو به ژوندی شوی وه چه وشی هډوکی زړه ازمیښت اوبیان ونه کړو په هغه شی چه ستړی شی د عقلونو په فهم د موږ په شی سره شفقت په موږ ستومانه شو نو د هغو له شکمنه شوو به موږ بانډنو نو ځکه په هیڅ امر حیران نشو

موږ په کړانو چارو حبیب نه یو آزمایلے
نه ئی دی وموږ ته سخت کارونه فرمایلے
ده له دیری مینی دی آسان آسان ویلے
موږ ته ئی یو خدای ته په آسانه لاره بللے
شک ځموږ د نشته پخپل دین کښی او نه وهم

هر که این بیت را بسیار بخواند از حرص و شر نفس امان یابد ۱۲ ۱۲

شرف	عبد
دی ممتحن هرګز نه وه ځموږ په سختو چارو مشفق په حال ځموږ وه بی ریبه بی تهم	په اندازه ئی د مرچا په عقل کړلی خبری لوی هلک ئی فیض موی له حدیث لاجرم

شرف	عبد
عاجز جهان له فهم د معنو نبی لري مرئی نه دی قریب و بعید غیر منفحم	حقیقت یې بې له خدای نور هیچا نه دی موندلی په دی کار کښ نزدی لری سره دواړه کړه هم

اعیی الورٰی فهم معناه فلیس یرٰی

اهل عالم جمله در وصفش کشیده ستند دم	عاقلان از فهم معنی محمد عاجز اند

للقرب والبعد فیه غیر منفحم

ډیر عاجز دے خلق د حبیب له حقیقت
واړه ئی عاجز دی د اسرار وله صفت
فهم د معنائی هیڅوک نه شی له حیرت
هیڅ ویلی نه شی واړه ګنګ دی له هیبت
واړه نزدی لری دی وده ته منفحم

ستر کے من امه له نزدی

لغات: اعیی ستړی کړه الوری خلق فهم پوهید معناه حقیقت ده ده فلیس یرٰی پس نه ښکاریږی للقرب والبعد لری او نزدی فیه په فهم ده ده کښ غیر منفحم د معنی ساکت او خاموش شوی کالشمس په شان د نمر تظهر ښکاریږی للعینین سترګو ته من بعد له لری نه صغیرة وړوکی وتکل الطرف او خیرین

کالشمس تظهر للعینین من بعد

٢٦

در برابر چشمهائے مردم اند از مو بهم	مثل خورشید هست د انتش ز ان بود کوچک ز دور

صغیرة وتکل الطرف من امم

دی له په ظاهر صورت کښی دی آدم بشر
ذات او حقیقت یې په مثال دے لکه نمر
لیده شی دی له لری په دوه سترګو کښ اصغر
سترګی کا رندی که ورته ګاند دق نظر
هیڅ نه معلومیږی دی له لری له امم

حاصل: خلق په سترګو ماندی کړی شوی ستړی ستو مانه حقیقت هیڅ نه پوهیدل د حقیقت په دی کښ هیڅ خاموش نه ښکاریږی ستر که بعید مګر قریب او چپ له حیرت په شان نمر ګند یږی سترګو ته له لری نه وړوکی او خیره او ځینه کاندی سترګی له نزدی نه په سبب د نور او روښنائی نو ځکه فهم د معنی ئی هیڅوک کولی نه شی

شرف	عبد
خورشید تراچه وو ړدی په نظر له بعده دے هم سترګی کاندی خیره که ناظر شی من امم	لکه نمر چه دی له لری څرهلکو نی څرګند یږی له نزدی که ورته ګوری په دوه سترګو شی تورتم

شرف	عبد
د پاک نبي معلوم به کوم ترا کا حقیقت	په دنیا کښې و هیچا نه د ده قدر ښکاره نه شه
دا قوم چه دي په خوب کښې د خوب حال له وینه کم	د قیامت په ورځ به و ویني احتشام د محتشم

رُبَاعِي
وکیف او څرنګه معلوم به کا في الدنیا حقیقته یدرک جهان کښې حقیقت قوم نیام په دي جهان کښې قوم هغه چه او حال دده دي تسلوا عنه بالحلم چه اوده دي له ده نه راضي شوي دي فمبلغ العلم په خوب ستره دده د علم د دوی فیه په حق دي دي آدم کښې دا دي انه بشر چه ستره دي دي وانه او په تحقیق بهتر د مخلوق خیر خلق الله کلهم د خدای د ټولو د

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ

چون بدانندش حقیقت اهل دانش چون بود | هست خوابی دیدنش در خواب دانند معتنم

قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ

څنګه به څوک پیا مومي د ده ذاتو اوصاف
سره مصري توره ده مستوره په غلاف
څوک چه ګلک اوده وي څنګه به کا د علم لاف
نشته نشته دغه علم په انصاف
صبر و قناعت دي وارو کړي په حلم

۲۷

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ

ثابت و معلوم مردم آنکه سید آدمی ست | بهترین مردمان باشد رسول محترم

وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللهِ كُلِّهِمِ

حاصل
یعني څوک به پیا مومي د دي دنیا کښې حقیقت و ما هیت د پیغمبر هغه قوم چه اوده دي په خوب د غفلت کښې او ګرفتار دي په قید د شهوت کښې بلکه راضي شوي دي له ده په خوب کښې کلو سره پس نهایت د علم وا دي چه دي بني آدم دي او احد د ګوره او بهتر تر همه وارو مخلوق د خدای دي او ...

سندف	عبد
دا همه په یوه موږ له نهایت چه دي بشر دي	که او به واړه سیاهي شي و تې واړه قلمونه
هم بهتر له وارو خلقو د مولی به دیر کرم	تر قیامت ئې صفت بنکارای به نه شي په رقم

... یا سید الانبیاء وسید الاولیاء ویا سید الاصفیاء اسالك بحق نبيك محمد صلی الله علیه وسلم ان تجعل الایمان نصیبی فی الدارین ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا

شرف	عبد
کل معجزو چه کړله رسولانو نیک ظهور	منور شول همه واړه انبیا دده له نوره
حاصل وو دوی له نوره د حضرت بلند همم	هر نبي د نور قطره وه دده نور لکه قلزم

لغات: وکل او ټول الای جمع د آیة یعنی معجزی اتی راغلي الرسل الکرام لوی پیغمبران بها په هغو سره فانما په تحقیق اتصلت رسیدلي دي من نوره دده له نوره بهم دوی ته فانه په تحقیق دی چه دی شمس نمر د فضل او د علم هم هغوی کواکبها ستوري دهغه یظهرن ښکاره کوي انوارها روښنائي خپله للناس خلقو ته في الظلم په تیاره کښي

وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرُّسُلُ الْكِرَامُ بِهَا

هرچه آوردند مجموع رسل از معجزات — آن ز نور مصطفی آید بدیشان لاجرم

فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ

واړه معجزات چه پر راغلي انبیا دي
واړه کرامت چه پر نمانځلي اولیا دي
واړه کمالات چه پر ستایلي اتقیا دي
واړه مقامات چه پر ښاغلي اصفیا دي
واړه دي دده له نوره دوی ته مسلم

۲۸

فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا

او بود خورشید فضل و دیگران استارگان — روشنی استارگان پیدا شود اندر ظلم

يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

واړه انبیا دي که هر څو اهل کمال
بیا دي تر ده پوري بي قوت بي مجال
ولي چه حبیب دی نمر د فضل د جلال
نور انبیا ستوري دي په حسن و په جمال
ستوري روښنائي کا و عالم ته په تورتم

حاصل: او همه واړه معجزي چه ظاهري کړي دي واړو لويو پیغمبرانو په تحقیق رسیدلي دي دوی ته له نوره د پیغمبر څمونږ په تحقیق چه دی نمر د علم او فضل وه او دوی ستوري د هغه ښکاره کوي ستوري نور خپل خلقو ته په تیاره کښي نه په ورځ او د نمر کښي څکه چه په مقابله د خورشید کښي نور د ستورو ورک شي

شرف	عبد
حضرت د نمر په شان دي رسولان وو کالنجوم	دی په مثل د ورځ نمر وه نور په مثل د شپې ستوري
انوار ئي کل جهان وته ښکاره کړ في الظلم	په طلوع ئي د ورځ څکه شول ئې بېنونه منعدم

شرف	عبد
حضرت د نمر ثوا وه رسولان وو کالنجوم	که به نه وی ای منکره دی نمر دا نور له نوره
انوار ئی کل جهان وته څرګند کړ سے فی الظلم	سکه په وقت ئی د زولو ولی نور شو پر ظلم

حَتّٰى اِذَا طَلَعَتْ فِي الْكَوْنِ عَمَّ هُدَى

زان سبب پوشیده نورش نقش این جمله امم	چون برآمد طلعت خورشید عالم روشنش

هَا الْعَالَمِيْنَ وَاَحْيَتْ سَائِرَ الْاُمَمِ

هرکله چه وخوت نمر د فضل د احسان
ورکه تاریکے شوه نورانی شه کل جهان
نور د وار وستور وشه په نور د نمر پنهان
څه حاجت د ستور وچه نمر راشی په آسمان
ده په حقیقت سره ژوندی کړ کل امم

د ژوندی کړه امم

لغات: حتی | اذا | هغه وخت | طلعت | چه راڅرګند شه | فی الکون | په جهان کښے | عم | عام ئی کړه | هدی | رهنمائی خپله | العالمین | په عالمیانو | واحیت | او ژوندی ئی کړه | سائر الامم | تمامی امتونه

اَكْرِمْ بِخَلْقِ نَبِيٍّ زَانَهُ خُلُقٌ

مشتمل بر حسن باشد پر بشارت متسم	خلق پیغمبر نکوتر خلق خوش آراسته

بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٍ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمِ

دی وه د وحدت د مغفرت د باغ بلبل
درست نازک بدن وه تازه روی وه لکه ګل
لائ زیب زینت وه چه ئی کړه خواږه ویل
نه ئی د خولئ وه چه چا وی ده به منل
تل په تازګی په خوش روئ وه متسم

سرا پا پیت ورو خوش ساز و زاهل دولت نعیم گردد

لغات: اکرم | ډیر عزت دار دی | بخلق نبی | د پیغمبر ښکلی صورت | زانه خلق | ښایسته کړی ئی دی خوی | بالحسن | په ښایسته والی | مشتمل | بپورته | بالبشر | او په

حل: یعنی تر هغه وخت پورے چه د نبی علیه السلام خورشید د ذات څرګند شه په جهان کښے بی عامه شوه هدایت او رهنمائی د ده په ټولو جهان شوه او ژوندی ئی کړه واړه امتونه څه عجیبه دی صورة د نبی چه زینت ورکړی دی خوی د ده په حسن سره کامل او په نور د ګناو په تازه روئ سره زینت ناک دی

سرف	عبد
صورة د پاک نبی وه په نیک خوی ګښ خوږ عجیب	خلق او خُلق د نبی دواړه تر همه خلائق به وو
دی مشتمل په زیب وه په ښائشت وه متسم	لکه خُلق ئی ښایسته وه په خلقت وه لا اکرم

عبد	شرف
لکه ګل په لطافت وه لکه بدر زیبا صورت وه	په تازګی شګوفه وه سپوږمی وه په شرف
لکه سیند په سخاوة وه لکه دهر ثابت قدم	ماننددسیند وه په کرم کښ او د دهر فی الهمم

كَالزَّهْرِ فِي تَرَفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ

چون بهار از تازګی همچون بدر اندر شرف	همچو دریا در کرم چون روزګار اندر همم

وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالدَّهْرِ فِي هِمَمِ

١

هسی ښائسته وه هغه څموږ ه پیغمبر
درست نازک ترګل او ه هم ترګل وه ښائسته تر
تېر د ده جمال وه تر آفتاب تر قمر
تېر وه تر دریاب په سخا وه لکه غر
تېر وه د ی ترد هر ه په اختیار په لوی همم

كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ فِي جَلَالَتِهِ

۳۰

در بزرګی هست یکتا همچو جهانبان بی	چون بدید ندی ورا در لشکر خیل وحشم

فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمِ

چاچه به دی ولید تنها او یکانه
دیر به لی دهشت وه هم په خپل په بیګانه
تا به وی چاپیره ترِ مزری دی مستانه
یادِ ی ترِ چاپیر دیری لښکری شاهانه
یا خو ترِ چاپیره دیر سپایان دی دیر حشم

لغات
کالزهر په شان
د شګوفی دی فی ترف په
تازګی کښ والبدر او سپوږمۍ
فی شرف په بلندی کښ
والبحر او د سیند فی کرم په
سخاوة کښ والدهر او د زمانه
فی همم په همتونو کښ کانه
ګویا دی وهو فرد یو تنها پهلوان
دی فی جلالته په لوئی کښ
فی عسکر په لښکر کښ حین تلقاه
په وخت د لیدنه
ګید لو

حل
یعنی یار آنحضرت په شان
د ګلو دی په نزاکت او لطافت کښی او په
شان د سپوږمۍ په شرافت کښی او په مانند
د سیند دی په سخاوت کښی او ددهر
زمانه دی په همت کښی او دی داسی
پهلوان دی په لوئی کښی چه سړی د لښکری
چه ورته ګوری نو په سه وه وه
او په هیبت او د دبدبه ښکاري

عبد	سرف
انبیا که فرښتی دی یا څه نور چه موجودات دی	تنها به دی له دیری بزرګی چه چا بره وه لید
خو یو دی په کښ بادشاه دی نور هم ده د حشم	ګویا که دی په منځ کښ د لښکروه یا حشم

شرف	عبد
گویا که په صدف کښی لالی وه بی بها	دی گوهر بی نظیر دی د رحمت دریاب و بنگله
ظاهر به وو له نطقه درخشان و مبتسم	په زیر گونو کالو پروت وه په دریاب کښی قدا

مرغلره

لغات
کانما په تحقیق گویا
اللؤلؤ المکنون مرغلره پټه
قیمتی فی صدف په سیپی
کښی من معدنی له دی دوو
کانونو منطق منه د خبرو
دده نه ومبتسم او تبسم
لا طیب نشته کوم خوشبوئی
یعدل چه برابره شی تربا
په هغو خاورو سره ضم
چه پیوستون ئې کړی دی
اعظمه د هډوکو ئې
طوبی ښخ دی لمنتشق
دیپاره د

كَأَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدَفٍ

در دهن لو یا که میبارید مروارید هم	در مکنون در صدف دندان او بد گویا

مِنْ مَعْدِنَيْ مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمُبْتَسَمِ

ده چه هر کلام کاوه د شرع معرف
هر کلام ئې غشی برابر وه په هدف
تا به وی چه جوړ د مکنون دی صدف
یا خوسره لعلونه شب چراغ دی مشرف
بل به په خبرو کښی ورو ورو وه مبتسم

لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ أَعْظُمَهُ

نیک بخت آن کس که بوییده است و بوسیده هم	هیچ بوی همچو بوی خوابگاه او نبود

طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَمُلْتَثِمِ

۳۱

حل
گویا چه مرغلری پټی [illegible]
قیمتی په صدف کښی [illegible]
هر راووزی له دوه کانونو د خبرو د [illegible]
یعنی چه مراد له دوو شونډو [illegible]
نشته کومه خوشبوئی چه برابره شی [illegible]
په هغو خاورو سره چه جسم [illegible]
[illegible]

نه دی کاسیالی لاچی لونګ مشک اذفر
هر عطر گلاب چندن کافور عنبر اگر
تل له هغه خاورو چه پرتی دی په سرور
نه دی داله دوی په خوشبوئی کښی برابر
ښخ چه به ئی خکل کا یا ئی بوی کاند په شم

شرف	عبد
تحت القدم خاوری ئې خوشبوی وی له مشکو	چه په خاورو د روضی ئې د رست ئې گو خوشبوئی جام ده دی
ښخ دی چه خوک ئې بوی کا په سپین مو یا ئې خکل کاندی نفس	که انکار په دا و نیا کړی اروو کره د خپل شم

شرف	عبد
څو کنده له پاک اصل وه مولد د پاک نبي	که به نه وي ای منکره د ده نور د ټمر له نوره
هم پاک په ابتدا کښ وه هم پاک په مختتم	سکه په وقت ئی د زوکړې نور شه پر ظلم

اَبَانَ مَوْلِدُهٗ عَنْ طِيْبِ عُنْصُرِهٖ

وقت زادن پاکے ذات شریفش شد پدید | پاک بودش مبتدا و پاک بودش مختتم

يَا طِيْبَ مُبْتَدَأٍ مِّنْهُ وَمُخْتَتَمِ

هرچا ته ښکاره شه د حضرت جاه وجلال
هغه وقت چه وزو په ډیر حسن په جمال
نور په لوړ ګواهي کړه چا په حال چا په مقال
داهغه حبیب دے ذات صفات ئی په کمال
پاک دی پاک دی پاک له مبتدا تر مختتم

پیدا شد بہتر / ولطیفہ خوش / بازو الوہ / شد / تفتح برو / سرّی ومثنویہ

لغات ابان ښکاره او ظاهر شه مولده ځای یا وقت د ولادت د ده عن طیب عنصره د اصل د ده خنی له خوشبوئی د پاک پاک یا طیب څه ډیر مبتدا ځای وقت ابتدا د ده ومختتم او ځای د اختتام د ده یوم د ورځ تفرس الفرس ولادت هیسے وریح دوه ورځ کښ پوه شو فیه په ملک انهم ادی اهل فارس انهم دوی قد انذروا او وه ویل شو بحلول البوس ...

يَوْمٌ تَفَرَّسَ فِيْهِ الْفُرْسُ اَنَّهُمُ

اہل فرس از روزیں گستند کایشاں را مور | بعد ازیں درد وملال وخواری و رنج ونقم

قَدْ اُنْذِرُوْا بِحُلُوْلِ الْبُؤْسِ وَالنِّقَمِ

اوړد مجوسیانو چه د زړو کالو مړ شه
ماتی شوی کنګری د کسری لوړ په لوړ کړ ګړ شه
وه د مجوسیانو اوس څمونږ دین غړ پر شه
څمونږ د سختو د غمو نو به لړ شه
پس له دی به وی په مونږه تل عذاب نقم

حاصل په ایللوو والنقم سختی سره وبیرو د اوړد عذاب یعنی ظاهر او څرګند کړ لی نبي ځای یا وقت د ولادت مبارک خپله له خوشبوئی د اصل او د نبي چه مکه معظمه او څه بنه د مبتدا د ده جه مدینه منوره د ده د ورځ وه ولادت هغه ورځ چه پوه شو هغه په مختتم د ده د ورځ هغه هغه بنی اهل فارس چه ډیر ...

شرف	عبد
معلوم کړ اهل فرسو چه حضرت نبي وزو	چه فرس د تعرس ئی دیقین په سهدان جدا راغی
تحقیق چه اوس به فرسو نه ترکنده کا غم نقم	څکه راغی په فارسو د نعم په ظاهر نقم

شرف	عبد
مانړی شوی مات مات دکسری دزری مانند د اهل کفر چه وو غیر ملتیم	چه په فتح دجهان یو قدم په زمکه ئی کیښوو هلته کسری هغه دم شه دکسری له قصره ضم.

وَبَاتَ اِیْوَانُ کِسْرٰی وَهُوَ مُنْصَدِعٌ

طاق ایوان شد خراب کنگره از وی فتاد | حال کسری شد تبه با لشکر وخیل وحشم

کَشَمْلِ اَصْحَابِ کِسْرٰی غَیْرَ مُلْتَئِمٍ

هرکله چه راغے په دنیا هغه سردار
وه کړو قهر په کسرے باندے گذار
مات شوی کنگری دکسری واره تار پتار
هم یې وکیلان وزیران لاړه لار په لار
بیا به تر قیامت پورې نه شي ملتیم

وَالنَّارُ خَامِدَةُ الْاَنْفَاسِ مِنْ اَسَفٍ

آتش کسری بمرد اندوه کسری برفزود | چشمهٔ آب روان شد خشک در جوی سدم

عَلَیْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِی الْعَیْنِ مِنْ سَدَمٍ

اور د اهل فرس چه د زرو کالو بل وه
مړ شه هغه وقت د ولادت د ده اجل وه
غم ئې په کسری وه هغه کسرے چه د دین غل وه
وچی شوی چینی ولی پرتل دغم غوبل وه
پاتې هرگز نه شه په واله کښ د دوی زیم

لغات
وبات او شپه کړه
ایوان کسری مانړی نوشیروان
وهو او حال دا چه منصدع
نړیدونکی وه کشمل په شان د
متفرق کیدلو اصحاب کسری
ملګری ود کسری غیر ملتیم
نه پیوسته کیدونکی والنار
اور خامدة الانفاس مړاوی
دم شه من اسف علیه
له سبب د ارمان او غم په
په دوی وه والنهر اول
ساهی العین ئې چینې
وه من سدم له غم

خلاصه
یعني په وقت د ولادت
او ظهور د حضرت ع مانړی د
کسری وه نړیده او په لړزه شوه
او په شان د پلتون د اصحابو
او ملګرو د کسری پیدا شو
او اور د مجوسیانو هم مړ شو
او له اندوه کسری ته ئې
د ښه بحیره هم وچه شوه

کسری را برد این نالید
بیت برو اصل
تا زیب از دنیا
از شتهٔ ترود

سرف	عبد
هم سو مړ شه اور د دوئ چه په زر کاله بل وه دسم	هم ئې اور د زرو کالو مړ شه دی له دیره غم
هم سیند چینی په دوی وچې بالکل شوی من سدم	هم هسے له اندوه له چینونه لاړ شه زیم

عبد	شرف
په غم دوب د ساوه خلق شه چه ئې سيند شه هسې وچ	غمگين د ساوه خلق وه چه رب وچ کړ سيند ئې دوې
تشنگان په بيرته راغله وچې شونډې زړه پر غم	نو بيرته تشنگان د اوبو لاړه ووب په غم

وَسَاءَ سَاوَةَ اَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا

ساوه غمگين شد چو گشتش آب از دريا خشک	تشنگانش بازگشته خشمگين با درد و غم

وَرُدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِيْنَ ظَمِ

اهل دَ ساوې له ډېرو سختو شه بدحال
وچه ئې واله شوه وَارِدَان ئې شه ملال
واړه پورله خشم تشنه لب شو بې مجالَ
دوی که پرکېده نه خلاصېده دغم له جال
وخوت له هيبت ئې د لا سود بسپو دم

سراين بيت ... ور رسانزدو ... اور روشن وسنو ... گرود ۱۲

لغت وساء او غمگين شه ساوه کلی ساوه اهل ساوه بحيرتها چه پر يم ... ان غاضت کښ بسکته لاړی اوبه د سيند ... ورد او په بيرته د دوی وارد ها اوبه د راوړو ... راغی بالغيظ په خشم اوپم ... حين ظمی په وخت ... د ده له قهره تږی کيدلو کان گويا چه ... ما بالنار اوبه تږی نر ... پوه او کښ وه من بلل له ... په اوبو کښ ... حزناله سبب د غم ... او په اوبو ...

۳۴

كَاَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ

گويا برجاى آتش آب بوده سرد تر	از غم و برجاى آتش آب سوزان گشته و گرم

حُزْنًا وَّبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمِ

زړه دَ هر مجوس کوره د غم په اور جلبل شه
لاړه خوشحالي ورځنه غم ئې مدام مل شه
تا به وی په اور ئې د اوبو نازل بلا شه
هم ئې په اوبو بانډ د حزن د غم اور بل شه
لوی هلك ئې واړه گرفتار په درد دُ غم شه

... سوره ... اوه شته اوا او په ... کړی ... ما شته ... او ريشو ...

حل وه ما بالنار ... من ... يعنی ... په او ... له حرارت او ... يعنی غمگين او ... اهل د ... وچيده د دوی ... او بو بسند ... تر غلق د ... او ... په وخت ... تږی ... او بو ... منفعت ... وه جيم ...

گنزه اور ئې په اوبو پورِ شه چه شوی وچې	گويا واورته رب کړد اوبو عطا صفت
هم په اور ئې اوبه توبِ شوی چه شو داواړه منفعم	دا شان ئې کړ اوبو ته عطا هم د اور ضرم

شرف	عبد
پیریانو کړ آواز هسی انوار ئی کړ ظهور	که وحوش وو که طیور وو که پیریان وو که دیوان
څرګند له معنو حق وه په ګفتار له لفظهم	همه وارو خوشوقتی کړه مبشر شو په مقدم

وَالْجِنُّ تَهْتِفُ وَالْاَنْوَارُ سَاطِعَةٌ

نور حق تابان ز معنی و کلم شد دمبدم	لشکر شیطان فغان کردند و اندوه تمام

وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنًى وَمِنْ كَلِمِ

وقت د ولادت د حبیب هسے نندارے وے
زمکی آسمانونه ئی ډولونه نغارے وے
لور په لور جلوی هم د انوار انباری وے
هم د ملائکو د پیریانو دا نارے وے
حق کورے ظاهر شه له معنو هم له کلم

٣٥

عَمُوا وَصَمُّوا فَاِعْلَانُ الْبَشَائِرِ لَمْ

هم ندیده برق و بیم از غایت رنج و الم	کور و کر گشتند و نشنیدند بشارت از خدا

تُسْمَعْ وَبَارِقَةُ الْاِنْذَارِ لَمْ تُشَمِ

دوی رانده کانره وو نه ئی لیده اظهار د حق
نه ئی لیده اوراو منارے انوار د حق
نه ئی اوریده په غوږو یو ګفتار د حق
لور په لور ناری وی کړی کل اخبار د حق
واړه کور و کر وو عقل هوش ئی وه برهم

شرف	عبد
کور و کر وو کافران په بشارت چه پوه نه وو	رانده کانره وو چه دا همره بشارتونه وانه وریدے
انذار د برق تړا په نظر دوی ته معدم	نه ئی ولیدل دا کوانذارونه عقل ئی ندو ځایکی کم

شرف	عبد
داپس له دی چه ورکړ خبر دوی له کاهنانو	کاهنانو نجومیانو دا رنګ وه وخپل چل قام ته
حق دین د پاک نبی به د دوی دین کا منهدم	چه اوس حق په جهان راغی باطل دین شه منعدم

مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ

بیش از آن اخبار ایشان کرده بودند کاهنان | آنکه دین شان کج شده هست و نیست خواهد گشت هم

بِأَنَّ دِينَهُمُ الْمُعْوَجَّ لَمْ يَقُمِ

دا رنګ لوی کارونه چه ظاهر وو په عیانو
واره دوی لیده د بشارت په شپه یارانو
دوی لا نتول پخوا وو خبر کړی کاهنانو
هم ورته څو ځله وو ویلی غیب ګویانو
دا رنګ چه ستا دین دی کوږ نه به شی سم

لغات: من بعد ما پس له هغه / اخبر الاقوام خبر ورکړ / کاهنهم کاهنانو د هغوی / قوموته د هغوی دین / المعوج چه کوږ دی / لم یقم تا به پاتی نه شی / ومن بعد ما عاینوا او پس له هغه چه لیدلی وو / فی الافق په کناره د آسمان / من شهب شغلی / منقضة لویدونکی / وفق ما په حساب د هغه / فی الارض چه په زمکه

۳۶

وَبَعْدَ مَا عَايَنُوا فِي الْأُفْقِ مِنْ شُهُبٍ

دیده بودند ز آسمان آتش به دیو افتاده بود | در زمین هم سرنگون افتاد از خواری صنم

مُنْقَضَّةٍ وَفْقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنَمِ

تل به ګرزیده دوی غم زده سینی بریانه
فکر عقل هوش نی هرګز نه وه ځاجانه
دوی خو به لیده ډیری شغلې عجب روښانه
لور په لور به پریوتې به له اسمانه
هم په زمکه پریوته نسکور واره صنم

حل: یعنی نبی له ظهور نه مخکی کاهنانو خپل قومونو ته خبر ورکړی وو چه آخر الزمان پیغمبر به اوس پیدا شی او ستاسی دین به پاتی نه شی او ...

شرف	عبد
هم داوو پس له دی چه له آسمان اوریده کوز	هم په هغه شپه شوه ګډه زلزله په بتخانو کښی
هم وو په داتړا سره نسکور کلی صنم	هم په تور وخاور شو پرمخی پراته د دوی واړه صنم

عبد | شرف

لا یخوا به شیطانانو تجسس د فرښتو کړ + څوچه ګړ په لار د وحی شیاطینو انهزام

شول ده په دا تله حال له اسمانه منهزم + داشان چه یو پر بل یسی را کوز وو منهزم

مربع

حتیٰ غدا عن طریق الوحی منهزم

از طریق وحی دیوان جمله آواره شدند | دل شکسته از پی هم می رمیدند از هزم

من الشیاطین یقفو اثر منهزم

تل به شیطانان چه واسمان و ته ختل

هغه شیه ملکو په شغلو سره وېشتل

مات بې ګړه له لارې په هر لوری زغلیدل

هسی تښتیدل چه یو تر بل به تیریدل

واړه شرمنده شو فضیحت او منهزم

هر که این بیت بسیار خواند از وساوس شیطانی محفوظ خواهد بود

کانهم هربا ابطال ابرهة

چون دلیران یمن بودند گویا در گریز | یا چو آن لشکر که از خاک کفش گشتند رم

او عسکر بالحصی من راحتیه رمی

حاصل

هسی تښتیده له ملائکو شیطانان

تا به وی چه تیښتی د ابرهه پهلوانان

یا خو لکه تیښتی هغه د بدر کافران

شړی غور زولی په دوی شاه مرسلان

زغا بنته لکه سپی تول تر مسجد د حرم

عبد | شرف

هسی تښتیدل به دوی په مات لکه دلیران چه اوو د ابرهه + ګویا چه دوی په تیښته کبر ابطال د ابرهه وو

یا لکه لښکر د مکې چه په خاورو د نبی لاس له وو منهزم + یا دوی د کف په کانړی وو لښکو د منهزم

عبد — شرف

ویشتل د دی کووت کانړو پس له تسبیح په دوه ورغونښ
لکه ویشتل د مسبح وو له احشاء د ملتقم

دا ارتیل د کانړو چه هر یو تسبیح گویان وه
ماند د استول د مسبح د کبب له فم

نبذا به بعد تسبیح ببطنهما

او فکنده از پس تسبیح مردست رسول	مثل تسبیحی که یونس را فکنده از شکم

نبذ المسبح من احشاء ملتقم

شړی چه حبیب کړی وکفارو ته کذار
دوی تسبیح ویله له تصدیق بار بار
وی لکه یونس چه په ماهی وه گرفتار
ده تسبیح ویلی په شه شان د کرد کار
شه کذاری بیابان ته له کمو د ملتقم

لغات: نبذا به غورزولاد سنګریزو بعد التسبیح پس له تسبیح ویل ببطنهما په منځ د دوه ورغوو نبذ المسبح په شان د غورزولو د مسبح من احشاء د نغږید و له کمو ملتقم د

۳۸

جاءت لدعوته الاشجار ساجدة

هم درخت آمد بفرمانش به نزدش سجده کرد	می دوید او پیش سید او به ساق بی قدم

تمشی الیه علی ساق بلا قدم

راغلی هغه ونی چه حبیب وی رابللی
کړي به ئی سجدې اوپه تلوار راتللی
دوی له ډیری مینی په سینه راخوئیدلی
بوځله خونه وی په څوځله وې راغلی
تلی به وحبیب ته په پنډو بلا قدم

بیت را بسیار هر که این
خواند هر چه از خدای
تعالی خواهد یابد

جاءت راغلل لدعوته په بللو د حضرت الاشجار ونی ساجدة په هغه حال چه سجده کوونکی وی تمشی راتللی به الیه ده ته علی ساق به پنډو بلا قدم چه بې قدم وی

حاصل یعنی غورزول د سنګریزو له لاسه د نبی پس له تسبیح د دوی په منځ د دواړو ورغوو د حضرت په شان د غورزولو د مسبح چه یونس علیه السلام دی له ګیډې د ماهی نه راغلی په دعوت د نبی خوښه وونی په هغه حال چه سجده کوونکی وی راتللی به په طرف د ده په پنډو چلیدلې بې قدم وی یعنی بې پښو په تنو چلیدو سره ورته حاضری شوی

عبد — سرف

هغه ونی چه په حکم حبیب وکړه بللو
دوی راتلی ده ته په لوړ ساز کړی سر قدم

حضرت چه کړه طلب هغه اشجار سجد ناک
حضرت له تله له مینی په پنډو بلا قدم

شرف	عبد
گویا و کیښ په ښانکو د رختانو عجیب خط	لکه و تو به سجده کړه له ښاخونو بری ئی نښی
صادق شو دوی په خط چه وه مکتوب بلا قلم	هسی څرګندی دی په لکه ښه ښاغلی خط چه په لقم

كَأَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

پس نموده محو زو آثارها اندر لقم	محو کرد آن رشتش آثار سجد تهای خود

فُرُوعُهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ فِي اللَّقَمِ

وتی چه راتللی په خدمت د ښه زوئدار
دوی به په راتلو کښ هسی رنګ کاوه سنګار
تا به وے چه زلف دی به مخ د ګلعذار
کوښی به ئی وخکی واره پوری په اسرار
نقش به ئی د ښانکو عجب خط وه په لقم

٣٩

مِثْلَ الْغَمَامَةِ أَنَّى سَارَ سَائِرَةً

تا نګاهش دار داز ګرمائے تابستان ګرم	ابر بودے بر سرش تا او بهر فتے هر کجا

تَقِيهِ حَرَّ وَطِيسٍ لِلْهَجِيرِ حَمِ

دا رنګ څما جانه سپین وریځ په هسے شان
پاس پرِ ګرزیدل په ښه شان ئی کړسامان
هر لور ته چه دی ته پاس پرِ راتله به سایه وان
دی به ئی ساتنه له ګرمی د تابستان
نه به وه غارمه په ده ذره نه زیاتو نه کم

شرف	عبد
مانند د غیم به دوی وی په هر ځای چه به وو دی	همیشه ئی سایبان وه سپین وریځ د سر د پاسه
سور ظل د غیم به ګشت کړ د حضرت له ښانه سم	کله بل نبی په دا رنګ عزت حرمت وه محترم

عبد

لکه شق ئی د قمر وه هسے شق ئی د ځیگر وه
ورئی کړه وده ته جانه کوزو یا ئی حکم و حکم

شرف

خوګند خما په چاوند د قمر دی چه د له دی
نسبت له پاکه قلب ئی باور کړه دا قسم

اَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ اِنَّ لَهٗ

میخورم سوگند برماهی که منشق شد که او | نسبتی دارد ز قلبش زان درست آمد قسم

مِنْ قَلْبِهٖ نِسْبَةً مَبْرُوْرَةَ الْقَسَمِ

زه خورم قسمونه په سپوږمۍ د پاس فلک
وه دوه ځایه شوی ورته خلق وه هکپک
هسی د حبیب په پاره کړی وه ملک
پاك ئی کړله سینې د وسواس د وهم شک
وکړه پر یقین مادر ته وکړه نیک قسم

هزار بار بشوئیم دهن ز مشک و گلاب
هنوز نام تو گفتن کمال بی ادبیست

وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ

جمع کرده غار خیرات و کرامتها بسے | چشم کافر گشت زایشان کور از لطف عمم

وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

یو قسم می کړی اوس قسم کوم دویم
د غار په دوه څوانانو چه یو خیروه بل کرم
یو فضل د خدای وه بل هم دیر وه مکرم
یو شاه جهان وه بل ئی وه وزیر اعظم
سترګی د کفار په دوی د وارو شولی عم

امابعد فانی قد وجدت فی البخاری ثانی اثنین اذ هما فی الغار

لغات اقسمت قسم خورم بالقمر په سپوږمۍ المنشق شق کړی شوی ان له بیشکه دده من قلبه سره د زړه د حضرت نسبة په رشتیني مبرورة القسم قسم د ما حوی جمع کړی الغار غار من خیر و من کرم خیر او کرم کل طرف او هره سترګه من الکفار د کافرانو عنه له هغه نه عمی ړندی وه

۴۰

حاصل قسم خورم په سپوږمۍ چه شق کړی شوی ده ده حضرت په زړه مبارك سره نسبت په رشتیني خورم قسم د پاك نبی په غار کښی وه هغه خه چه یو پاك نبی وه او دویم حضرت صدیق وه او سترګی د کافرانو له هغوی نه خدای ړندی کړی

عبد

هم سوګند م په هغه خه چه یو خیر د بل کرم
غونډی وو دوی په غار کښی او کفار ترانده شو پر نو دم

شرف

هم ذات چه دی وه خیر و کرم یار د غار وه د سے
کفار په دواړو سترګو وو ړانده په هر قدم

شرف	عبد
هم صدق صدیق په غار کښ له دوی سلب دما وه ردم	هم دده له برکت د صدیق له صداقت
کفارو وی چه نشته په دا غار کښ من ادم	کافران په دوی راند شو غار پر باغ شه دادم

فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِمَا

صدق با صدیق شد در غار و کسی او راندید	کافران گفتند کس اینجا نباشد منکم

وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ اَرِمِ

صدق وه په غار کښ ورسره وه بل صدیق
مارد هغه غار شه د صدیق په پښو علیق
فضل چه ئی مل وه هیڅ ازار نه شه عتیق
نه وو دوی وتلی له هغه غاره په تحقیق
او کفارو به ویل په غار کښ نشته یو ارم

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى

بیضه بنهاده کبوتر بافت بردر عنکبوت	کافر از اشد گمان کاینجا نیاسوده نسم

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحُمِ

دوی کړه په کوترے جولاګی دا رنګ ګمان
نه به کاندِ تنګ په بهترین د کل جهان
نه به جولاګی تنسته اوده په دا زمان
نه به پو کوتری هاشربلے په دا شان
نه به وو دا دواړه په یو ځای کښ وبله ضم

ترجمه: فالصدق په غار کښ وه والصدیق لم یرما او صدیق ئی نه وه وتلی فی الغار په غار کښ هم وه لم یرما بیا نه او کافرانو وهم یقولون ویل به ئی ما بالغار نشته په غار کښ من ارم هیڅوک ظنوا الحمام کافرانو په کوتره وظنوا العنکبوت او په جولا علی خیر البریة په بهترین د خلقو لم تنسج نه وه وودلی ولم تحم او نه به هاشربلی وه کوتری

۱۴

حاصل: حضرت نبی صلی الله علیه وسلم او صدیق دی او صدیق موجود وو په غار ثور کښ موجود وو بیا نه وو دواړه ووتلی په غار د خدای قدرت په ماشوم شه ووه او کافرانو وویل هیڅوک په غار کښ نشته او ګمان ئی وکړه چه که دلته معجزه په غار کښی موجود ووی نو دا کوتری او جولا به ولی ناست وه او دهغو په پښو په نه وه

شرف	عبد
هم عنکبوت کړه جاله هم کوترو هاشربلی	جاله کینبود عنکبوت چه دا او هن بیوت یا یی
کفارو وی که دوی وی دلته دا به وو عدم	دا د دوی د کافرانو تر مینځ کوټ شه مستحکم

شرف	عبد
سائل د حق غنا کا له پوشاک اهنی داشان له کل حصار کوی سائل له کوه سم	کره ژغوبلا آفت وی چه الله ساتندوی شي هیڅ انکړه ورنه رسیږی که په غوره وی یا په سم

وِقَايَةُ اللّٰهِ اَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ

چون خدا اورا ز مکر دشمنان محفوظ داشت	بر درش حاجب نبود اورا ز قصر و قلعه هم

مِنَ الدُّرُوْعِ وَعَنْ عَالٍ مِّنَ الْاُطُمِ

دوی چه په کرم سره ساتل پروردګار
کړی ئې بغری زغری دجولا د ښپو هرتار
هم ئې هغه غار کړ وهر ته لوی آهین حصار
هم ئې هغه هګۍ کړی پرد توپ کولی ګذار
پریوت د کافرانو په زړکو باند ود هم

مَا سَامَنِی الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهٖ

رنجی ار دیدم ز دهر و خو ستم از وی امان	در جوار او خلاص از هر بلا یافتم

اِلَّا وَنِلْتُ جِوَارًا مِّنْهُ لَمْ يُضَمِ

هر جور ستم چه زمانے وه په ما کړے
زه ئې وم آچولی په خوارو کښی لکه مړے
ما وه خیل حاجت د خپل حبیب در ته وړے
اړ وه ما موندلی له حبیب د مقصود زړے
خلاص په هغه دم وم له کل جوره له ستم

لغات وقایة الله ساتنه د خدای اغنت بی پروا کړی عن مضاعفة له بغرکو من الدروع زغرونه وعن عال اوله بلند من الاطم قلعو څخه ماسامنی ونه رسوی ما ته الدهر زمانه ضیما ظلم واستجرت او پناه وغوښتمه به سره الا مګر ونلت مومم زه جوارا ساتنه منه له هغه نه لم یضم چه نه شی ضرر او رنج رسولی

42

حاصل یعنی ساتنه او حفاظت سره د خدای بی احتیاج کړی یم له بغرو زغرو او بلندو قلعو نه ځکه چه ما ته زمانه ساتنه څه نه هم او زه پناه وغوښتمه په پیغمبر صاحب سره مګر بیا مومم زه پناه له هغه نه چه نه شی هیڅ ظلم او ستم ور ته رسیدلی

شرف	عبد
هیڅ رنج نه دی په دهر چه عارض شوے دوما ته الا چه کرم نبی ته رجوع کل کا حق عدم	هر ستم چه زمانے وه په ما کړی او ما ئې بنسته کوه بی تد امان به وه ما موندلی له کل رنځ له کل غم

سه د ونځ بیت دا رشنه بار بتر دره دو نخوانه اللهم قنی بوقایتک عن جمیع الآفات و البلیات بحرمت نبی و آله الامجاد سه د ونځ بیت دا رشنه بار بتر دره دو نخوانه

کله به محروم دروی سائل ده له دره ✧ | هرگز غنا د دوه دارو معروض نه وی له ما
چه کل جود او سخاوة دده په ذات دے مسلم | الا له دوی چه ماته عطاوے په ډیر کرم

وَلَا الْتَمَسْتُ غِنَی الدَّارَیْنِ مِنْ یَدِهٖ

هر چه کردم التماس از نعمت هر دو سرا | یافتم بر وجه بهتر زانکه از دی خواستم

اِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدٰی مِنْ خَیْرِ مُسْتَلَمِ

ثوشنا صفت کرم د حضرت د سخاوت
طاق دے سیال ئی نشته نه په وشی تر قیامت
ماچه تر غوښتلی دیے د دی جهان حاجت
یا چه م غوښتلی دی د دین یا د آخرت
زر دی ما موندلی له بهتره مستلم

لغات ولا التمست اوغوښت ... وته کړم ما غنی الدارین د نعمتونه د دوارو جهانو من یده له لاسه ... الا مگر چه استلمت بخشش ... ما الندی ... حاصل کړه ما له بهتر مستلم له ... عطا من خیر مستلم ... خکولی شوی ندلا تنکر الوحی مه منکریږه له وحی من رؤیاه ... د خوب د ده خنی ان له څکه چه ... قلبا زړه د ده اذا نامت العینان ... هرکله چه اوده شی سترگی ... لم ینم نه اوده کیږی

لَا تُنْکِرِ الْوَحْیَ مِنْ رُؤْیَاهُ اِنَّ لَهٗ

پس مکن انکار وحیے از خواب پیغمبر ازانکه | چشمش ار در خواب بودے دل او دی بیدار هم

قَلْبًا اِذَا نَامَتِ الْعَیْنَانِ لَمْ یَنَمِ

واوره درویشت کاله رسالت وه د رسول
شپږ میاشتی ئی خوب لیده په وحی کړه قبول
مه کوه انکار هم سی مه کړه تر عدول
وکړه اعتبار چه دا رنګ حال وه د مقبول
سترګو که ئی خوب کړ و لے زړه ئی لم ینم

حاصل ... یعنی هغه خواست او رسول الله ... ماته د ... حاجتونو د دنیا او د آخرت ... د حضرت ... لاسه ... بخشش له ... موندلی ... انکار مه کوه له وحی ... څکه چه ... سترګی د ... اوده وی ... په ... زړه مبارک ... بیدار و ...

خوب ئی لکه وحی سراسر صدق و صواب وه | انکار له وحی مه کړه که دی خوب کوی په سترګو
زړه ئی اذا نامت العینان لم ینم | بیدار د رب له خوف لری قلب با حکم

فکیف

عبد	شرف
پس له خلوته کالو جبرئیل ورله راغی وه ئې ویل ده ته اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْأَكْرَمِ	داخوب دَ وحی دَی دَ نبوت له مرتبی داخوب نه دَی چه وی په مثال خوب دَ محتلم

فَذَاكَ حِينَ بُلُوغٍ مِنْ نُبُوَّتِهِ

وحی در خواب اول پیغمبری بودے ورا	خواب او منکر نبودے مثل خواب محتلم

فَلَيْسَ يُنْكَرُ فِيهِ حَالُ مُحْتَلِمِ

ده چه دغه خوب لید هغه وقت وه هسے حال
دی وه نبوت ته رسیدلی په کمال
هم ئې رسالت وه هم ئې ډیر جاه وجلال
دغه خوب کې وحې په کښې نشته احتمال
نه کاندِ انکار له وحې حال دَ محتلم

لغات
فذاک پس دا / حین بلوغ په وقت د رسیدل د ده / من نبوته پیغمبری خپلی ته / فلیس ینکر پس انکار نه / فیه په دی کښی / کولی نه شی / حال محتلم له حال د محتلم / تبارک الله بزرګ دے / لیه ونکی / ماوحی چه نه ده وحی / خدای لره / بمکتسب کسبی څیز / وحی / ولا نبی او نه دی هیڅ کوم پیغمبر / علی غیب په وحی خپل کښی / بمتهم تهمت ویلی شوی په

۴۴

تَبَارَكَ اللهُ مَا وَحْيٌ بِمُكْتَسَبٍ

بس بزرگ هست الحذر کاین وحی زو کسبی نبود	هم رسول او نبود بر علم غیبش متهم

وَلَا نَبِيٌّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهَمِ

بزرګ دی څومره خدای هسے فضل ئې عجب
وحی چاته نه کاندِ په کسب و په طلب
هم نبوت نه دے له علم له مکتب
وحی نبوت محض یو فضل دَی دَ رب
نه دی هیڅ نبی په غیب ویلو کښې متهم

حاصل
یعنی دا وحی د حضرت نبی ﷺ په حال د رسیدلو د ده مرتبی پیغمبری ته پس ممکن نه انکار ترې کیدے نه شی په شان د حال د محتلم / بزرګ د خدای لره یعنی قسم دی په لوئی او په عظمت د خدای چه نه ده وحی تو څیز چه په کسب او سعی د بنده ته حاصلیږي بلکه دا امر عطائی دے چه په بخشش د خدای هر څوک چه وغواړی د هغه نصیب شی او هیڅ نبی [illegible]

کل گفتار کردار ئې موافق له وحی وو نه نه په سحر نه په شعر کهانت وه متهم	لوی دی الله نشته له هیڅ کسب یافت دَ وحی هم هیڅ نبی نه دے په مغیبا تو متهم

شرف	عبد
دیر و وچه دوی په مس د نبی و وله رنځه روغ هم د یر هسے رِها وو له حلقو دَ کل لمم	څونک به عاقل نسبت ورته د مجنون کا چه په مس ئی د لاسونو رغیدل اهلِ لمم

كَمْ اَبْرَأَتْ وَصِبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ

بس کسا نرا او شفا دا د ے بہا لید دست | وار ہا نید ی لبسی دیوانگا نرا از لمم

وَاَطْلَقَتْ اَرِبًا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ

څوڅو وو روغ شوی رنځوران او بیماران
لاس چه به پرِ راښکو د حضرت خیر الزمان
هم هسی رنګه خلاص شوی وو بې هوشه مجنونان
هم هسے درمانده بې طاقته مفلسان
زر په زر له بنده دَ افلاس او دَ لمم

ربط کم ابرأت څوڅو و روغ
و صبا د رنځوران باللمس
کړه په مس سره راحته ورغوی د مبارک
واطلقت او ده بیولی خلاص د لیوا
لیونی من ربقة له حلقی اللمم
و احییت او دلیونتوب ځنی
السنة الشهباء د یو کلی ژوندی
قحط کلونه دعوته دعا د مبارک
حتی حکت تردی ځکه چه مشابه
شه هغه مرة په غره سره
فی الاعصر الدهم په زمانو د تورو
او تیارو

وَاَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ

دعوت او قحط تنگی از جہان بر داشته | تا چو روا سفید بود در سیاهی دهم

حَتّٰى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْاَعْصُرِ الدُّهُمِ

هم څوڅو کلونه چه د قحط وو خراب
نه په کښ غلے وی نه واښه نه آب و تاب
مره وو دم ئي نه وه د وي په هره چار کړیاب
کړه ژوندی دعا د حبیب هسے په شتاب
تا به وے غره ده په جبین دَ آس دهم

حاصل یعنی په معجزی د حضرت پیره
ډیر بیماران په مس د لاس د ده پیره
روغ جوړ شوی او ډیر لیونی له حلقی د جنون
د ده د لاس خلاص شوی او ژوندی کړه د قحط
کلونه دعا د نبی ع م تر دی حده چه په شان
د غره مشهور شو هغه کلان په نور د
آبادۍ او سبزو کلونو کښ

شرف	عبد
وچ کال د پاک نبی په دعا تر کړ حق کریم غره ترا په غیرو کښ څرګند شه په نعم	نه یواځې لاس ئی شفا بخش وه د درمنو بلکه ډیر د قحط کلونه په دعا د ده خلاص ژوندی کړی کریم

عبد	شرافت
هم دده په دعا قحط مبدل په فراخي شه هم به وريځي هسې وريدلې لکه سيل د عرم	وريځ به تل په دا تړا وريدله چه گمان بد وکوه تا درياب په کنده گډ شه که دا مات کړ چا عرم

لغات

بعارض په وريځ جاد وريدله او خلت او خيال بها په چه وريد له البطاح کنډې بها شيله بروکوه تا البطاح سيبا بوه شيله په هغه سره سيبا دختي او من اليم له سيند ه سيلا بوه من العرم سيلا يا بوسيلا د عني بيږه ده له سر بند د ختي او صفت کول اختيا ما و وصفي او صفت ده هغه ايات له د معجز و ده شوي ظهرت چه خرکندې شوي شان د ظهوريه ظهور

بعارض جاد أو خلت البطاح بها

برد عائيش آمدے باران و شد اوسے پُر شدی	گوئيا دريا بود سے يا گو ئيا سيل از عرم

سيبًا من اليم أو سيلا من العرم

وريځ به ئې سخا کوه هر زمان په هر مکان
شب و روز په غوره په سم به وه هسې شان باران
تا به وې رودونه دي بهيږي په بيابان
يا د سيند بيلې دي راختلې په جهان
يا خو سيلا بونه دي له بنده د عرم

46

دعني و وصفي آيات له ظهرت

گو سخن کن تا معجزش گويم که آن روشن بود	همچو آتش در شب تاريک بر فرق علم

ظهور نار القرى ليلا على علم

حاصل

يعني ژوندې کړه وړتياوې پيغمبر سره کال د قحط به وريځي د باران به هغه چه کندي او ړودونه په اصحابو سره هسې وه کى لميلي له سينده په خيال کړه چه شيله يا سيلاب دي له راماته شوي دراغلي وي بند ده ما سر بند ده ختي په ستا نه د معجزاتو د هغه چه خرکندې دي لکه اور د ميلمستيا په سر د بلند غر

پرې م برده چه وصف کوم زه د پاک سرور
واره معجزات ئې دي ښکاره په بحر و بر
او ر لکه چه بل کا ميلمانه دغره په سر
وې خرکند په توره شپه هر چا ته لکه نمر
وينې په سترگو نزدے لرې کل عالم

عبد	شرف
پرېږده چه صفت کړم زه د اياتو نيک نماى مانند د اور چه بل وي دشپې په لوى علم	ما پرېږده او صفت د معجزو د نبي چه زه بيان کړم په ظهور لکه نار القرى څرکند وي په علم

شرف	عبد
منظوم چه دُر په تار دَ هنر وی جمال کا ډیر	څه داهیره کوهر نه دی دَ نبی صاحب دَ مدح
هم کم نه وی له قدره که وی غیر منتظم	چه څوک به ئې په مزی کا دَ نظم منتظم

فَاللُّرُّ يَزْدَادُ حُسْنًا وَّهُوَ مُنْتَظِمٌ

در اگر پیوسته باشد حسن او زاید شود | ورنه پیوسته بود قدرش نباشد هیچ کم

وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَظِمِ

سپینی مرغلری بی بها دی دا صفات
مینځ تر مینځ جوړ او نی کړه لعلونه معجزات
جوړیم کړ سنګار دَ مینی سازشه خرابات
ډیر زیب و زینت کا چه ئې وایم پا بیات
قدر به ئې کم نه شي که نه شي منتظم

لغات: فالدر او مرغلره یزداد زیاتیږی حسنا په ښائست وهو او چه هغه منتظم ولیس او نه پیلیږی وی ینقص کمیږی قدرا په مرتبه کښ غیر منتظم چه نه وی فما تطاول وی پیلی شوی نه موږی امال لاس بری نه رسیږی ورته امید المدیح الیه په هغه ما فیه چه په ده کښ دی من کرم الاخلاق

٤٧

فَمَا تَطَاوُلُ اٰمَالِ الْمَدِيحِ اِلٰى

هر چه گویم در مدح مصطفی بیشمار نیست | کو مزین بود به خلق نیک و احسان شیم

مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْاَخْلَاقِ وَالشِّيَمِ

کوم څما مجال دی چه ئې وصف کړم بیان
عقل په کښ کنګ دی فکر هوش په کښ حیران
زه خو یو عاجز یم په کښ لال دی کاملان
لاس ورته نه رسي دَ آرزو دَ مادحان
حسن ئې بیحده بی عدد ئې شیم

حاصل: یعنی دا تعریف او بیان د معجزو د پاک نبی غلوری نظم دی زیاتیږی په ښائست چه په ... قدر یې هم نه کمیږی ... او که نظم نه وی ... او هر کله چه په اصل کښ قدر ... او هیڅوک نه شی کولی ... چه تمام تعریفونه وکړی

شرف	عبد
اخلاق شیم جمیع دَ نبی دی په دا انزا	دا م توان نشته چه بیان ئې دَ صفتونو زه پوره کوم
بی مدح به هم نه وی هیڅ دَ قدر ده کم	ډیر ئې دی اخلاق له حده تر قیامت به نه شي تم

شرف	عبد
مکتوب چه دی آیات دال د دوی حدوث لری	معجزه د پاک رسول ده دا قران چه منزل دی له رحمنَ
مدلول لری قدیم چه صفت دی د ذوالقدم	حرف ولفظ چه پو دال دی دا حادث دی مدلول قدیم کنړه هردم

اٰیَاتُ حَقٍّ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثَةٌ

آن قدیم ہست بود آن وصف موصوف بالقدم | آیت حق کو ز رحمن آمده . بر وی فرود

قَدِیْمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوْفِ بِالْقِدَمِ

آیات د حق راوړی دی له خدای جبرئیل
حضرت رسول الله له هر پوده معجز دلیل
کاغذ حروف الفاظ ئی دی حادث بی قالوقیل
معنا ئی د قدیم چه صفت دی د جلیل
ذات صفات د حق واره موصوف دی په قدم

لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَّهِیَ تُخْبِرُنَا

اوخبر داد از معاد وحشر واز عاد وارم | مقترن نامد بوقتی دائما ثابت بدان

عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَّعَنْ اِرَمٍ

نه دی مقترن په زمانه پوری هیڅ حال
دوی چه امر نهی کا یا بل عجب مقال
یا چه گفتگو کا له ماضی له استقبال.
یا چه راته وائی د قیامت حال و احوال
یا راته خبری کا له عاد له ارم

لغات: اٰیات حق / آیاتونه د قرآن / من الرحمٰن / محدثة / یعنی قرآن د خدای چه نازل دی له خدای د اله / د حدوث لری په اعتبار د د / قدیمة قدیمی دی په اعتبار / صفة الموصوف / د مدلول خدای چه موصوف / صفت د خدای په قدامت سره / دی بالقدم / لم تقترن مقترن نه دی په / هیڅ زمانی سره وهی تخبرنا / او دی خبر راکوی مونږ ته / عن المعاد له قیامت و عن / عاد له عاد وعن / ارم له ارم

۴۸

حاصل: یعنی دا قرآن چه نازل دی په پاک نبی له طرف د خدای / نو پیدا دی له وجه د دال / الفاظ او حروف دی او صفت د / بند دی او قدیمی دی په اعتبار د / د مدلول او معنی چه موصوف دی په قدم / د خدای د چه دی دا قرآن په / مقترن نه دی چه اقتران ده / زمانی سره خلکه چه حدوث ده / زمانی سره علامت د حدوث / او حال دا دی چه قرآن خبر کوی / مونږ ته له قیامت / زمانی ... ده او ...

شرف	عبد
مقرون نه دی په وقت هسی مخبر ومونږ ته دی	اقتران ئی هر گزنشته په ماضی و حال استقبال
الطهاله رستخیز کا هم له عاده له ارم	او خبر راکوی مونږ ته له قیامت هم له عاد له ارم

شرف	عبد
دایم چه دی له مونږ سره دی فوقیت لری پر نورو معجزو چه لرې دوی دا دم عدم	د نورو انبیاؤ معجزې شوې لرې برې لوئ اعجاز د قرآن دادی چه په ځای به وي دائم

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجِزَةٍ

نزد ما باقی بمانده بهتر از هر معجزات | معجزه پیغمبران باستی نمانده با ام

مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدُمِ

وارہ معجزې د انبیاؤ شوې تباه
لاړې هسې رنګ لکه لوګې د خولې د آه
فضل و کرم رحم په مونږ وکړ الله
شه قرآن دائم څمونږه ورد صبا بیګاه
حال د دوارو کونو راته وایه دم په دم

لغات — دامت لدینا مونږ سره باقي پاتې دی / زیاتې شوې کل معجزه په هر یو / معجزې من النبیین د انبیاؤ / جاءت کله چه راغلې / ولم تدم او باقي نه شوې / محکمات آیتونه فما یبقین / پس پرې نه شو من شبه / هیڅ شبه لذی شقاق دو دښمنانو / ولا یبغین او نه لټوي / بل څوک حکم او فیصله

۴۹

مُحْكَمَاتٌ فَمَا يُبْقِينَ مِنْ شُبَهٍ

محکم است آیات قرآن شبهتی کس را نماند | در همه الفاظ آن تابان بود نور حکم

لِذِي شِقَاقٍ وَلَا يَبْغِينَ مِنْ حَكَمِ

آیات ئې محکمات دي په نظام کښې هسې طاق
نه پرېږدي په ذره د منافق کښې هیڅ نفاق
نه پرېږدي هم هیسې د هیچا شبه شقاق
څکه پرسرو پېریو وکړه اتفاق
نه غواړي هیڅکله بل قاضي او بل حکم

حاصل — یعنی باقي پاتې شو دا / آیتونه د قرآن مونږ سره او بلند شو / قیامت پورې پس غوره او د پېغمبرانو / نورې معجزې د مخو معجزې راغلې / څکه چه نه شوې او دا باقي / او باقي دي او دا آیتونه د محکم / پاتې نه شو د شبه / پس پرې نه شو کوم څوک او نه / معارض او د دښمن څوک بل / غواړي او نه طلب / څوک حکم او قاضي چه / فیصله ورکړي

شرف	عبد
دافع د مخالف دي په آیاتو محکماتو هرګز طلب نه کاندې په دا دفع من حکم	آیاتونه محکم دي شک شبه ئې د مخالف کړه کړ طالب نه دي د دې امر چه څوک قاضي کا یا حکم

عبد

دیر وو په عرب وکښې چه ئې لاف د فصاحت کړ
واړه په جواب شو دَ قرآن ژبه ابکم

شرف

څوک پیښ په جنګ به د ډې نه وو الا چه مات بد وو
مفتوح به لوی غلیم کړله خواري په صلح فم

مَا حُورِبَتْ قَطُّ اِلَّا عَادَ مِنْ حَرَبٍ

هر که با قرآن به جنګ آمد به آخر باز ګشت | آنګه دشمن تر بودی نزدش بیفګندی سلم

اَعْدَی الْاَعَادِیْ اِلَیْهَا مُلْقِیَ السَّلَمِ

چاچه به اختیار کړله قرآن سره جنګ
ملا به ئې شوه ماته زر به پریوت ترکړنګ
لاس به ئې شه غوځ په سر و هلے په بنپولنګ
وه به کړ زیده له دښمنۍ په هغه درنګ
پریوت به قرآن ته به په تسلیم او به سلم

لغات ما حوربت جنګ ونه کړے شو دا اتیو نه قط هرګز اِلّا مګر چه عاد راوګرزیده من حرب له جنګه اعدی الاعادی اتیونه لوی دښمنانو الیها دی ملقی السلم غورزونکی د صلح او دوستی ردت رد کړ بلاغتها د فصاحت دعوی معارضها د مقابلی دعوی ته شانه رد الغیور د غیرتناک ید الجانی لاس د ګناهکار عن الحرم له حرمه ...

۵۰

رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوٰی مُعَارِضِهَا

بس عجایب اندر آنست کس نه بتواند شمرد | ورچه آن بسیار خواند کس نه بیند زان سام

رَدَّ الْغَیُوْرِ یَدَ الْجَانِیْ عَنِ الْحُرَمِ

وه ویل د ښمن چه دا دی قول دَ بشر
فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ ورته راپورته شه تبر
ډیر ئې شرمنده کړ چه ئې وه واهه په سر
هسے ئې مردود کړ هغه کورو بی بصر
رد لکه غیور دَ جانی لاس کا له حرم

حاصل یعنی هیڅوک په ځای هم په مقابله دی اتیو نو ته په یرته څوک ورنغی مګر چه به بیرته تر اوکړي له جنګ هغه لوی د دښمنانو او ورانکوی صلح خیل له الجاری ردکوی فصاحت او خوشبیانی د قرآن دعوه د خیل په هسے قوت سره لکه یو کوی غیرتی سړے لاس د یو خیل منکوحې نه ...

عبد

قرآن په فصاحت خپل هسے ردکا دعوے د مخالفو
لکه رد کا غیرتی سړی جانی له خپل حرم

شرف

رد کړي بلاغتو نه ئې دعوے د منکرانو
غیور تړاچه رد کا دا جاني من الحرم

شرف	عبد
معنی د دوی مدام لکه امواج له بحره دی دوې دی دُ دُر له بحره بناسته مزید قیم	دا قرآن عظیم دریاب دے واړه ډک له مرغلرو ولې یو یو غواص بویه چه به کدې پرِ دائم

لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدٍ

معنی بسیار مثل موج دریا وارد آن | بهتر است از در دریا جمله در حسن و قیم

وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيَمِ

دوی لره معنی ده بیعد ده بی حساب
هم یې دِ دے رمزونه جوړ موجونه لد دریاب
ډیرئ اشارت دی د ثواب او د عتاب
هم یې ډیر اسرار دی په مثال دُرِ نایاب
تر ترمرغلرو دی په حسن و په قیم

فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا

51

بس عجائب اندران هست کس نه تواند شمرد | ور چه آن بسیار خواند کس نه بیند زان سام

وَلَا تُسَامُ عَلَى الْإِكْثَارِ بِالسَّأَمِ

نه به کاڅوک شمار دا آیتونه عجائب
نه به ئی څوک شمار کاندِ اسرار او غرائب
خود بخود عیان دے و غافل وته غائب
هغه پرِ واقف دے چه وی تل توبه تائب
نشته په ډیر لوستو کښ یې ستومانی هم سام

لغة
آیتونو لره معانی
لها دی کموج البحر فی مدد
معانی دی د قعر د دریاب کښ
د چپو د قعر د دریاب په زیاتوالی کښ
په لوبی والی او په زیاتوالی له
وفوق جوهره او نه دی فی
مرغلرو د دره نه دی په بناسته
الحسن والقیم فما تعد
او په قیمت کښ فما تعد
ایښ نه شی شمیرلی ولا تحصی
او نه ضبط کیدلی شی عجائبها
عجائبات د هغه ولا تسام
او نه ستړی کیږی

لغة
یعنی آیتونو د قرآن لره
ډیر دي بلوبل او عمیق معانی کښ
لکه چپو د قعر د دریاب
په شان د چپو او زیاتوالی
په لوی دی او په کثرت کښ او
له مرغلرو دی په بناسته
په قیمت کښ بیرته نه شمیرلی شی
او نه ضبط کیدلی شی عجایبات
د آیتونو د قرآن او نه ستومانه
ستړی کیږی انسان په ډیر
لوستلو د هغوی

شرف	عبد
په شمار به ضبط به نه کړی د قرآن عجایبات خریدار د دی متاع په وفور او سی بی سام	لذت د هر کلام په تکرار د رومی بی قرآنه لا تازه تازه شی چه ئی لولې بی سام

سرف	عبد
قرآن ئی ستر کی صفا کړی قاری تهٔ م داووی	په لوستل کښی دواړه ستر کی نور صفا ئی موی
تحقیق بری په حبل متین ستاشه فاعتصم	هم ئی زړه د سکندر ترائینی دجام ترجم

قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهٗ

چشم خواننده بدان روشن شود من گفتمش | یا فتی حبل هذا محکم بگیر اے معتصم

لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللّٰهِ فَاعْتَصِمِ

ستر کی دَ قاری په ایتونو شوے روښانه
ماورته وئیل چه ای قاری فصیح زبانه
غواړه هرچه غواړی له خاوندَ مهربانه
دربه کا وتا ته هرچه غواړی بی گمانه
تا موندهٔ رسیَ دَ حق محکمَ فاعتصم

سعدی ده حکم الهیٰ کړی دی دوزخ من
ورد دها الشبم په خوا او بود داوی

لغات
قرّت یعنی اوږ ریږ
شوی بهابه ایتونو عین
قاریها ستر کی د قاری دوه
فقلت له پس وه م وی ده
لقد ظفرت قسم دی په تحقیق
بری بیا موند بحبل الله
په رسیَ د خدای فاعتصم
پس مضبوط ئی ونیسه ان
تتلها کړئی لولی ته خیفة
له ویری من حرنار لظی د
داور د دوزخ
اطفات

۵۲

إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِنْ حَرِّ نَارِ لَظَى

گر بخوانی آن زترس آتش دوزخ سگنے | سرد بر خود گرمی آتش بدان من ضامنم

أَطْفَأْتَ حَرَّ لَظَى مِنْ وِرْدِهَا الشَّبِمِ

که ئې لولې ایتونه ته له ویرے دَ دوزخ
تبښتی به لنبیٔ دَ دوزخ تا نه په فرسخ
لوستنه د قرآن دے ښما جانه هسے یخ
مړه به کړے او رونه د لظی وائی به اخ
وِرد دَ آیتونو دی په هسے رنگ شبم

حل
یعنی اوږ نیږی شوی به
ایتونو دَ قرآن ستر گو د قاری
پس وه یم ده ته سوګند د
په خدای چه په تحقیق سره
بیا موند تا دستا وبړو خدای
پس محکم ونیسه او مه ئی پریږده
او که ئی لولی دَ پاره د ویری
د ګرمی د اور د دوزخ نو مړه د
کړه حرارت او لمبی د دوزخ
په او بو یخو د دے ایتونو
سره

سرف	عبد
تحقیق داور له ویری تلاوة کړته کړی ډیر	که ئی لولی دَ دوزخ داور له ویرے
دا اور به سوړ به تاشی په جریان دیخ په	اور دِ سوړ کړ په سړو او بو مِن وِردِها الشبم

بسم الله الرحمن

عبد

نور دَ معصیت په تلاوت د ده سپینیږی
سپینه وی حوض کوثر مخونه تور لکه حمم

شرف

فرقان دَحوض تَرا په تلاوت کا ماه مثال
تور مخ د فاسقانو چه تور وی من الحمم

كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيَضُّ الْوُجُوهُ بِهِ

آن چو حوضی وان که دارد روی خو ہندہ سفید | اگرچه عاصی آمدہ ست و رو سیه ہمچون حمم

مِنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاؤُهُ كَالْحُمَمِ

هم دی ایتونه په مثال حوض آبدار
څوک چه ورله راشی گناهگار او بد کردار
اولی یې په صدق په توبه په استغفار
مخ به یې پرسپین شی نورانی په سینه انوار
که وله راشی مخ تورن لکه حمم

لغت

کانها ګویا دا ایتونه / تبیض سپینیږی / کوثر دی مخونه / الحوض حوض / الوجوه مخونه / من العصاة / به په ده سره / هغه / ګناهګارانو وقد جاؤه / او په تحقیق چه راشی / حال چه وی / ده ته / کالحمم / په شان د تور سکاره / وکالصراط / او په شان د پلصراط / وکالمیزان / او په شان د تلی / معدلة / برابری کښی / فالقسط / په عدل او برابرتیا / من غیرها / بی / پس برابر / په سوی

[illegible]

٥٣

وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدِلَةً

چون صراط است آن و چون میزان بود در راستی | راستی از غیر اینها کس ندیده بیش و کم

فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقُمِ

هم دی لکه لار په استوی په استقامت
هم دے لکه تله په انصاف په عدالت
تل وموښ ته کاندِ نصیحت او هدایت
هم به شفاعت کا بیا په ورځ د قیامت
عدل بی له دوی نه په عالم کښی لم یقم

حل

ګویا دا آیتونه حوض دی / نو ګناه ګار عاصی / چه سپینیږی مخونه د ګناهګارو / په ده سره او حال دا چه وی / وو ده ته تور په شان د سکاره / او په شان د صراط او میزان / دی په عدالت کښی پس عدالت / په خلقو کښی بی له قرآن نه / نه ګیږی یعنی بی د پیروی د / قرآن نه حاصلیږی

عبد

هم صراط مستقیم دے هم میزان د عدالت دے
که دلی باندِ ثابت شی نور دِ نشته هلته هم

شرف

میزان صراط ترا په عدالت کښی دی مدام
راستی په ناس او غیر کښی له قرآن منعدم

شرف	عبد
مه کړی دَحاسدانو په انکار تعجبات	هیڅ تعجب مه کړه په انکار د منکرانو
حاسد ته جاهلے کړی نه دی داله فهم کم	باد د شک خو مرکا بنه چراغ د عقل فهم

لغات لا تعجبن مه کړېن تعجب مه کوه لحسود له حاسد راح ینکرها چه همیش انکار کوی د ایتونو تجاهلا په ځان ناجانه کولو سره وهو او حال دا دی چه دی عین الحاذق الفهم تیر ټیک پوهند او هوښیار دی قد کله تنکر العین بد ګڼزی سترګې ضوء الشمس روښنائی د نمر من رمد له درده وینکر الفم او کله انکار کوی خوله

لَا تَعْجَبَنْ لِحَسُوْدٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا

گر حسود انکار آن کرده مدان آنرا عجب | کو تجاهل کرده ورنه نیک گردیده فهم

تَجَاهُلًا وَّهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهِمِ

مه کړه تعجب که تر منکر دے حاسدان
دوی دی له حسدَ هم له بغض منکران
نه چه نه پوهیږی بی وقوف دَجاهلان
جهل ئی اختیار کړ او دوی عین حاذقان
حق ورته ظاهر دے هر یو دی دانا فهم

طعم الماء له سپوڼلد او سپونه من سقم له سببه د بیماریَ

ازحسد بار ... روز ورد خود فهم و عقل او زیاده شده ...

قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ

گہے چشم از رمد منکر شود خورشید را | هم دهن منکر شود طعم خوش آب از سقم

وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

حاصل یعنی تعجب مه کوه ای مؤمن له حاسد چه انکار له ایتونو کوی په تجاهل سره او حال دا چه دی شه پوه او دا ماده په حقیقة د قرآن سره کله سترګی بد ګڼزی د نمر له سبب د لیچن والی او خوله بد ګڼزی خوبند د اوبو په سبب د بیماری یعنی انکار و منکر په سبب نقصان د ده دی ګڼزه په قرآن

زه چه د رته وایم واره راست وګڼزه مرده
سترګی له شغلو دَ نمر منکری وِی له درده
غوږ له نغارو به هم منکر وِی له برده
پوزه سرد وهلے هم له مښکو ناخبرده
هم خوږی اوبه په خوله ترخی وے له سقم

جز هیچ نشسته لله د عمر نه نور کښن هیچ عیب نشسته عقلمند لیکی سپوی ګلی نه خوښوی

اگر این بیت را بشنو ز عنوان بی نشئه زن عیبه بحور انز بار ور دار گردد

شرف	عبد
لیچن د نمر له نوره کا انکار په دا ترا	د نمر له روښنائیَ دلیچن سترګی منکروِی
رنځور له ښو اوبو کا مدام تل ابا په غم	کله لذت مومی له اوبو اهل سقم

شرف	عبد
ای بهترین دکل هغو چه طالبان دحق دلاړے ساعی دده و درته دی فی الاینق الرسم	ای چه په وجود کښ خلاصه دموجوداتٔ ئی دربارته دِ رجوع دکل مخلوق دے که پیریان که آدم

يَا خَيْرَ مَنْ يَمَّمَ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ

ای بهین آنکه مردم قصد درگاهش کنند | پا پیاده یا به پشت اشتران باد دم

سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُونِ الْأَيْنُقِ الرُّسُمِ

ای پاکه سروره ترهمه عالم بهتره
نیت دَ سائلانو که فیض غواړی ستاله دره
څوک پیاده دروی ستا درگاه ته ناموره
څوک سواره په اوښواې په مخ ترنمرا نوره
هسې مستې اوښې چه په تلو کاندِ رُسُم

زغانت

یا خیر ای بهترین هغو چه قصد او خوښه
یممه د هغو چه سائلان ساحته
کوی العافون ددې صحن ده سعیا په
دغولی او دلیښو وفوق او پاس
منځه د متون الاینق الرسم په شا
داوښانو کړندو ومن ای هغه
هو الآیة الکبری چه پیژنیده
لوید درحمت دخدای لمعتبر
دیاده دمعتبر ومن او ای هغه چه
هو النعمة العظمی لوی نعمت دی

۵۵

وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَبِرٍ

ای که هستی آیت کبری که باشد معتبر | وی که هستی نعمت عظمی که باشد مغتنم

وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُغْتَنِمٍ

ای په ذات جلیله لویه گنج داسرار
اي په مخ جمیله اے مخزن دَانوار
ای دخدای خلیله وسیله ئی دهرخوار
ای لویه دلیله دَ تصدیق دَاعتبار
ای لویه نعمتَ ای دولت دمغتنم

حل

ای بهترا وغوره دهغو چه قصد
چه سائلان ورځنا مان کوی دپاره دجنبو
ددرواڼی دده او دخیلو پښو
خپلو په زغاسته او دحیزونو
اوپه سورلی داوښانو چه ته لیدلو
اوای هغه ذات چه لوی او
ایت دخدای ئی اعتبار کوونکو
اولوی نعمت او دولت ئی د
پاره دمغتنم جواب دبلا دا
دی سرینت من حرم الخ

شرف	عبد
ای بهترین دکل چه دلیل دَی دمعتبرِ هم بهترین دکل چه نعمت دَے دمغتنمِ	که څوک فهم وفکر وکړه ترحضرت بهتر نشته تروجود ئی بهتره اولجه نشته کردِ عقل دی اتم

عبد

لاړی لکه میاشت دخوارلسمی له مکی نه
میاشت وه د رجب په تاریخ شپه داوشتم

شرف

اقصی ته ستا جمال له مکی لار براق ترا
روښنائی په لیل تاریکه سپوږمی دخوارسم

رقع

سریت لا نے من حرم له مکے نه لیلا په شپه الی حرم په طرف د کنبن الی مسجد اقصے کما سری البدر فی داج له تلل کا سپوږمی من الظلم په تیاره دشپه کښی وبت او په شپه ترقی پاس وختی الی ان نلت ترهغه چه ورسیدی منزلة بوی مرتبی ته من قاب قوسین د قاب قوسین ته لم تدرک چه مونډلی نه شی

سَرَیْتَ مِنْ حَرَمٍ لَیْلًا اِلٰی حَرَمٍ

درشب رفتی زمکه تا به اقصای شریف | چونکه ماه چهارده گرد و روان اندر ظلم

کَمَا سَرَی الْبَدْرُ فِیْ دَاجٍ مِّنَ الظُّلَمِ

تلی په توره شپه ته له حرم بل حرم ته
تلی ته له مکے ومقدس مکرم ته
تلی له مقدس بیا و عرش معظم ته
تلی بیا ته له عرش و درګاه د ذوالکرم ته
بدر دَ آسمان وی وُرک دکړه تیاره ظلم

ولم ترم او فنه دُ فصل کتیغ

وَبِتَّ تَرْقٰی اِلٰی اَنْ نِلْتَ مَنْزِلَةً

برشدی بالا وگشته قاب قوسینت مقام | آن ندیدست و نه جسته هیچکس در هیچ دم

مِنْ قَابِ قَوْسَیْنِ لَمْ تُدْرَكْ وَلَمْ تُرَمِ

حاصل

یعنی په شپه شپه لاړی له مکی معظمی نه په طرف د مسجد اقصی لکه چه لاړه شی سپوږمی په تیاره دشپی کښی او په شپه پاس وختی اسمانونو ته ترهغه حده ورسیدی ترمنزل چه قاب قوسین بوری چه نه په فکر د چا معلوم ولی شی او نه ئی څوک قصد کولی شی

هغه شپه چه ختی ته پورته و اسمان ته
لاړی له آسمان هم له عرش لا مکان ته
بیا دِ موند مقام قاب قوسین و رحمان ته
عقل حیرانیږی د خدای هسے لوی احسان ته
نه دَی چا موندلی دا مقام وَلَمْ تُرَمِ

کرلی پاین برت ہیچ ثبت نیاید از روح پیغمبر علیه السلام استفاضه حاصل نماید

عبد

ورغلی په خیر د برښنا ته مسجد اقصے ته
درست دِ منور کړه په نور غولی د حرم

شرف

لیلاً مقام دَ قاب قوسین شه ستا حصول
هر کز چه دا مقام نه وه منقول دچا لدقم

شرف	عبد
هم واړو انبیاؤ رسولانو ته کړی پیش مخدوم مثال، چه دی وی مقدم په کل خدم	واړو انبیاؤ اقتدا درپسی وکړ ته د دوی امام شوی مؤذن روح اعظم

وَقَدَّمَتْكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا

انبیاؤ مرسلانت پیشوا کردند اندر آن | همچو مخدومے که گردد پیشوا اندر خدم

وَالرُّسْلُ تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلَى خَدَمِ

وړاندې کړے ته واړو انبیاؤ دوی شو پس
واړو ته بادشاه کړی تاج لی ستا په سر کړ بس
ستا د خدمتونو هر نبی کاوه هوس
دا خو په تا فضل او کرم وه د اقدس
ته مخدوم د واړو واړه دوی شو ستا خدم

تخمیس [illegible]

لغات
وقدمتك او مخ کښې کړی دی جمیع الانبیاء واړو پیغمبرانو والرسل او رسولانو تقدیم په شان د مخ کښې کید لو د مخدوم علی خدم په خدمتګارانو وانت او ته تخترق څیرې السبع الطباق اووه واړه آسمانونه بهم سره د دوی لانه فی موکب په فوج کښې کنت وې فیه په کښې چه ...

وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطِّبَاقَ بِهِمْ

تا آسمانها بر گذشتی بر جمیع انبیا | در گروهی کاندر ایشان بوده صاحب علم

فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

تا چه ګرزاوه په لاس کښې تل د عشق ورق
ډیر ډیر دِ وایه د محبت عجب سبق
څکه وختی تر آسمانونو هفت طبق
شاه د انبیاؤ شوے هم شاه د تمام خلق
واړه ستا لښکر وو ته څښتن وې د علم

حاصل
یعنې وړاندې کړے ته هم واړو انبیاؤ د بیت المقدس په شپه د امامت او رسولانو په خدمتګارانو کښې لکه چه وړاندې په خادمانو د مخدوم او ته وختې او تیر شوې ته تر اووه واړو آسمانونو چه قطار په قطار د پیغمبرانو لښکر دی سره د دې او ته صاحب نشان وې او ستا ...

شرف	عبد
تا خرق په دوی کړ سبع سموات مطبق څو کند د فوج په مخ کښې نه علم صاحب علم	تېر تر آسمانونو شوی هغه مقام ته لاړے چه براق دا نه پېژنی په وړاندې نه ځی د نور قدم

شرف	عبد
تېر تر مقام لاړی چه هر پېښ شه لر تا پېش	واړه فرښتي په استقبال د در لره راغلي
څوک دي له خلقه دوه چه برد ست و شي له ماسم	ستا ملاقات واړو کړه تر هر څه مختتم

لغات

حتی اذا تر هسے حده لم تدع چه پری د نسبود نه شاؤا هیڅ حد او مرتبه لمستبق دپاره د وړاندي کیدونکی من الدنو له قربه ولا مرقی او نه کوم بلندی لمستنم دپاره د پاس خفضت تیټ کړ کل مقام هر مقام بالاضافة په نسبت د خپل مقام اذ نودیت کوم وخت چه و بللی شوی بالرفع په پورته تلو سره مثل المفرد العلم

حَتّىٰ إِذَا لَمْ تَدَعْ شَأْوًا لِمُسْتَبِقٍ

رتبه از قرب بهر هیچ کس نگذاشتے | جاے بالاتر نشستی دیگر از ادراک قدم

مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقًى لِمُسْتَنِمِ

وه ختی تر هسے حده پورے ای سرور
پری د نسبود ځاے نه بل مقام د پیغمبر
پاتی د ر څخه نه شه نهایت تر د غه بر
هسے رنګ نزدے شوی هم واصل شوی د اکبر
هیڅ تعبیر تو نه شی نه په خولی نه په قلم

۵۸

خَفَضْتَ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ

پست گشته پیش قربت چون مقام دیگران | چون ترا بردند بالا اندران گشتی علم

نُودِيتَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُفْرَدِ الْعَلَمِ

حاصل

یعنی وختی په آسمانو اولاړی تر هسے مرتبی تر درجه پری د نه بسوده هیڅ درجه پاتی شی بل حالت چه د تر نه هیڅ نبی پاتی اونه هسے بلند مقام چه پیدا وخیزی او لا انبیاء د کل مقام ته نسبت خپل مقام د نورو پیغمبرانو آواز درته نه کوم وخت چه په آواز ته وشه په پاس ختو سره مفرد په شان

کوز د هر مقام کړ که سفلے وه که علیا
تا ته چه ندا شوه ای حبیب مرحبا
راشه را نزدے شه ته ځائی زه یم ستا
تاله م پیدا کړه د افنا او لافنا
ته به تل مرفوع ئی لکه مفرد العلم

شرف	عبد
محفوظ بلند مقام په اضافة و تا ته دي علم	واړه مقامونه د تر چنیل مقام پست کړ
مرفوع په ندا ئي لکه مفرد چه دی	موسی و که عیسی وه که خلیل که نوح آدم

شرف	عبد
غایة دِ دید او وصول ستا په پټ وصال دا شانی وصول ستا وه په خاص سر مکتتم	تا په شپه حاصل کړه هرچه نورئی صبا غواړی پاتی له تا نه شو کل رازونه مکتتم

كَيْمَا تَفُوزَ بِوَصْلٍ أَيِّ مُسْتَتِرٍ

عَنِ الْعُيُونِ وَسِرٍّ أَيِّ مُكْتَتِمٍ ١١

لغات
کیما تفوز زهٔ
حل چه ورسیدی ته
بوصل په وصال او قربت
ای مستتر چه دی پټ وه
عن العیون له سترګو
وسر او په هغه رازته ای
مکتتم چه پټ کړی وه
فحزت پس جمع دی کړه کل
فخار همه واره بلوی او عزت
غیر مشترک بی شریک
وحزت ۲

تا به بهره مند کړم ای حبیب په وصال
بنه به دِ خوښند کړم درښکاره به کړم جمال
هرچه راته وایی قبلوم زه ستا مقال
زه به تا ته وایم وړاند وروستو کل احوال
راز به درته وایم له هرچا نه مکتتم

٥٩

فَحُزْتَ كُلَّ فَخَارٍ غَيْرَ مُشْتَرَكٍ

وَجُزْتَ كُلَّ مَقَامٍ غَيْرَ مُزْدَحَمٍ

حاصل
یعنی وختی او تیری
دو کړه تر هغه حایه چه
دو رسیدی ته مقام د وصال
او نزدیکت ته چه څوک
وه د ستوګو د مخلوقات نه
او حاصل دِ کړه هغه راز چه
نهایت پوښیده وه او جمع
کړه تول فخرونو لشرکت د
غیرنه او تیر شوی تر هغو
مقام چه بل څوک رسیدی نه
شو

تول دِ کړه حبیب هرچه وو واړه نیازونه
وه دِ نیوه واړه د مقصود سپینکی بازونه
وه دِ کړه حبیب له محبوب سره رازونه
هم دِ هلته جوړ کړه د دی خوار امت کارونه
تیر تر هر مقام شوی چه وه غیر مزدحم

سپر په
بیت ۲
ور و خوږ
فخر وبیا
حاصل کړه

شرف	عبد
تا جمع کل فخار کړه چه وو غیر مشترک هم تیر تر هر مقام شوی چه وو غیر مزدحم	هرچه تا سوال وکړه همه واړه ئی قبول کړه خدای وقا وته په سوال کښ لا وه نه وی بی نعم

عبد — شرف

پاتې نعمت نه شه چه و تا ته ئې درنه کړ
په همه وُئې ته منعم کړې چه څه وو د خدای نعم

مقدار بلند لوړې هغه رتبې چه تا لره دې
منزل ئې دې عزیز چه حصو تا له دې نعم

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا وُلِّيتَ مِنْ رُتَبٍ

پس بزرگ است آنچه داده اند ترا زفضل و مرتبت | پس عزیز است آنچه بخشیده اند خداوند از نعم

وَعَزَّ إِدْرَاكُ مَا أُولِيتَ مِنْ نِعَمِ

وه ئې سپارلي تا ته هغه لوی لوی مراتب
هم ئې ستا پوره کړه هغه لوي لوي مطالب
هم ئې دربخشش کړه هغه بنه بنه عجائب
هم درعطا کړ هغه پټ پټ غرائب
درلي کړ و تا ته په کرم لوی لوی نعم

رکننا یو داسې رکن او ولاړه ده چه غیر منهدم
مضبوط او نه نړیدونکی

لغات: وجل او لویه ده
مقدار ما اندازه د هغه څه
ولیت چه درکړې شه تا ته
من رتب له مراتبو و عز
اوګران دې ادراک ما اولیت د بخښش
د هغه چه اولیت نعمتو
تا ته من نعم له نعمتو بشری
لنا زیری دې د مونږ له
معشر الاسلام اے تولیه د
اسلام ان لنا په تحقیق مونږ ته
من العنایة له کرمه
نځلای

٦٠

بُشْرَى لَنَا مَعْشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا

مژده باد اے مسلمانان که بیشک بهر ما | از عنایت هست رکنی کان نبود و در انهدم

مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمِ

مونږ له خوشالي ده ای تولیه د اسلام
دیر بنه عنایت دې د خپل رب په مونږ مدام
شان ئې راته ساز کړ د انعام او د اکرام
رائې کړ پیشوا مونږ له حبیب صاحب کرام
رکن د رحمت دې هرګز نه دی منهدم

حاصل: یعنی لویه ده اندازه
د هغو مراتبو چه تا لره
جانب د خدای درکړې شوي
دي او ګران او مشکل دی
معلوم کول د هغو نعمتو
چه تا ته عطا شوي دي او د
زیري او خوشالي ده مونږ له
ای مسلمانانو خلقه چه مونږ
له مهربانی د خدای ای
لره بوه داسې رکن
یو ډیر پیاوړی

عبد — شرف

بشارت په امتیانو د رسول شکر دې کا نو
چه دی اکرم الرسل دی دوی دی اکرم الامم

دی مونږ له مؤمنانو بشارت چه مونږ لره دې
رکني عظیم له فضله چه دې غیر منهدم

شرف	عبد
مولی چه دی له فضل کړ اکرم د مرسلین امت ئې په دا سره دی اکرم الامم	چه افضل دَ مرسلانو ئې راواستوه موږ ته بیشکه موږ ئې هم کړو بهتر تر نورو امم

لغات
لما هر کله دعی الله داعینا پیغمبر ...
وه بلند خدای داعی لطاعته
بلونکی موږ ته بهترین پیغمبر د طاعة فضیل باکرم
د پاره د طاعة بهترین پیغمبر
الرسل په بهترین شو موږ
سره کنا بیشو موږ اکرم
الامم بهتره د امتونو راعت
ویرول قلوب العدی زړونه
د د ښمنانو انباء اخبار د
بعثته د یا څیدو
کناة

لَمّا دَعَی اللّٰهُ دَاعِیْنَا لِطَاعَتِهٖ

چون خدا مارا بطاعت خواند و بفرستاد او		بهترین پیغمبران گشتیم ما خیر الامم

بِاَکْرَمِ الرُّسْلِ کُنَّا اَکْرَمَ الْاُمَمِ

پیره این بیت
را وظیفه خود
سازد و حاجت
روا گرداند
گردد

هر کله چه وباله حبیب پروردګار
خاص ئې له خاصانو کړ قبول په خپل دربار
موږ ئې مخاطب کړو په مختار او په رو یار
هم ئې کړ بهتر تر رسولانو هم سردار
موږ شو په تحقیق سره بهتر تر کل امم

موږ په
بهترین پیغمبر
د رسول د کرم
څه قدر وای
هم
د...

٦١

رَاعَتْ قُلُوْبَ الْعِدٰی اَنْبَآءُ بَعْثَتِهٖ

دشمنان را دل بترسانید اخبار رسول		همچو آوازے که ناگه برجهاند او غنم

کَنَبْاَةٍ اَجْفَلَتْ غُفْلًا مِّنَ الْغَنَمِ

حاصل
یعنی هر کله چه راوبللو
خدای تعالی موږ د پاره د توحید
او د عبادت خپل په خوله د بهترین
پیغمبر او هغه چه محمد ص دی نو موږ
بهتره امتونو او ویرول لاړ دونه د کفارو
له خبر و نو د پیغمبر د ونه تا ساینه چه
و ترهیدله
له اواز د غرونو

وه لړزیده زړونه په هیبت د دښمنانو
وکړ چه یهودو دا خبر په کافرانو
یا څیده په مرسته د دین شاه د کل نبیانو
هسے شو ترهوره ترهیدلی یارانو
تا به وی له پړانګه ترهیدلی د غنم

شرف	عبد
بعثت دَ پاک رسول هم کفار وه ویرول مانند د دی چه غریو شی ناګاه په دیر غنم	په تنهائی وجهان ته دَ همت تر ملا کړه دخپن کافر په یو سر حضرة کړه برهم درهم

شرف	عبد
هرگاه به کړه له کفره به دوی جنګ ثنا نیزې د دوی مدام په لحوم سرې وی کالوضم	په یو ځای به اصحابو کافران همره دیری کړه لکه کیږدی خبله بانډ قصاب غوښی په وضم

مَازَالَ يَلْقَاهُمُ فِي كُلِّ مُعْتَرَكٍ

چون بجنگ دشمنان رفتی نبی در جنگ گاه	آن همه را بر سر نیزه چو لحم اندر وضم

حَتَّى حَكَوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلَى وَضَمِ

تل چه به حبیب کړله کفارو ملاقات
وو به ورسره یاران هر یو لکه جلات
بنی نیزې په لاس کښ سپینی توری مجلات
پیښ به ئی کافرو ته کړ هسې لوی پسات
وو به هنګې هنګې لکه غوښی په وضم

62 وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغْبِطُونَ بِهِ

آرزو شان بد گریز و غبطه بردندی بر آن	عضو های شان پریدی با عقاب و با رخم

أَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعِقْبَانِ وَالرَّخَمِ

دوی مین په تیښته وو په هر لورې تښتیدلې
تل ئی دا آرزو کړه که سواره وو او که پلې
کشکی مونږ مرغان وې په هوا تړ الوتلې
یا وی اندامونه مو مردارو شوکولې
پورته په هوا وړی یا کرکس او یا رخم

شرف	عبد
دوست کوی له دی فراره لوی هم اچرکشلې بوتهی څمونږ هواته په منګل کښ وړی رخم	غاړمیان به هسه واړه په اولجو سره ماره شو هم عقاب به ئی په غوښو یه هسې ونو ئی رخم

شرف	عبد
دیرغم په دوی عدد د لیالی کړسلب مدام	تیری په پوشپې شوی هسې جرله شماره ندوو
الا ارام به دوی کړ څلورا شهر الحرم	توهغه چه به راغلې په دوی اشهر الحرم

تَمضِي اللَّيالِي وَلَا يَدرُونَ عِدَّتَها

در غزاها چون نبود سے از شب ماه حرم		بس شبی بگذشت کس آنرا ندانستے عدد

مَا لَم تَكُن مِن لَيَالِي اَشهُرِ الحُرُمِ

شپې پر تیریدلې دوی خبرنه وو په شما
وه په دوی مدام د شنو مزړ یو تنڑها
هم پر د ریږو نیزو مدام وه کړها
وه به څلور میاشتې لړ.و دیر د دوی قرار
یو رجب ذو القعده ذوالحجه و محرم

مطلب: تیریدلې اللیالی ولا یدرون تمضی په کفارو دوی عدتها په شپې پو هیدل د دوی عدتها په سبب د خونړ اونه پو هیدو په سبب د خونړ شمار د مسلمانانو ما لم تکن تړ اوجنګ چه نه وی من لیالی هغه چه اشهر الحرم د میاشتو د شپو اشهر الحرم کویا دین ضیف کانما الذین حل ساحتهم چه راغوړ میلمه وه په عوبلی دی کنی تکل شوی وه په دهر سوی دار قرم سره الی لحم

كَاَنَّمَا الدِّينُ ضَيفٌ حَلَّ سَاحَتَهُم

در سرای شان که بد مشتاق لحم دشمنم		گوئیا دین بود مهمانی که او آمد فرود

بِكُلِّ قَرمٍ اِلَى لَحمِ العِدَى قَرِمِ

دین گویا میلمه وه ناست په غولی دهر یار
دیر غریب عاجز وه وږی تږی خوار و زار
غواړی له یارانو غوښی وینی د کفار
وائی کافران راته حلال کړی وار په وار
ولی چه میلمه په غوښو وی خوشال خوار

مطلب: چه په کفارو هیبت بد هم وه چه په سبب د جنګ او غزا دا وترح په شپې و رحي ورته هیڅ راغلې وه چه سوم وترح ده یا د هغه شپې وی چه ترح ده ملکو چه وقت څووم د اشهر الحرم چه جنګ به وړ د پاڼو یدله نوځکه لږه برید به بوده شوی دین بومیلمه وه چه د دوی په خونه ناست وه او د کفارو غوښې ئې خوړلی

شرف	عبد
گویا که دین د دوی کره کوز شوی میلمه شان ملحم	گویا دین د پاک نبی وه په یارانو میلمه شو
مهمانی ئی کافران و ولکه لوی مړ.و نه	هر یو ئې دین په کوم د دوی قرم

عبد | شرف

دحضرت لښکر سيلاب وه کافران لکه خس ئې
په چپو به ئې هر لوري ته غورزول هر دم هر دم

حضرت روان کړ سند د سپاه فوج د وېښو
دی سيند به موج وهه چه سيا په کل و ملتطم

يَجُرُّ بَحْرَ خَمِيْسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ

می کشيدی بحر لشکر حمله بر اسپان سوار | موج ميزد از دليرانيکه ميرفتند بهم

تَرْمِيْ بِمَوْجٍ مِّنَ الْاَبْطَالِ مُلْتَطِمِ

ته په پنجه رکښه ښه لښکر د اصحاب
ته په هسې رنګ لکه موجونه د درياب
وو به دوی سواره په ښو اسونو بې لگام
وار و مړونو به نخ په وړاند کړ شتاب
هر يو خياله ولی وه کذار ته مقدم

هر که اين بيت را بسيار بخواند دعايش سريع الاجابت باشد

ملتطم

ملتطعا به ئې لښکر
بچوراخکل به ئې
بحر خميس سيند د اسونو
فوق سابحة په شاد
تيز رفتار و ترمي يموج
چپې ئې وهلې من الابطال
له پهلوانانو ملتطم و هوبو
من کل منتدب د چه هر يو
فرمانبردار و د خدای لله محتسب
او اخلاص مند د خدای لعنساو
يسطوا حمله ئې کوله سره
په بيخ و ستونکی للکفر په

٦٤

مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِلّٰهِ مُحْتَسِبٍ

جمله از بهر خدا درکار بودند و غزا | بيخ کفر از بن بکشند نيست گردند اگر گستم

يَسْطُوْا بِمُسْتَاْصِلٍ لِلْكُفْرِ مُصْطَلِمِ

هر اصحاب فرمان بردار وه په اخلاص
هر عمل به د دوی وه له عجب ريا خلاص
بل مطلب ئې نه وه دوی د حق رضا کړه خاص
کړی به دوی حملې مدام په هر کافر عاص
وه به ور سره سرور د کفر مصطلم

هر که اين پيت را بسيار بخواند از کلمه کفر فوت ايمان نگهدارد

حاصل

يعنی راخکل به ئې لښکر
د اصحاب و په اسونو پانډ ونو
له بهادرانو چپره و هو
چه هر يو قبلونکی د خدای
د حکم وه او اخلاصمند د
خدای وه چه حمله ئې کوله
سره د بيخ وايستونکی د کفر
د پاره د بيخ کښی د کفارو
او ورکولو د شرک

عبد | شرف

دين ئې تر مشرق تر مغرب جهان و نيو
که حق وو که باطل و و نور د دينونه شو مدغم

دوی دی مطيع د حق هسې اميد د ښو لری
تابع د پاک بنی وو د بې دينو مصطلم

عبد	شرف
ځل به ئې هغه وچه ځلوئې وه له خدای بلال حبشي وه بولهب ئې ذو رحم	چه کل ملة د دین شه د اسلام قوي په دوی دین پس له ډیره ضعفه شه موصولة الرحم

حَتّٰى غَدَتْ مِلَّةُ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ

تا قوی شد ملة الاسلام از ایشان همه | دین در اول بد غریب شد و آخر رحم

مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَكْفُولَةَ الرَّحِمِ

هر که برین بیت نوظبت نماید حق تعالی او را مهربان شود ۱۲

دوی به له کافرو سره جنګ وه مدام
هسی حد پوری چه قوی یی کو اسلام
پس له هغه وقت چه غریب وه بی مقام
نه یې وه هر عزیز وه نه یې یار وه نه دی تمام
اوس کوره معزز شه هم موصولة الرحم

۶۵

مَكْفُولَةً أَبَدًا مِّنْهُمْ بِخَيْرِ أَبٍ

دین از ایشان یافت بهتر شوهر و بهتر پدر | زان نماند بیوه گی و هم نماند در یتیم

وَخَيْرِ بَعْلٍ فَلَمْ تَيْتَمْ وَلَمْ تَئِمِ

دین چه د اسلام وه بی نظیره محبوبي
څکه ئې ضامن شه ترابده مصطفیٰ
هم واړه اصحاب چه هر یو وه نجم الهدیٰ
وی به ترابده تاله تل شوهر ابا
نه به کونډه کیږی نه به تاله وی یتیم

لغات
حتی غدت تا چه وشو
ملة الاسلام دین د اسلام
وهی بهم او دا دین په دوی سره
من بعد غربتها پس له ضعفه د
دوی قیلتن
مکفولة الرحم مکفولة محفوظ
ده قرابت او خپلوی ابدا همیشه
کړی شوی و
منهم به دوی سره بخیر اب
بلکه په ښه پلار و بهترین پلار
وخیر ښه خښتن فلم تیتم
بعل او په ښه ولی نه شی یتیم
ولم تئم او نه شی کونډه

حاصل
یعنی چه دا اوقشتي دوی دا دین اسلام
سره قوی شه قوت و دسی حد سره ملکه چه قوت و
خلق او ولاړي به په محفوظ
ځکه چه دا او همیشه دین محفوظ وه په شان د
عزیزانو په دګو سختانو دخښتن چه نه یتیم
وه په دګ یا دښتن چه نه یتیم
دیلار ښکاره کیږی
او نه کونډه شی

عبد	شرف
ضامن کړ دی خدای په ساتنه د دین هسې لکه پلار و خښتن د چل عیال ساتنه کاندی به محکم	محفوظ په دوی کښی دین شه په نیک زوج به نیک پلار پس دین به کښی یتیم نه شي دا دی دحق کرم

عبد

دوی وولکه غرونه پس پښتنه یې دحال وکړه لرکفارو | ثابت د جنګ په ځای لکه کوه دي دجنګ له ځایه
څه ئی ولید د دوی د لاسه په هر جنګ و مصطرم | سایل شه کل چه تا ته ښي څرګند د دوی هم

هُمُ الْجِبَالُ فَسَلْ عَنْهُمْ مُصَادِمَهُمْ

گویها بودند از آن کو در نبرد آمد بپرس	تا بگویند آنچه دید ستند از ایشان در صدم

مَاذَا رَأَى مِنْهُمْ فِي كُلِّ مُصْطَدَمِ

هر اصحاب ئه به ځای د جنګ وه لکه غرو
څکه دری دری به وه سر د هر کافر
وکړه ته پوښتنه له جنګ ځایه په زیرزو
وه به وائی تا ته حال د وارو سراسی
دوی ووښه لیدلي د اصحابو لوبي هم

فَسَلْ حُنَيْنًا وَسَلْ بَدْرًا وَسَلْ أُحُدًا

از حنین و بدر و دیگر از احد میکن سوال	تا بخوانند قضهای مرگ سخت از وجم

فُصُولَ حَتْفٍ لَهُمْ أَدْهَى مِنَ الْوَخَمِ

وکړه ته پوښتنه له حُنین او له بدره
هم وکړه پوښتنه د احُد د جنګ له قدره
وه به وائی تا ته د ابلیس لعین له غدره
هم به درته وائی د کفار له قتله جدره
مرګ ئی زنګا رنګ وه چه سخت تر وه تر وخم

لغات
هم الجبال دوی غرونه دي په معنی
غرونه دي په عنهم له حال د دوی
پس وپوښته د جنګ کوونکی د دوی
مصادمهم ماذا رای څه ئی ولید منهم
له دوی فی کل مصطدم په
میدان د جنګ کښی وسل او
وپوښته حنینا بدرا
وسل او پوښته وکړه
بل به وسل او پوښته وکړه
احدا له احد فصول حتف
انواع د مرګ لهم دوی له

فسل ٦٦

حاصل
یعنی اصحاب د پیغمبر
لکه غرونه وو په قوت او ټینګښت
ځکه والی کښي په میدان د جنګ
پس وه پوښته حال د دوی له
ځاندرچه په جنګ د دوی
چه څه مړانه او توره ئی وه
ښکاره کړه په میدان د جنګ
کښي او وه پوښته له
حنین او د بدر او د احد
چه په جنګ کښي د دوی
زنګا رنګ

عبد | **شرف**

په زیرکو کافران وربا ندي راغله دحیت | سایل ته له حُنین احد بدره کل شه اوس
تنهائی په یو ځای کړ همګي درهم برهم | ظاهر به تا ته حال کا په دوی سخت تر وخم

شرف	عبد
سپین تیغ به سور په سر کیښ دکافرو مدام کفار چه دیرله کفره په رنګ تور وو تر لم	په جنګ کښ به ئی تورو العطش ناري وهلے که هر څو به ئي نوش کره دغلیم د ګردن دم

اَلْمُصْدِرِیْ الْبِیْضِ حُمْرًا بَعْدَ مَا وَرَدَتْ

چون فرو شد در سیاهی از سر مو تا لمم	سرخ ګردیدند بجون دشمنان شمشیرها

مِنَ الْعِدٰی کُلَّ مُسْوَدٍّ مِّنَ اللِّمَمِ

توری چه یارانو به کړے پورته عجب سپینے
هسے به ئی بریښنا وه لکه برق د آسمان وینے
زہر په زہر به شوی په هغه دم کښ سور رنګینے
تل به ئی خوراک وه د کافرو غوښی وینے
غوڅ غوڅ به ئی کړه د کافرانو تور لمم

لغات الصدری البیض د بهادران ښنیتی
سپینو تورو حمر احمره سری شوی
وی بعد ما وردت پس له
نکته کید ومن العدی له دښمنانو
کل مسود هر تور شوی وه
من اللمم چه په ورو ښتو لیم
والکاتبین او لیکونکی
الخط په نیزو دخط ماترکت
پری نه ښود اقلامهم قلمونو دوی
د دوی حرف جسم حرف د
جسم غیر منعجم نه
نقطی د دیرهار

67

وَالْکَاتِبِیْنَ بِسُمْرِ الْخَطِّ مَا تَرَکَتْ

حرف جسمی بی نقط نوشته بودی آن قلم	بنوشتند به نیزه خط سرخی بر بدن

اَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَیْرَ مُنْعَجِمِ

اصحاب وو کاتبان تیری نیزی ئي قلمونه
زمکه ئی کاغذ وه کافران په کښ حرفونه
یا خو جوړ تختی وو د کافرو صورتونه
دوی به په تختو باندی مدام وهل مشقونه
نه ئی پرینبو حرف د کافر غیر منعجم

سرو من ... صد ... بیت ... از شر ... بخواند محفوظ شود ۱۲

حاصل یعنی اصحاب د هغه دلاورانو
وو چه تیری نیزی توری چلیدی
په لاس کښی پس لدی کافرانو او هلویه
توری وسر و لنو د نیزو وسوی
وه به قلمونو د ویرهار وو لنو چه هیڅ
خطونه د کافر دیری نښتوی
یو جسم د دوی له به
قلمونو د نیزی چلی
د ویرهار

نیزی د دوی قلم وی چه متروک نه وه لړ دی هیڅ حرف د کافرانو د تن غیر منعجم	اصحابو به په جنګ کښ د نیزو په قلمونو د کفارو کل جسمونه کړه حرفونه منعجم

وریر

شرف	عبد
سیما د نام سلاح گوینه امتیاز د دوی	په وینو به ئې تل د غلیمانو میدان سور شه
سیما د گل جدا کا د گل خا بن له د سلم	تا به وې چه لاله و شول د گلو نوشه موسم

شَاکِی السِّلَاحِ لَهُمْ سِیمَا تُمَیِّزُهُمْ

آن کسان سختان که سیماشان بدان ممتاز بود	گل برنگ و بوی خود ممتاز گردد از سلم

وَالْوَرْدُ یَمْتَازُ بِالسِّیمَا مِنَ السَّلَمِ

پوره وو یاران واړه په وسلو په ساز و باز
نه وه وړاندې ور ستو هغه وقت د دوی امتیاز
هر یو په کافرو کړې غوښې لکه چه باز
دوی په خال د مخ وو له کافرو نه ممتاز
گل د مخ په داغ سره ممتاز وی له سلم

تُهْدِی اِلَیْکَ رِیَاحُ النَّصْرِ نَشْرَهُمْ

میرساند باد نصرت بر تو بوی سعی شان	چون بهار اندر سر هر غنچه ثابت قدم

فَتَحْسَبُ الزَّهْرَ فِی الْاَکْمَامِ کُلَّ کَمِی

تل پیشکش به تا ته کړه باد و نه د بری
هم یې خوشبوئې هم خوشبویونه عنبری
پټ به وو په زغرو په خولو نو انوری
هم په نیزو توړو په درستو په شش پری
تا به وې هر یو سپاهی دی گل د صحرا

لغات: شاکی السلاح یعنی تیره سلاح والا، سیما نښه، ورد گل، سلم یو بوټی دی.

شاکی السلاح دیغمبر صلی الله علیه وسلم واصحاب دی. لهم سیما نښې وی دوی له ... تمیزهم جدا کړي یې وو دوی له نورو. والورد او گلاب ممتاز جدا کیږی بالسیما په نښه من السلم له سلم نه. تهدی تا ته دا رسوی الیک تا ته ریاح النصر بادونه د فتح او د بری نشرهم خوشبوئی د دوی. الزهر غوټی

٦٨

مطلب: یعنی اصحاب پوره او مسلح وو په وسلو سره او ښکاریدل به دوی په نښو خپلو سره چه هغه نښه د اثر د سجدو وه په وجو او د جگړې او خلاف جدا او ممتاز وو دوی په جلیل نښو له سلم ... د خوشبوئی د اخلاص او ... د فتح د بری ... ښکاریدل به هر یو د دوی په خوشبوئی ... گویا که هر یو ...

عبد	شرف
خوشبوئی د دوی له باد د نصرت او فتح تا ته رسی	پیشکش به دوی له باد د ظفر و د گره خوشبو
گویا که شگوفه وه په غنچه کښې پټ پنهم	گویا که دوی په مشت کښې لوی گل د صحرا

عبد	شرف
ښکاریدهٔ به په اسونو هسې مضبوط لکه چه ونه	دوی وې په شا د آس لکه اشجار په شا د کوه
وي ولاړه د غره د پاسه سنه مضبوطه و محکم	محکم له ډیره عقل نه محکم په سخت حزم یې

كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رُبًا

گوییا بر پشت اسپان چون درخت پشت کوه | از استواری بوده در دین نه از شدت در حزم

مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزُمِ

دوی چه به مدام کړه له کافرو سره جنګ
واړه وو مضبوط په شا د اسو هسې رنګ
تا به وې چه سروې په سر د لوی کړنګ
هر ګز ئې د شمنانو لوه نه وړ کاوه څنګ
وو محکم په دین په عقل نه په ډیر حزم

تنبیه

كَأَنَّهُمْ ګویا دوی فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ په شا د اسونو نَبْتُ رُبًا بوټی د غونډیو مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ له سببه د محکم والي د عقل او د زړه لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزُمِ نه له سببه د ټینګ والي د ملا د تړلو او د تنګو

طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَى زړونه د دښمنانو مِنْ بَأْسِهِمْ له ویرې فَرَقًا له ډاره فَمَا تُفَرِّقُ نو فرق ئې نه کاوه بَيْنَ الْبَهْمِ والْبُهَمِ

طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَى مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا

لرزه و زد دلهای دشمن او فتاد از ترس شان | چارپای از آدمی نشناختند از ترس غم

فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبُهَمِ

والوتل له ډیرې ویرې زړونه د کفار
څو نه چه ښکاره به شو ورغومي په کنار
دوی به وې سواره راپسې د اغله مار
پوی به وت د رهم په تښتیده به لا په لار
فرق ئې نه کاوه شه د سواره او د بهم

حاصل

ګویا دوی له سببه د ثبات او استقامت په وقت د سورلۍ په شا د اسونو خپلو لکه د غرو په شا وو او د بټکیو والي ئې نه له سببه د مضبوط والي د ملا نه وه او زړیکي د دین نصرت والي تاثلونو د اسونو مضبوط والي د کافرانو له خوفه والوت زړونه د کفارو هسې شان چه فرق ئې نه کاوه په منځ د شه کولي او د حیوان او د سړي

عبد	شرف
زړونه د کفارو والوت هسې شان له خوف	هم والوتل قلوب د عدا تار په تار له خوف
فرق ئې هیڅ نه شه کولی چه سړی دي یا بهم	فرق دوی په ورځ نه کاوه چه د اسورډے که غنم

شرف	عبد
نصرت د پاک رسول چه د چا مل په خوف کښ	هغوچه لدښه خدای وی یاری د رسول مومندلی
شیران به ځنی تیښتی له دی ځوانه د بېدم	مزری که پری شی پېښ تری به وتیښتی پېغه م

وَمَنْ يَكُنْ بِرَسُوْلِ اللّٰهِ نُصْرَتُهٗ

هرکه او را از رسول الله یاری آمده — شیر گر بروی رسد از ترس آن ابد بهم

اِنْ تَلْقَهُ الْاُسُدُ فِيْ اٰجَامِهَا تَجِمِ

هر څوك چه رسول خدای د دوی کا ملګری
هر لوری ته چه ځی کا تل به دی دی په بری
نه به وی هرګز له هیڅ دشمن په لری
دی که ملاقی شی په ځنګل کښ له مزری
شی به شین مزری لکه کیدی ورته وچم

وَلَنْ تَرٰى مِنْ وَّلِيٍّ غَيْرَ مُنْتَصِرٍ

دوستانش را نه بینی غیر منصور و عزیز — هم نه بینی دشمنش جز خوار و بشکسته بهم

بِهٖ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرَ مُنْقَصِمِ

نه به وینی د دوست حبیب پر د چا تر لاس
بلکه لکه زور به وی په هر چا باندی پاس
نه به ئی خطر وی له دشمن نه وسواس
تل به ئی دشمن وی نخوتن لکه خناس
تل به فضیحت او شرمنده وی غیر منقصم

لغات

ومن یکن او هغه څوك
برسول الله له
پیغمبر خدای ځنی
چه وی مل نصرته د ده
ان تلقه الاسد
که مخامخ شی د ده سره
مزری فی اجامها په ځاله
د دوی کښی تجم پټ به شی
او هر ګز ولن تری
له ده به ونه وینی من ولی
دوست د ده غیر منتصر بی مدده
ولا من عدو او نه
لوم

٧٠

حاصل

یعنی هغه چا سره چه وی
ملګرتیا د پیغمبر خدای شه
که سخت دښمن پر پیښ شی
هم به تری وتښتی او پټ به شی
او هیڅری به ته وینه وینی
دوست د ده بی مدده او نه
نه هیڅ دښمن د ده بی
مړ او بی هلاکت

شرف	عبد
هرګز به هیڅ ولي نه وینی غیر منتصر	دوستان به د دنیی وه نه وینی هیڅکله بی مدده
داشان به هیڅ عدو نه وینی غیر منقصم	او دښمن به ئی هم تل تر له وی مقهور و منقصم

ش

شرف	عبد
امت نبي پناه کړ دَ حق دين په لوے حصار	داخل ئې چې امت کړ په حصار کښې د خپل دين
مانند د شنه مزري چه کا آک پټ په لويې اجم	مانند د مزري چه له بچو سره داخل شي په اجم

أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ

امت خود را نشانده در حصار ملتش | همچو شیرے کو بود با بچگان اندر اجم

كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي الْأَجَمِ

وساته حضرت امت د دين په لوی حصار
کړې نګهبان په څلور کوټه چهار يار
هم ئې عالمان کړه کوتوالان او څوکيدار
څرنګ به رسيږي له دښمن دوی ته آزار
شين مزري چه خپل بچي کا پټ په لوی اجم

ترجمه: احل داخل ئې کړ في حرز په خپل احل امته امت خپل د دين ملته په ساتنه چه شين کښې کالليث لکه مزری حل ننوزي مع الاشبال سره د بچو خپلو في الاجم په ځای د اوښتل او ځنګل کم جدلت دېره جګړه وکړه کلمات الله آياتو د خدای من جدل جګړه کوونکی فيه په دې کښې وکم

۷۱

كَمْ جَدَلَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِ مِنْ جَدِلٍ

هرکه با قرآن بجنگ آید بیفگندش بخاک | گفتگوے منکران برهان او بشکست کم

فِيهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمِ

څو ډېر و کافر چه دعوی کړی له سر د
هر آيت وه تندر پری به وو ددوے په سر
شو به بي حجت لاجواب کوڼ و کړ
زر به شو عاجزه له جګړی واړه کفر
هم به معجزاتو مختوړن کړ هر يو خصم

صاحب يعنی ننوېسته پيغمبر صاحب امت خپل په حصار او ساتنه د دين خپل ننبه لکه چه مزری اولاد خپل په ځنګل او غار ننه باسی په مقابله وکړه کښی ډېره قرآن له هغه دی آيتونو د ډېره او سره چه مخالف له ده وکړه د ډېر خله معارضه وکړه د برهان هغه جاسره چه ډېر خصم

شرف	عبد
ډېر لاندي کړ نبي په کلام حق مجادلين	ډېر په زمکه پرېستل دی قرآن چه ئې منکران وو
هم کل معارضين شو له برهانه ډوب په غم	ډېر خله غالب شه دا برهان په هغه چا چه وه خصم

شرف	عبد
امی چه ګنج د علم وه بس دا ده معجزه	ویه معجزه ده دا علم د ده په زمانه د جاهلیت کښ
بل دا چه دی یتیم وه مؤدب په ډیر حکم	او هم هسی ادب د ده کوره په حالت کښ د یتیم

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجِزَةً

امی پر علم بود و با ادب اندر یتیم	این قدر از معجزه‌ات کافی که پیش از وحی او

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيُتُمِ

نه هرګز آخستی وه حبیب په لاس ورق
نه ئی وه ویلی له استاذه یو سبق
کل علوم د ده له علم راغله یو رمق
بس دی کادا دوه معجزی سپین تر شفق
یوئی دا رنګ علم بل ادب وه د ریتیم

هر که این بیت را ورد خود سازد و از علم بهره ... واقف باشد ...

لغات
کفاك بالعلم بس دی — فی الامی په امی — تالره علم د ده — معجزة دپاره د — او سیك د ده په وقت — فی الجاهلیة په — معجزی فی الجاهلیة — د جاهلیة کښ والتادیب په تاکل — فی الیتم — او ادب د ده د یتیم — والی کښ خدمته خدمت — په مدح — بمدیح — ده کړه د ده په مدح طلب — استقیل به — کولو سره په دی ستره — د بخشش کوم — ذنوب عمر مضی — عمر — د تیر شوی — فی الشعر

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحٍ أَسْتَقِيلُ بِهِ

زانکه عمرم صرف شد در گفتن شعر و خدم	خدمتش کردم بمدح تا به بخشیدم گناه

ذُنُوبَ عُمْرٍ مَضَى فِي الشِّعْرِ وَالْخِدَمِ

زه چه کوم په مدح د دی خپل حبیب خدمت
غوارم په دا مدح د خدای مینه محبت
هم غوارم مدام د ګناهونو مغفرت
تیر م کړ درست عمر په غفلت په معصیت
تیر م کړ په مدح د شاهانو په خدم

مدح او د لیطنته غون داوعظ دی زمانښ

حاصل
یعنی بس دی تا لره دپاره معجزه د ده ... د نبوة د ده ... علم کامل د ده چه ... په وقت ... کښ ... په یتیم والی کښ ... نصیب شوی ... د پیغمبر ... خدمت م وکړه ... دپاره د معافی ... مدح کولو سره د ګناهونو د تیر شوی عمر

شرف	عبد
خدمت په مدح کړم چه د بخشش طلب کړم	خدمت ئی کوم زه په مدح دی دپاره چه رامعاف شی
هر ذنب په ماضی چه وه فی الشعر والخدم	ګناهونه چه م پخوا دی کړی په شعر و په خدم

شرف	عبد
دوی کړ خما په غاړه دعقبی دلاری خوف	راپه غاړه کړ دوی دواړو هغه څه چه لوی ویره
مذیح لرم په شان زه د هدی من النعم	گویا چه یوځاروی یم مذبح ته روان گوی

إذْ قَلَّدَانِي مَا تُخْشَى عَوَاقِبُهَا

گوئیا با شعرو خدمت مثل هدیم از نعم	کرده اند در گردنم عصیان می ترسم از آن

كَأَنَّنِي بِهِمَا هَدْيٌ مِنَ النَّعَمِ

مدح خدمتونه د شاها نوګوره دواړه
لوی لوی گناهونه م د عمر هره واړه
شو واړه طوقونه قلاده یې خما په غاړه
بیائی م دوزخ ته خوشحالی را څخه لاړه
یم لکه چار پای چه حلالیږی په حرم

أَطَعْتُ غَيَّ الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا

هیچ زان حاصل ندارم جز گناهان و ندم	برده ام فرمان غی لودگی در هر دو حال

حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالنَّدَمِ

زه تابع د نفس د گمراهی وم چه وم وړوکی
اوس يې هم هغه رنګ تابع یم چه شوم زوړ
نفس خما هرکړ په گناهونو نه شه موړ
عمر م عبث کړ د دین کار م نه کړ جوړ
هیچ م حاصل نه کړه بی گناه بې ندم

لغات — اذ قلدانی خلله ... په غاړه ... چه دی دواړو څه چه ویره ... ما تخشی هغه انجام د ... عواقبه له ... کانني گویا چه زه ... هدی ... من النعم ... اطعت ... غی الصبا ... الحالتین په حال د ... حالت ... او حاصل ...

حل — یعنی راپه غاړه ... د مدح او د خدمت د شاها ... سبب ... گناهونه ... عذاب ... او عذاب ... او کړه د مستی د هلکوالی ... څوانی په دواړو حالو ... څوانی ... حاصل ... گناه ...

شرف	عبد
فرمان د گمراهی کړ قبول ما په شاب و شیب	تابع شوم د مستی د هلکتوب په څوانی او په پیری
حاصل نه دی خما څخه الا گناه ندم	حاصل م څخه نه کړه بی له گناهونو او ندم

نفس

سرف	عبد
ای بس خسیسه نفس چه تا یر تجارت کښې	ډیره کمبختي ځما د نفس ده چه ده په تجارت کښې
هرګز دِ اشترا د دین په دنیانه کړ مغتنم	دین ئ په دنیا ونه پیرل او نه ئې نیت کړه ولم تسم

فیا خسارة نفسي في تجارتها

کو به دنیا دین نخریده و نه گفته بیخرم		بس زیان کاری که نفس اندر تجارت یافته

لم تشتر الدین بالدنیا ولم تسم

ای ځما کمبخت نفس ډیر شوې خوار و زار
زیان د په چوتو نو وکه ځان دِ کړ په دار
دین په دنیانه پیري قرار په ناقرار
دادِ سود سودا ده هرګز نه ده په اختیار
خوښ دِ د دنیا کړه دا فاني دینار درم

لغات
فیا خسارة نفسي
پس څه لوی زیان د نفس ځما دی
في تجارتها په سودا ګری د ده
لم تشتر الدین چه وا ئې نه خست
دین بالدنیا په دنیا سره و لم
تسم او نه ئې قیمت پښتنه وکړ
ومن یبع او هر چا چه خرڅ کړ
آخرة خپل په دې جهان سره
ورښکاره به شي زیان په
بیع او په سلم

ومن یبع آجلا منه بعاجله

غبن او روشن شود البته در بیع سلم	هر که عقبی را بدنیا میفروشد خاسر است

یبن له الغبن في بیع وفي سلم

څوک چه کا ګناه له خدای نه کاندِ حیا
یا خو عبادة او سخاوة کا په ریا
خرڅ ئې آخرت کړ آخرت په دا دنیا
لاس په لاس سودا ئې وکړه نه ئې کړه نسیا
زیان به ورښکاره شي ژر د دې بیع سلم

[illegible]

مطلب
یعنی افسوس ای نقصان
د نفس ځما چه تا په تجارت
خپل کښې دین په دنیا ونه
پیرود او نه دی خواهش د
اخیستلو وکړه او هر چا چه
خپل آخرت په دنیا وکړه نسیه خپله
بیع ورکړه او خپل دنیا ئې نقد
عقبی ده په نقل شي زیان
ورته په بیع او
زر به ښکاره شي

سرف	عبد
هر چا چه بیع کړه د بقا سود په دا فنا	چا چه خپل دین کړه بیع په دا فاني دنیا
ځر ګند به ځان له زیان کړي په دا بیع و سلم	زر به ورښکاره شي زیان د بیع و د سلم

عبد | شرف

کناهونه کړم ډیر له لاسه شوی ولی عهدم محکم دی
په ایمان راوړلو په پیغمبر بی چه رسی د عزم منصرم

مختورن په ډیر گناه می عهد نه دی منتقض
د عهد د پاک نبی په جناب غیر منصرم

إِنْ آتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضٍ

گر گنه کردم پسے من عهد را نشکسته ام | با پیغمبر حبل دین مصطفی نبریده ام

مِنَ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمِ

گرچه مختورن او شرمنده یم په گناه
کړي یم دی نفس په شهوتونو زه بیراه
نه چه ماته کړي م وعده ده د الله
نه م هغه وعده ده له حبیب سره تباه
نه م هغه رسی د شفاعت د منصرم

٧٥

فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَتِي

عهد او دارم که نام من محمد کرده اند | گر وفا چون او نه کرده در همه عهد و ذمم

مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ

زه وعده لرم د شفاعت د خپل حبیب
تل چه ئی د حسن د باغ یم زه عندلیب
نوم د محمد م دی د زړه د خولی نصیب
نه رتی هرگز له خپله دره هیڅ غریب
دی تر کل مخلوق وفاداره په ذمم

عبد | شرف

بل عهد م دادی چه په نامه د ده نامزدیم
بهتر دی تر ټولو خلقو هم اوفی دی په ذمم

دی ماله عهد له دی چه محمد شه نوم ځما
اوفی له کل جهان محمد دے بالذمم

عبد | شرف

که حضرت م لاس په قیامت کښ و نه نیسی له فضله | یوم الجزا له فضل که دی لاس نیسی خما
پس وایه ته چه ډوب شوی سخت لغزش دے د قدم | مخلص خما به وی او که نه وی لاړ له ما قدم

اِنْ لَمْ یَکُنْ فِیْ مَعَادِیْ اٰخِذًا بِیَدِیْ

گر ز فضلش در قیامت دست گیرد حوزهم | ورنه گیرد واے بر من چون بلغزاند قدم

فَضْلًا وَّاِلَّا فَقُلْ یَا ذَلَّةَ الْقَدَمِ

لاس که حبیب را کاندِ په ورځ کښ د میعاد
خاص له ځیله فضل او له عهده وکا داد
خلاص به له عذاب له عتاب شم شاد
را به کاچه غوارم هغه واړه هو المراد
او کنه نو ته وه وایه چه خطا دِ شه قدم

الکیدربالمیزنکیمعوکنیزکیهمکسلابا ځمد
منفله دونه عیز کبر عیم نیزیمثئا نسوك

لغات ان لم یکن که چری نه شی فی معادی په آخرت کښ اخذا بیدی لاس نیونکے زما فضلا په مهربانی سره والا فقل او که نه پس ته وایه یا ذلة القدم اې خوښیدلو د قدم حاشاه پاک دی افسوس دی ان یحرم الراجی چه محروم کړی امید وار مکارمه د بخشش د ده او

حَاشَاهُ اَنْ یُّحْرَمَ الرَّاجِیْ مَکَارِمَهٗ

دور باد ا کو کند نومید من امید وار | یا که از وے باز گردد جار غیر محترم

اَوْ یَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَیْرَ مُحْتَرَمِ

د یو رحیم کریم خمونږ حبیب دی خما جانه
پاک دی پاک دی پاک د ے له د هسے رنګه کمانه
وه ئی کنړه محروم شی امید وار د ده لد خوانه
یا په بیرته لاړ شی امیدوار ئی له آستانه
نه به وی معزز او مکرم او محترم

حاصل یعنی که پیغمبر م په ورځ د قیامت لاس نیونکے خما په مهربانی خپلی سره ونه نیسی وایه پس افسوس دے چه د هلاکت ګاه او وخوښیدی په کنده د هلاکت کښ پاک دے پیغمبر م له دی نه چه محروم شی امید وار د ده یا بیرته شی لاړ شی د عطا او بخښش نه او یا بیرته شی لاړ ګاونډی د ده نه ګاونډی او ئی بی عزته او بی پناه

عبد | شرف

پاک دی له دی کمانه چه امید وار به تر محروم شی | پاک دی نبی له دی چه به محروم کاذی امید
یا جار ئی بیرته لاړ شی له ده غیر محترم | یا جار چه شی له داره د ده غیر محترم

عبد

خوم فکر خپل لازم کړ په مدح د پاک نبي
خلاصی م دی موندلی له کل درد له هر غم

شرف

لازم له فکره خوچه د ده مدح وکړه ما
دا التزام د پاره د خلاصی م دے مهم

وَمُنْذُ اَلْزَمْتُ اَفْكَارِيْ مَدَائِحَهٗ

تا که من مشغول کردم فکر خود در مدح او | | برخلاص خود وراخوش ملتزم من یافتم

وَجَدْتُهٗ لِخَلَاصِيْ خَيْرَ مُلْتَزَمِ

ماله هغه وقت چه لازم می کړه په ځان
تل ثنا صفت د پیغمبر آخر زمان
بیا م موند خلاصی له دښمنانو په ښه شان
هم د دین دنیا مشکل م واړه شو آسان
شوم بهرمنده ځما سر شه هر مهم

ترجمه

ومنذ اول د هغه لازم لرځما
الزمت چه لازم مدائحه
راسی فکر خپل مدائحه
افکاری فکر خپل د پیغمبر وجدته
په صفتونو د پیغمبر لخلاصی د پاک
بیا م موند دی لخلاصی ملتزم بهتر
د خلاصی خپل خیر ملتزم او
التزام کونکی ولن یفوت او
هرګز خالی پری نشو الغنی منه
توانګری د ده یدا تربت هیڅ لاس
خواران الحیا ځکه چه باران الازهار
د پسرلی تنبت
زرغونه

وَلَنْ يَّفُوْتَ الْغِنٰى مِنْهُ يَدًا تَرِبَتْ

دست درویش از غنا از نعمتش خالی نشد | | زانکه باران جمله رویاند بهار اندر الکم

اِنَّ الْحَيَا يُنْبِتُ الْاَزْهَارَ فِى الْاَكَمِ

هر محتاج چه کاند د حضرت ثنا صفت
زر تر زر به بیا مومي عزت او سعادت
فوت به ئی له لاسه نه شی هیڅ غنا دولت
ولی چه باران د پسرلی دی لوئی نعمت
تل زرغونه وی رنګارنګ ګل په غره په سم

حاصل

یعنی له ابتدا د مغنی ورځی
چه لازم کړی د فکر خپل په
مدح او ثنا ویل د پیغمبر پابندی
موندلی م دی د پاره د خلاصی
خپل مضبوط او بهتر غور کونکی
او هرګز لاس د محتاج خالی
او تش له غنا د ده نه کوزیږی
نه د ځکه چه سخا وعطا د ده
بلکه باران د پسرلی په هم
واړه ونو او بوټو ...

عبد

هسی مه ګڼړه چه محتاج ئی تر دره ورشی او غنی نه شی
باران د پسرلی دی ګلونه زرغون کا په غره په سم

شرف

لازم غنا په لاس د فقیر کړه حیات نبي
باران د نیک بهار لرے غنچې په کوه په سم

شرف	عبد
هیڅ سود نه دی مرادِم د دنیا د هیڅ په شان جامع په دواړه لاس ثنا کړی د شاه هرم	ما چه د ثناد نبی و پله نو د مرادِم تر هیڅ نشته مګر دا چه د رسول له برکت وجوم خلاص شی اله

وَلَمْ اُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْیَا الَّتِی اقْتَطَفَتْ

آکان نچیده دست او چون گرفت او مدح هرم	من نمیخواهم متاع مال دنیا چون زهیر

یَدَا زُهَیْرٍ بِمَا اَثْنٰی عَلٰی هَرَمِ

عند حلول په نزد د نازلیدو الحادث العمم
یعنی کله چه د غم حادثه نازلیږی

قطعه

زه چه کوم مدام ثنا صفت د خپل حبیب
مرادِم د زړه نه دی د دنیا فانی نصیب
مرادِم د زړه دا چه خدای رسول ته شم قریب
خلاص شم له اوره د دوزخ چه دی مهیب
خوار زهیر په سود سره ثنا کړه د هرم

یَا اَکْرَمَ الْخَلْقِ مَالِیْ مَنْ اَلُوْذُ بِهٖ

جز تو چون آید قیامت یا بود مرگ عمم	ای گرامی تر ز خلقت من ندارم ملجای

سِوَاكَ عِنْدَ حُلُوْلِ الْحَادِثِ الْعَمَمِ

دیر دیر گناهونه تقصیرات شوی له ما
ای بهتر تر خلق د خدای کړه نظر پر ما
نشته پس له فضله د خدای بل پناه ځما
بی له تا حبیب ای خوش خویه خوشنما
هر کله چه راشی حوادث په ما عمم

لغات

ولم ارد او نه دی اراده کړی ما په دی مدح د نبی د متاع زهرة الدنیا ښائست او تازګی د دنیا التی اقتطفت چه راټول کړی وه یدا زهیر لاسونو د زهیر شاعر بما اثنی په هغه ثنا علی هرم په هرم باندی کوله د ده ی اکرم الخلق ای بهترین د خلقو مالی نشته ماله من الوذ به هغه څوک چه پناه ونیسم پری سواک بی له تا

۷۸

حاصل

یعنی زه نه غواړم په دی مدح او ثنا سره د دنیا خواهش نه لوم او متاع د دنیا مال او متاع په اراده لکه چه زهیر شاعر د هرم بادشاه د دنیا ملح د مخلوقاتو کړی وه ای بهتر د مخلوقاتو نشته دی ماله بی له تا ځای د پناه نیولو په وقت د راتلو د حادثی لوی عامی چه مرګ دی یا قیامت

شرف	عبد
ای بهتر تر همه خلق نشته بی تا بل پناه ځما عارض چه شی و ما ته حوادث بلا و غم	یا رسول الله متوجه ځما په حال شه بی تا پناه مِ نشته په بندِم نفس شیطان بیائی پلور د جهنم

شرف	عبد
ای دوست د حق په ما به د هیڅ کم نه شی له جاه کوم وقت چه حق ظهور کا په نیک اسم د منتقم	هغه ورځ چه پاک الله به قهر کا دی له عاصیانو شفاعت م که چری وشی هیڅ به جاه نه شی ستا کم

لغات ولن یضیق او یضیق او رسول الله
تنگه او کمه به نه شی د رسول جاهک بی
ای پیغمبر د خدای جاه ستا به ما سره
لوئی او عزت چه کریم کوم وقت
اذ الکریم کوم وقت چه شی باسم
تجلی راښکاره شی د منتقم نوم
منتقم به صفت د تحقیق
خپل سره فان په تحقیق جود ستا
من جودک له بعض جود
الدنیا د دنیا ده او د آخرت

وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللّٰهِ جَاهُكَ بِي

یارسول الله جاهت تنگ کے گردد به من | چون کریم انتقام آرد چه ارباب نقم

إِذَا الْكَرِيمُ تَجَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ

زه گنهگار او شرمنده یم روسیاه
ستا مرتبه لویه ده د خدای په لوی درگاه
نیسه م له لاسه ستا به هیڅ نه شی کم جاه
ته ځما و پاک الله ته وکړه عذر خواه
هغه وقت چه کا ظهور په نوم د منتقم

79

فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتَهَا

شمهٔ از جود تو دنیا بود با آخرت | وز علومت در دو عالم علم لوح هست و قلم

وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ

حاصل یعنی ای پیغمبر د خدای
هیڅ به ستا د عزت او د لوئی
څه کم نه شی په شفاعت ځما سره
په درگاه د خدای کښی کوم ورځ
چه خدای لوی راظهور کښی شی په
صفت د اسم منتقم سره او انتقام
له عاصیانو اخلی ځکه چه بعضی
له جود ستا ښځی دواړه جهان دی
او بعضی له علومو ستا ښځی دا
علم د لوح او د قلم دی

دین او دنیا ستا له جوده ای ځما اجابه
دی په هسی رنگ لکه یو څاڅکی له دریابه
یا په مثل دوی یوه ذره دی له آفتاب
هم دی په تحقیق ستا د علومو له کتاب
یو فصل کوتاه علوم د لوح و د قلم

شرف	عبد
دنیا و آخرت دواړه لږ څه ستا له جوده دی هم دی له علم ستا ځنی دا علم د لوح او د قلم	دنیا و عقبی دواړه ستا له ځخه پیدا شوی یو څاڅکی ستا د علم له دریاب علم اللوح والقلم

عبد	شرف
هیڅ الله وه ده نه کا مرتکب د کباړو	ای نفس نا امید مه شه هرګز په لوی ګناه
کبیره لی د امت دے په حساب لکه لمم	څکه چه مغفرت د حق ته کباړو دی کاللمم

یَا نَفْسُ لَا تَقْنُطِي مِنْ ذَلَّةٍ عَظُمَتْ

ای دل از رحمت مشو نومید با جرم بزرگ | چون کبائر نزد غفران خدا شد چون لمم

اِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ

علی حسب العصیان په قدر د ګناه
تا القسم په قسمت ګرځی

ای نفس تا کړی ګناهونه دے عظیم
هم بیحده دیر په دیر عیبونو لئ سقیم
بلکه پیروی کړی د شیطان بخیل لئیم
مه شه نا امید له رحمت د کریم
واره کبائر ده بخشش ته دی لمم

لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِينَ يَقْسِمُهَا

رحمت رحمن کریم اړادم که قسمت میکند | بر من آید در خور جرم و گناهم در قسم

تَأْتِي عَلَى حَسَبِ الْعِصْيَانِ فِي الْقِسَمِ

عمر که مې تیر کړ تول په فسق په عصیان
دوب مې کړ په سیند د سیاتو دا خپل ځان
ډیر امید لرم ورحمت ته د رحمان
هغه وقت چه وشي رحمونه په عصیان
را به شي په ما له ګناهونه سره سم

[illegible]

لغات

یا نفس ای نفس
لا تقنطي مه نومیده
شه من ذلة له سببه
کبیره عظمت چه لویه
ګناه ګناه څکله چه لوی
ان الکبائر به
ګناهونه في الغفران
بخښنه کښې کاللمم لکه واړه
ګناهونه د لعل امید دے
رحمة ربي رحمة د رب ځما
حین یقسمها کوم وقت
چه وشي تا...
راشي

٨٠

حاصل

یعنی ای نفس ځما مه
نو میده کېږه له رحمت ځما ای
ده سبب د لوی ګناهونو
حیلو ځکه چه کبائر ګنا
په مقابله د مغفرت د ده
په شان د صغیره ګناهونو دی
ګرځی فضل او رحمت د رب
ځما په وقت د تقسیم کښې دا
ماته به موجب د ګناهونو
عنقریب ګناه ما لره

عبد	شرف
امید لرم چه رحمت د رب مې په وقت کښ د تقسیم	قسمت چه حق کریم کا د رحمت په کوم زمان
را ورسیږي ماته په قدر د عصیان فی القسم	شاید چه وی په تول د ګناهونو فی القسم

شرف	عبد
مولي اميد ځما کړه تل غیر منعکس	ډیر لوی اميد لرم رب لا تقنطوا ویلي تا دی
هم ظن ځما په تا اوسه تل غير منخرم	آسان را ته حساب کړه چه وي اميدم غير منخرم

يَا رَبِّ فَاجْعَلْ رَجَائِيْ غَيْرَ مُنْعَكِسٍ

در قیامت نزد خود انگه حساب اسان کنم	یارب امیدم برآورده مگردان واژگون

وَاجْعَلْ لَدَيْكَ حِسَابِيْ غَيْرَ مُنْخَرِمٍ

ای رب ځما ته يې په ذات صفات اقدس
ته ځما څښتن يې زه هم ستا بنده يم بس
هرچه يم له باغ ستا يم خار يم كه خس
فضل وكړه مه كړه دا اميد م منعكس
داکمان م ستا په فضل مه کړه منخرم

یا رب ای خدای ځما ... فاجعل پس وګرځوه رجائي ... اميد م واجعل او وکړه ... آزولي په نزد خپل حسابي لدیک ... ځما غير منخرم ... ګمان شوی والطف ... بعبدک به بنده فضل وکړه ... في الدارين ... دواړه

81

وَالْطُفْ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ اِنَّ لَهُ

زانکه صبرش نزد سختیها شود آواره کم	لطف کن بر بندهٔ خود هم به دنیا آخرت

صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْاَهْوَالُ يَنْهَزِمِ

رب ته رحیم کریم يې هم غفار ستار
وكړه رحمتونه په بنده عاجز بسيار
هم په دا دنيا په آخرت انبار انبار
زه عاجز ناتوان يم بې طاقت بې وقار
لږ سختي چه راشي شي م صبر منهزم

یعني ای رب ځما دا کرم ... ستا په فضل ... امید ... ته يې مه بدل ... کړی اوداګمان ځما چه ... منقطع ... لطف ستا ... او مهرباني وکړه په دواړو جهانو په خپل بنده ... ناتوان ... څکه چه ډير عاجز او ناتوان ... دی او صبر طاقت ... عذاب الم

شرف	عبد
وکړه په دواړه سرايه په خپل بنده کرم چه دی	رحم وکړه ځما څښتن په بنده په دواړه کونه
بې صبره شي چه شي وارد په ده هموم الم	ډير ناتوان دی هم بې صبره نه يې طاقت د ډير الم

شرف	عبد
ماذون دِ وی له رحم سحاب ستا چه کوم هیش	امر وکړه ای څښتن د کرم په وریځو باندې
باران به له رحم ستا په نبی کاند دم په دم	چه په نبی دِ تل وریږی شپه او ورځ او دم

وَأْذَنْ لِسُحْبِ صَلوٰةٍ مِّنْكَ دَائِمَةً

پس درود بیکران باران ز ابر رحمتت | بر پیمبر تا شود ریزان و باشان این نعم

عَلَى النَّبِیِّ بِمُنْهَلٍ وَّمُنْسَجِمِ

مادې لاس نیولی ستا درګاه ته صبح و شام
ای کر[illegible] له تا خواست کوم مدام
وکړه امر ته په مغو وریځو دَ اکرام
دوی چه وروی ستا رحمتونه د انعام
تل په پیغمبر چه دی شفیع د کل امم

لغات — واذن اوامر وکړه / لسحب په وریځو / صلوٰة منک دائمة چه / درحمت خپل باندی په پیغمبر / همیشه دوی علی النبی / ستا بمنهل ومنسجم وریدل / او څڅیدل و تکوی ثم الرضی / پس راضی شه ته عن ابی بکر / له ابوبکره وعن عمر او له عمره / وعن عثمان او له عثمانه / وعن علی او له علی ذی الکرم / چه څښتن د جود / او د عطا دی

82

ثُمَّ الرِّضَى عَنْ أَبِى بَكْرٍ وَّعَنْ عُمَرَ

شادمان باد خداوند از ابوبکر و عمر | هم ز عثمان و علی آن مخزن جود و کرم

وَعَنْ عُثْمَانَ وَعَنْ عَلِیٍّ ذِی الْكَرَمِ

خدایَ ته راضی شه له ابوبکره یار غاره
هم هسی راضی شی له عمره دره داره
ته راضی شه خدایَ له عثمانه حیا داره
هم هسې راضی شی له حضرت علی کراره
وکړه په دوی وار وهغه خپل فضل و کرم

حاصل — یعنی ای خدایه وه ورووه وریځې د رحمت او د درود خپل همیشه په پیغمبر خپل باندی پس راضی شه له حضرت ابابکر صدیق او له حضرت عمر او له حضرت علی حضرت عثمان او له حضرت علی چه صاحب د سخاوت او د بخشش دی

شرف	عبد
هم پس له دی رضا دِ له شیخین وی فی حق	پس رضا شه تر صدیق تر عمره تر عثمان تر حیدره
داشان له ذوالحیا هسې حیدر بلند همم	چه هر کار د خلافت هم وی په ذات شه مختتم

شرف	عبد
هم آل اصحاب ئی کل هم هسی واره تابعین	هم رحمت کړه د نبي په پیروانو په یارانو محبانو
هم کل تقی نقی هسی ذوالحلم والکرم	بیا په کل اهل تقی او نقی چه لری حلم وکرم

وَالْاٰلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِیْنَ لَهُمْ

بعد ازان بر آل و اصحاب کرام و تابعین اهل علم و حلم و عقل و فضل و تقوی و کرم

اَهْلِ التُّقٰی وَالنُّقٰی وَالْحِلْمِ وَالْکَرَمِ

هسی رنګ په آل وپه اصحابو په تابعانو
هم په اهل علمو تقوی دارو امامانو
هم په سالکانو عارفانو زاهدانو
هم په کل پاکانو اهل حلمو صالحانو
کړی پری رحمتونه احسانونه په هردم

لغات: والآل اوپه عیال د پیغمبر والصحب اوپه اصحاب اوبیا چه ثم التابعین لهم پیروان د دوی دی اهل التقی صاحب د پرهیزګاری اود النقی اود پاکی والحلم اود حلم اود نرمی والکرم اود بخښنی

٨٣

مَارَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِیْحُ صَبًا

تا بجنباند صبا اندر چمن شاخ درخت در طرب تا ساربان آرد شتر را بالنغم

وَاَطْرَبَ الْعِیْسَ حَادِی الْعِیْسِ بِالنَّغَمِ

څوچه په چمن کښ زرغونیږی زیرګلونه
څوچه کا بلبلی په ګلونو چغارونه
څوچه عاشقان د معشوقو کوی وصفونه
څو ښندوي څانګی د سحر نری بادونه
څوچه اوښبانان خوشاله کړي اوښ په نغم

حل: یعنی رحمت او درود نازل کړه هم په پیغمبر د دی او په تابعین او په یارانو د ده او په تقوی ګرو صاحب او د حلم او د طهارت او د کرم ما رنحت تر هغه پوری چه باد د سحر څانګی د بان خوزه وی او اطرب العیس او ښبانان اوښانو ته په شپیلو غږ کوی او په نغمو

شرف	عبد
څو څانګی خوزه وی د بان لطیف باد سحر	اختتام د قصیدی عبدالقادره هم په دا کره
څو وی خوښی د اوښو له شتربانه بالنغم	صلی الله تعالی علیه وعلی آله وسلم

شرف	عبد
مولی له حمد نبی له درود هم آل اصحاب له کل	ما وبخښه ای ربّ هم د قصیدې لوستونکی او ریدونکی
سغفور لری الله شرف تل په دیر کرم	دا سوال عبد القادر کا ته ئی قبول کړه په کرم

فَاغْفِرْ لِقَارِيْهَا وَاغْفِرْ لِسَامِعِهَا

بخشش مرخواننده آنرا و هم شنونده را | خواهم از تو چیز خدای صاحب جود و کرم

لَقَدْ سَأَلْتُكَ يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ

زه که په گناه یم په عالم کښ مشمش
تل یم په خطا کښ سر تو پایه منغمس
شکر دی چه ئم شه ن خما دا مخمس
هر څوک چه ئی لولی یا ئی آوری کوم نفس
وه ئی بخښی خدای هر گناه تر مقدم

مسلمانان من العربان و العجم
هم د عرب دی او که عجم دی

وَوَالِدَيَّ وَمَا خَلَفْتُ مِنْ خَلَفٍ

والدینم را بخش و جمله فرزندان من | هم مسلمانان تمامی از عرب هستند خواه از عجم

وَالْمُسْلِمِينَ مِنَ الْعُرْبَانِ وَالْعَجَمِ

خواست کوم له تا زه یا ارحم الراحمین
روی در لره درود م د رحمة للعالمین
وبخښی په فضل دا عاجز محب الدین
هم ئې والدین هم کل بنات بنین
کل مسلمانان چه څه عرب دی یا عجم
تمت تمام

لغات
فاغفر بیا وبخښه د دې لوستونکی او ریدونکی
لقاریها لوستونکی د دې
واغفر او هم وبخښه لسامعها
اوریدونکی د دې لقد
سالتک په تحقیق سره سوال کوم لر تا نه یا ذا الجود
والکرم ای خښتن د ورکړې او د کرم
ووالدی او موروپلار م وما خلفت من خلف
او هغه څوک چه وروستو م پرینبی
دی والمسلمین او مسلمانان

حاصل
یعنی وبخښه لوستونکی او اوریدونکی
د دې قصیدې او کوم ای
ذو هم له تا نه سوال د سخاو
صاحب د عطا او د موروپلار
وبخښه د واړه مور و پلار م
او څوک چه وروستو پاتې دی
له اولاده څخه او هم
واړه مسلمانان عرب دی
که عجم دی

شرف	عبد
داشان له والدینو له اجدادو اقرباو	هم داسې والدین م او زاهوزاد چه څوک خما وي
هم کل ذکور اناث چه د عرب دی یا عجم	کل واړه مؤمنان چه څوک عرب دی یا عجم

بسم الله الرحمن الرحيم

اسمنا د قصیده برده

واضح دې وي چه قصیده
په لغت کښې نوم دې د یو
قسم شعر له اقسامه د
شعر څخه چه شاعر د
خپل ممدوح صفت او
مدح په کښې بیان وي او وجه
د تسمیه د دې قصیدې چه
په قصیده برده مشهوره ده
دا ده چه نقل کاندي چه شیخ
شرف الدین محمد بوصیري
چه اوسیدونکی د یمن دې
او ناظم د دې قصیدې دې
په مرض د فالج یعنې نیم کوزن
بیمار شه او ډېره موده
ناجوړه وه هر څو
علاج او دارو درمل
ئې وکړه فائده ئې نه شه او فائده
لاچاره شه په زړه سره ئې
وویل چه یوه قصیده
او نعت د رسول الله صلعم په مدح
کښې ولیکم او په وسیله د
هغه صحت خپل د درګاه
د پروردګاره وغواړم هر
کله چه قصیده تیاره شوه
اراده ئې وکړه چه په زیارت
د پېغمبر خدای ئې شان مشرف
شي او قصیده هلته کښې
ورسوي ناګاه په یوه شپه
کښې په خوب کښې په دیدار
د حضرت صلعم مشرف شو
او خپل حال ئې ورته
عرض کړه حضرت صلعم
خپل لاس مبارک ئې
ده په بدن مسح کړه
او ورته ئې وفرمایل
چه ته ښه شوې

ما په پیروی کړې د سرور د انبیاؤ
ګڼه م کړې په فضل په تولی د اولیاؤ
شمار م په کرم کړې له خاصانو اتقیاؤ
صاف م اندرون کړې لکه وی د اصفیاؤ
شوق ستا د لقا م کړې له زړه سره همدم

ستا د مستی مینې هسې اور م په زړه بل کړې
غیر مینې واړه په یو ځل په کښې جلبل کړې
محو ما سوی کړې ستا د یاد وئ محل کړې
هسې محبت ستا د وصال را سره مل کړې
شب و روز چه ژاړم تو یه وم ستر ګو نم

هر مؤمن چه لولی دا کتاب د زړه په مینه
واړه حقداران دي په دعا کښې یاد وینه
خدای به ئې په فضل کښې مدام نغښتی لرینه
هم به رحمتونه شب و روز پرې ورَوینه
غم به ترې بَرهَم وي پرې به عام کاندنعم

تمت بالخیر عمت

85

م او یوه برده ئی هم ورته انعام کړه یعنی یو څادر مخطط ئی ورته
وبخښل هم له دی سببَ په قصیدهٔ برده نومړی شه چه سحر
بیدار شه جک جوړ او تند رست وه او هغه څادر ئی خان څخه
بیاموند او ډیر خوشحال شه او بی شان شکرانی ئی د خدای وه
ویلی خواص او فوائد د دی قصیدې چه خلقو په چېلو کتابونو کښ
بیانی کړی دې ډیری دي او له احاطې د تقریر او تحریر و خارج دِی بلکه
مشائخو د پاره د بیل بیل بیت کوښی کوښی نصاب او تاثیر مقرر
کړی دې چه لیکل د هغو لوی تفصیل غواړي او ډیر طوالت لوی مګر
په طریق دَ اجمال د پاره دَ شایقین او عاملین د قصیدې لږ څه
له هغه نه په شان دَ نمونی له انباره یا یو څاځکی له دریاب ځنی
دلته کښ بیان کیدی شی مشائخو او اکابرو د دین لیکلی دي چه یو د پاسه
یو زر خواص د دی قصیدې او بعضے شپږ سوه وائی په تجربه سره
عاملانو ته ثابت شوی دې او آزمیلی دي او څوک چه دا قصیده د پاره
د هر مطلب سره د شرائطو ولولی ان شاء الله تعالی زر به ئی مطلب
پوره شی او څوک چه دا قصیده د ورځی یو څله لولی یا ئی اوری
له جمله آفتونو نه به محفوظ وي او که څوک ئی د پاره د یاد تی عمر
یو د پاسه یو زر څله ولولی عمر به ئی لوي شی او که د پاره د دفع

اوزعفران دا قصیده لیکلی خپل ځان ځخه ئې وساتي او درې

ځله هره ورځې لولی په ستر کو د همه وار و خلقو کښې به عزیز او

محترم شي او که مسافرئ په سفر کښې هره ورځ یو ځله لولی له

جمیع آفتونو به په امان وې او په هر ځای کښې چه دا قصیده لوستی

شي هغه ځای به له وبا او له طاعون په امان وي او په هر کور

کښې چه دا قصیده وي له غلونه به محفوظ وی او ځوک چه دا

قصیده اوه زره ځله په خپل عمر کښې ولولي یا ولولوي عمر به ئې د سلو

کالونه زیات شي او که ځوک د پاره د خلاصي د قرض یو دپاسه زر

ځله ولولی له قرض به فارغ شي او په هر کور کښې چه دا قصیده مدام

لوستی شي له دې اوه آفتونو به هغه کور سلامت وې اول له پیریانو دویم

له وبا دریم له مرض د سنکو ځلورم له درد چشم پنځم له نیستی او خواری

شپږم له جنون او وم له مرګ مفاجاة او دا اوه نعمت به ورته عطا شي

اول عمر دراز دویم فراخي د نعمت دریم تندرستي ځلورم دولت او نصرت

پنځم نور محمد به ورښکاره شي شپږم د هیڅ ځیز محتاج به نه وې او وم همیشه

به خوشحال او خورسند وې هر ځوک چه په دې قصیده مداومت لري

روح پاک د حضرت صلعم به د هغه مددګار وی او ځوک د ده ته نقصان

یا ضرر ورسوی زر به هغه کس ته نقصان د مال یا د ځان ورسیږي شي

87

انفاس اغفر لنا شهدها و غفر لقارئها و غفر لسامعها +
نور ما ثلثك الخير یا ذا الجود و الکرم

الاظهار
اشتهار واجب

برضمائر تاجران باوقار ومهتمان مطابع هر دیار مخفی مباد
که هرگاه بموجب قانون مجریهٔ سرکار عظمت مدار قیصر هند
حق کاپی ریٹ قصیده هذا وکشف لغات وترجمه‌اش بزبانی افغانی
مراین بنده را ثابت هست واز وارثان ناظم مخمس نیز اجازت بطریق
هبه بالمعاوضه حاصل گردیده بنابران هیچ کس را صورت گنجایش طبع
قصیده هذا به هیئت کذائی نمانده مناسب که بغیر از رخصت کمترین کسے
قصد طبعش نفرماید ورنه حسب منشأ دفعه بستم ۱۸۴۷ عیسوی سلوک بادی
کرده خواهد شد وبعوض نفع نقصان وبجاے رنج خسران خواهد دید
واگر کدام صاحبی را قصد خریداریش منظور باشد در شهر پشاور ببازار قصه خوانی
از دوکان محمد عاشور صاحب کتاب فروش هر قدر نسخه که بکار دارند باداے
قیمت طلب نمایند ـ وبرهر نسخه که ثبت مهر این کمترین نباشد واز نزد کسے یافته
شد مال مسروقه تصور دیده خواهد شد واز عهده جوابش بدر آمدن بر و لازم خواهد بود فقط

المشتهر
محمد حسن کاتب
۱۳۰۵
ماه ذوالقعده

الله

۸۸